

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ

SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ BOYUTUYLA İÇ GÜVENLİK
HİZMETLERİ YÖNETİMİ; BODRUM İLÇE EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PINAR HİCRAN ÖZKAN

DANIŞMAN

PROF.DR. MUAMMER TUNA

OCAK, 2015

MUĞLA

T.C.

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ

SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ BOYUTUYLA İÇ GÜVENLİK HİZMETLERİ
YÖNETİMİ; BODRUM İLÇE EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ

PINAR HİCRAN ÖZKAN

Sosyal Bilimler Enstitüsünde

“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 19 / 02 / 2015

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 15 / 01 / 2015

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Muammer TUNA

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Abdurrahman AYHAN

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Şinasi ÖZTÜRK

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Mehmet MARANGOZ

OCAK, 2015

MUĞLA

TUTANAK

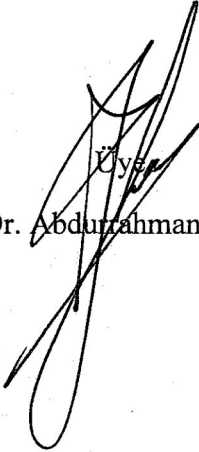
Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 17/12/2014 tarih ve 658-1 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 24/6 maddesine göre, Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Pınar Hicran Özkan'ın "Suç Önleme Stratejileri Boyutuyla İç Güvenlik Hizmetleri Yönetimi; Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğü Örneği" adlı tezini incelemiş ve aday 15/01/2015 tarihinde saat 13:30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 75 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin KABUL olduğuna oybirliği ile karar verildi.

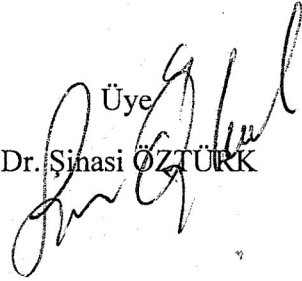

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Muammer TUNA

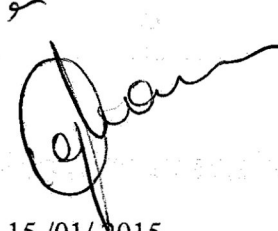
Üye
Prof. Dr. Abdurrahman AYHAN

Üye
Doç. Dr. Şinasi ÖZTÜRK

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Suç Önleme Stratejileri Boyutuyla İç Güvenlik Hizmetleri Yönetimi; Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğü Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

15 /01/ 2015

PINAR HİCRAN ÖZKAN

İMZASI

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.

Soyadı : **ÖZKAN**

Adı : **PINAR HİCRAN**

Kayıt No:10066228

TEZİN ADI

Türkçe : Suç Önleme Stratejileri Boyutuyla İç Güvenlik Hizmetleri Yönetimi; Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğü Örneği

Y. Dil : Crime Prevention Strategies and Interior Security Management:In Case of Bodrum District Police Department

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

XX

O

O

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : **MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ**

Fakülte : **EDEBİYAT FAKÜLTESİ**

Enstitü : **SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

Diğer Kuruluşlar :

Tarih : **15/01/2015**

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayınlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : **TUNA, Muammer**

Ünvanı : **Prof. Dr.**

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI:153

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. Adalet ve Güvenlik
2. Suç Önleme
3. Toplum Destekli Polislik Anlayışına Geçiş

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER:

- 1.Toplum Destekli Polislik
- 2.Hukuk
- 3.Eğitim
- 4.Güvenlik

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER:

- 1.Community Police Department
- 2.Law
- 3.Education
4. Security

1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum	xx
2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir	0
3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir	0

Yazarın imzası :

Tarih : 15/01/2015

ÖZET

Suç olgusu, biyoloji, psikoloji, psikiyatri, hukuk, antropoloji gibi çok sayıda disiplin tarafından ele alınıp analiz edilmektedir. Suç olgusunu irdeleyen bu disiplinler içerisinde sosyoloji ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Değişen dünya ve günümüz koşulları dikkate alındığında, bireysel hak ve özgürlüklerin sorunsuz bir şekilde kullanılması ve yeri geldiğinde genişletilmesinin sağlanabilmesi için, bu sorumluluk yerine getirilirken, gelişmekte olan hukuk ve adalet sistemlerinde, suç ve suçlularla mücadelede, geleneksel ve uygulanabilirliği ortadan kalkmış yöntemlerin yerini alan Toplum Destekli Polislik strateji ve programlarına bırakmıştır. Bu çalışmada söz konusu projelerin işlerliğinin Bodrum ilçesi polis sorumluluk sahası genelinde sosyolojik bir bakış açısıyla incelenmesini konu edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplum Destekli Polislik, Hukuk, Eğitim, Güvenlik, Bodrum, Adalet

ABSTRACT

Criminal cases are analyzed and discussed by a number of disciplines such as anthropology, biology, psychology, psychiatry, law. Examining the criminal cases in this sociology discipline has a privileged location. Considering the changing world, the use of individual rights and freedoms and for the expansion of them, the fight against crime in the law and justice system have been changes in the approach. Useless and traditional methods was abandoned and community policing approach is developed. In that study, related projects was investigated about their success in Bodrum district police area.

KeyWords: Community Police Department, Law, Education, Security, Justice, Bodrum

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın yürütülmesi süresince bana her türlü desteği sağlayan başta danışmanım Prof. Dr. Muammer TUNA'ya, tez savunması aşamasında jüri üyeliği görevini kabul eden sayın jüri üyelerime, özellikle yüksek lisans eğitimime başladığım ilk günden beri bana hem bir arkadaş hem de bir yol gösterici olarak varlığını her ihtiyacım olduğunda hissettiren Araştırma Görevlisi sevgili Çağlar ÖZBEK'e ve tüm zorluklarda olduğu gibi bu çalışmam süresince de desteğini benden esirgemeyen çok değerli aileme teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	7
TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK VE SUÇ KAVRAMLARINA BAKIŞ	
1.1. SUÇ VE SUÇLULUK KAVRAMI	8
1.2. SUÇ İŞLEME NEDENLERİ	14
1.2.1. Bireysel Teoriler.....	15
1.2.2. Psikolojik Teoriler.....	18
1.2.3. Biyolojik Teoriler.....	18
1.2.4. Sosyolojik Teoriler.....	19
1.2.4.1. Sosyal Yapı Teorileri.....	19
1.2.4.2. Sosyal Süreç Teorileri.....	21
1.2.4.3. Sosyal Çatışma Teorileri.....	22
1.3. SUÇUN ÖNLENMESİ	23
1.4. SUÇUN ÖNLENMESİNDE KULLANILAN BAŞLICA TEKNİKLER	28
1.4.1. Suç İstihbarat Analizi.....	29
1.4.2. Suç ve Suçlu Çıkarma Tekniği.....	29
1.4.3. Coğrafi Profilleme.....	31
1.5. SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ	31
1.5.1. Mağdur Merkezli Suç Önleme Stratejileri.....	33
1.5.2. Şüpheli Merkezli Suç Önleme Stratejileri.....	33
1.5.3. Çevre Merkezli Suç Önleme Stratejileri.....	34
İKİNCİ BÖLÜM	35
GÜVENLİK HİZMETLERİ TARİHİ	
2.1. POLİSLİK KAVRAMI	36
2.2. POLİS TEŞKİLATININ TARİHÇESİ	37
2.3. POLİS OKULLARININ KURULUŞU	42

2.4. MODERN HUKUK DEVLETLERİNDE GÜVENLİK HİZMETLERİNİN YERİ VE ÖNEMİ.....	44
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	47
TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK UYGULAMALARI	
3.1. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK KAVRAMI.....	47
3.2. GÜVENLİK HİZMETLERİNDE ANLAYIŞ DEĞİŞİKLİĞİ.....	51
3.3. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK ANLAYIŞININ AMAÇLARI.....	55
3.4. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK FAALİYETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNDE GENEL PRENSİPLER.....	57
3.5. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK ANLAYIŞININ SUÇ ÖNLEMEDEKİ ÖNEMİ.....	60
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	63
SUÇ ÖNLEME PROJELERİNDEN ÖRNEKLEMELER	
4.1. AVRUPA VE AMERİKA'DA UYGULANAN SUÇ ÖNLEME PROJELERİ.....	63
4.1.1. Evden Hırsızlık Olaylarını Azaltmada Ülke Çapında İnisiyatif, Londra.....	63
4.1.2. Okul Toplulukları Projesi, ABD.....	65
4.2. TÜRKİYE'DE UYGULANAN SUÇ ÖNLEME PROJELERİ.....	69
4.2.1. Komşu Kollama Projesi.....	71
4.2.2. Çiçekler Solmasın Projesi.....	74
4.3. BODRUM'DA UYGULANAN SUÇ ÖNLEME PROJELERİ.....	77
4.3.1. Emniyetli Eğitim Güvenli Öğretim Projesi.....	78
4.3.2. Bilinçli Toplum Güvenli Bodrum Projesi.....	79
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	83
BODRUM İLÇESİNDE SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ BOYUTUYLA İÇ GÜVENLİK HİZMETLERİ YÖNETİMİ İNCELEMESİ	
5.1. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	84
5.2. VERİ TOPLAMA TEKNİĞİ.....	87
5.3. VERİ TOPLAMA SÜRECİ.....	88
5.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ.....	88

5.5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	121
KAYNAKÇA.....	128
EK-1/ SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ İLE İLGİLİ PROJELER	
1. AVRUPA VE AMERİKA'DA UYGULANAN SUÇ ÖNLEME PROJELERİ.....	133
1.1. Hırsızlık Suçu İle Mücadele Projeleri	133
1.1.1. Evden Hırsızlığı Önleme Projesi.....	134
1.2.Çocuk Suçluluğu ile Mücadele ve Çocukların korunması İle İlgili Projeler.....	134
1.2.1. Okul Aile Birlikleri (FAST) Projesi, Milwaukee,ABD.....	134
2. TÜRKİYE'DE UYGULANAN SUÇ ÖNLEME PROJELERİ.....	137
2.1. Çocuk Suçları İle Mücadele Projeleri.....	137
2.1.1. Çocukların Mutlu Geleceği İçin Umut Yıldızı Projesi, Gaziantep.....	137
2.2. İkamet Edilen Çevre ve Halkın Desteğinin Sağlanması Projesi.....	139
2.2.1. Kapı Zili Projesi, Rize.....	139
EK-2/ TDP FAALİYETLERİ DEĞERLENDİRME ANKETİ.....	141
EK-3/2007-2011 YILLARI ARASI BODRUM İLÇESİ GENELİ SUÇ İSTATİSTİKLERİNİ GÖSTEREN TABLOLAR.....	149
KİŞİSEL BİLGİLER.....	154

GİRİŞ

Suç alanı ve adalet sistemi tartışmalarına baktığımızda konunun oldukça geniş bir çerçeveye yayıldığını görürüz. Çünkü hem suç alanı hem de adalet sistemi alt başlıklara ayrıldığında ve öznelerine bakıldığında farklı disiplinlere konu olabilirler. Suç alanı, farklı disiplinler tarafından farklı şekillerde tanımlanan ve bu tanımlamalar doğrultusunda da işleme nedenleri açıklanmaya çalışılan suç kavramını ve suça dair yaklaşımları irdelerken; adalet sisteminin özneleri olan güvenlik hizmetleri, mahkemeler ve ıslah hizmetleri ise suç ve suçluluğun azaltılması, suçun işlenmeden önlenmesi ya da işlendikten sonraki hukuki ve sosyal hizmet süreçlerinde yer alırlar. Bu çalışmada, esas olarak suç alanına içkin olan suç kavramından yola çıkılarak, adalet sisteminin öznelerinden olan güvenlik hizmetlerinin, suçun önlenmesini hedefleyen projelerde, toplum desteğiyle birlikte nasıl bir noktada konumlandığı üzerinde durulacaktır. Konunun bu açıdan ele alınmasının nedeni; günümüz kamu yönetimi uygulamalarına egemen olan yönetim anlayışının beraberinde getirdiği tek taraflı ilişkiler yerine çok yönlü etkileşimleri içeren ve ağ ilişkileri içinde konumlanmış, çok aktörlü, âdem-i merkezi, kendisi yapmaktan çok toplumdaki bütün aktörleri yetkilendiren ve yönlendiren bir tarz benimsemesidir.

Çalışmanın merkezinde yer alacak olan ve güvenlik hizmetlerinin işlerlik kazandıracağı Toplum Destekli Polislik uygulamaları, benimsenen yönetim anlayışının da etkisiyle ortaya çıkmıştır dersek, yanılmış olmayız. Çünkü suç önlemede sadece güvenlik görevlilerinin değil çevrede, mahallede veya şehirde yaşayan her bir bireyin, sivil toplum örgütlerinin de dâhil olduğu bir süreç söz konusudur. Bu yönüyle toplumun güvenlik talebine göre şekillenen bir anlayışın güvenlik hizmetlerinde yaşama geçirilmesi de bu sürecin kaçınılmaz bir sonucudur. Toplumsal sorunlara odaklanan ve çözümlerin bütüncül bir çerçevede ele alınmasını sağlayan yani toplumun bütün kesimlerinin, kurumlarının ve devlet organlarının yer aldığı bir hizmet anlayışı artık çağın bir gerekliliği olarak kabul görmektedir. Ayrıca suçların niteliğinin ve suç işleme yöntemlerinin değişmesi de güvenliği sağlamada bu hizmetlerin fonksiyonunu değiştirmiş, toplumla olan ilişkisinin yeniden üretilmesinin gerekliliği ortaya çıkarmıştır.

Modernitenin yeni problemleri de beraberinde getirmesiyle suçun önlenmesine ilişkin çözüm önerileri sınırlı kalmaktadır. Günümüz güvenlik hizmetlerinin, hizmet götürülen yerin toplumsal yapısına ve toplumsal ilişkiler ağına bağlı kalınarak, insan haklarına saygılı ve toplumsal duyarlılıklar çerçevesinde ele alınmasının ve yürütülmesinin gerekliliği tartışılmazdır. Artan yatay hareketlilik yani iç göç olgusu ve hızlı nüfus artışı sonucu ortaya çıkan nüfus yığılması, başta büyük kentlerimizde olmak üzere toplumda hâkim olan sosyal kontrol mekanizmalarının işlevinin azalmasına ve toplumsal ilişkiler ağının etkinliğinin değişmesine neden olmuştur. Geçmişteki durağan ve kontrol edilebilir toplumsal yapıdan, küreselleşme, kentleşme, iç göç ve değişimin bir sonucu olan, kontrol edilemeyen ve durağan olmayan bir toplumsal yapıya geçilmiştir. Dolayısıyla güvenlik hizmetlerinin toplumla kurdukları ilişkisinin yapısı da değişmiştir. Toplum, daha kaliteli ve kendi sorunlarına duyarlı bir hizmet beklemektedir.

Değişen ve gelişen toplumsal yapıyla suçların niceliğinin yanında niteliği de değişmekte, yeni suç türleri ve suç işleme yöntemleri ortaya çıkmaktadır. Çeşitli sosyal, kültürel ve ekonomik koşulların bir bileşimi olan suçun oluşumu, tek bir nedene bağlanamadığı gibi suçların işlenmesinde de az çok sebeplerin birlikteliği bulunmaktadır. Bu sebeplerin neler olduğu konusunda ortaya atılan savlar, yürütülen tartışmalar, farklı sorunsallaştırma ve ele alma biçimleri ve değişik bakış açıları vardır.

Suç olgusu, biyoloji, psikoloji, psikiyatri, hukuk, antropoloji gibi çok sayıda disiplin tarafından ele alınıp analiz edilmektedir. Suç olgusunu irdeleyen bu disiplinler içerisinde sosyolojinin, ayrıcalıklı bir konuma sahip olduğunu ileri sürmek mümkündür. Bu çerçevede Giddens'in; suç olgusunu başarılı olarak çözümleyen herhangi bir kuramın, toplumsal kurumların analizini gerekli kıldığı gerekçesiyle sosyolojik nitelikte olmak zorunda olduğu yönündeki yaklaşımı (Giddens,2000:186) ve İçli'nin suçun nedenlerini, doğasını ve yayılmasını çözümleyen kuramlar içerisinde en kapsamlı ve sistematik bakış açısını sunan teorilerin, sosyolojik nitelikli teoriler olduğu yönündeki saptaması (İçli,1993:513), suçluluğun sosyoloji disiplini açısından araştırılmasının önemini belirtmektedir.

Suç ve suçluluğu açıklama çabası olarak formüle edilen sosyolojik kuramların sayısı ise bir hayli fazladır. Suç kuramlarının bu denli fazla olması, suç olgusunun karmaşıklığı ve suç işleyenlerin sahip oldukları farklı profillerden kaynaklanmaktadır. Hırsızlık, tecavüz, zimmete para geçirme, adam öldürme, dolandırıcılık, rüşvet, gasp gibi çok sayıda suç türünün olması, suçlulukla ilintili yoksulluk, işsizlik, eşitsizlik, suçlu akran grubu, sorunlu aile yapısı, göç, alkol ve uyuşturucu, yerleşim yerinin özelliği, kültür, formel ve enformel denetim unsurlarının zayıflığı, damgalanma gibi değişkenlerin var olması ve suç işleyenlerin sahip olduğu yaş, medeni durum, mesleki yapı, sosyalleşme biçimi, cinsiyet gibi bireysel özelliklerinin farklılık arz etmesi de suç olgusunun birçok perspektiften açıklamasını gerekli kılmıştır (Kızmaz,2005:149).

Sosyolojik bakış açısının benimsendiği bu çalışmada, Giddens'ın da söylediği gibi suç olgusunu anlayabilmemiz için toplumsal kurumların analizi gereklidir. Bu kurumların en başında ise siyasal bir örgütlenme olan devlet kurumu gelmektedir. Burada devletin kurumsal yapısının analizini yapmaktan ziyade, güvenlik ihtiyacını sağlama noktasında hangi aşamalardan geçerek nasıl bir rol üstlendiği bizim için önemlidir. Toplumda güvenlik ihtiyacının ortaya çıkmasıyla birlikte güvenliğin sağlanması, önemli bir kamu hizmeti olmuştur. Tarih boyunca insanlar temel ihtiyaçlarını giderdikten sonra “güvenli” bir yer bulma ihtiyacı hissetmişlerdir. Maslow da piramidinde güvenliği fiziksel ihtiyaçlardan sonraki basamağa koymuştur. Dolayısıyla, güvenlik gibi temel bir ihtiyaç karşılanmadan insanların daha üst seviyedeki ihtiyaçlara yönelmesi mümkün olamaz. Zira güvenlik kaygısı yaşayan bir insanın tek arzusu güvenliğini sağlayabilmek için çabalamaktır.(Maslow, 1942: 336).

Aydınlanma Çağı düşünürleri tarafından tarif edilen Sosyal Sözleşme'ye göre bireyler özgürlüklerinin bir kısmını kamu otoritesine bırakarak konulan kurallara itaat etmeyi güvenlik, adalet ve toplumsal düzenin sağlanması karşılığında kabul etmişlerdir. İşte, sosyal sözleşme düşüncesiyle ortaya atılan vatandaş-devlet anlaşması çerçevesinde devlete düşen temel sorumluluk düzen ve intizamı sağlayarak adaleti tesis etmek ve güvenlik ihtiyacını karşılamaktır. Bu nedenle siyaset biliminde “saf kamu malı”olarak tanımlanan güvenliğin yasal otorite, yani devlet tarafından

eksiksiz ve etkili bir şekilde sunulması beklenilmektedir. Dolayısıyla bu hizmetin yetersiz ve eksik bir biçimde sunulması bir “devlet iflası” (*government failure*) olarak kabul edilebilir (Dolu, Uludağ, 2010:60).

Güvenliğin toplumsal hayatta önemli olması ile devletin güvenlik hizmetini bir kamu hizmeti olarak sunması veya devletin güvenlik ihtiyacını karşılanması ile ilgili olarak üç temel siyasal görüş vardır. *Muhafazakâr* görüşe göre; insanların birlikte yaşama ihtiyacı devletin kuruluşunu sonuç vermiş ve devlet ‘halkın güvenliğini sağlama’ görevini üstlenmiştir. Bu görüşe göre halkın güvenlik ihtiyacını karşılamak üzere güvenlik güçleri ortaya çıkmıştır. *Radikal* görüşe göre ise güvenlik hizmeti sunan kurumların kuruluşu, toplumun sosyo-ekonomik ve politik yönden gelişmesi ile ilişkilidir. Bu görüşe göre güvenlik güçleri devleti ve otoriteyi elinde bulduran seçkinleri, nüfuzluları ve sermaye sahiplerini veya sistemi korumak için doğmuştur. Yani radikal görüşe göre, kapitalizmin ortaya çıkışı ile devleti ve devlete veya sisteme egemen olan siyasal ve ekonomik güç sahiplerinin mevcut statülerini ve varlıklarını korumak amacıyla güvenlik güçleri oluşturulmuştur, oysa bunların suç ve suçlulukla mücadele ederek, tamamen halka hizmet veren kurumlar olması gerekir. *Liberal* görüş ise muhafazakâr ve radikal görüşlerin arasına düşen ve hem devletin halkın güvenliğini sağlamak için var olduğunu hem de kısmen bile olsa devletin egemen siyasal gücün çıkarları doğrultusunda işlemesi gerektiğini kabul eden bir görüştür. (Aydın, 2008).

Bugün içinde bulunduğumuz toplumu bu yaklaşımlar doğrultusunda değerlendirdiğimizde insanların huzurunun sağlanması, suçların önlenmesi ve suçluların tekrar suç işlemelerinin önüne geçilerek topluma kazandırılmaları ve sosyal bir hukuk devleti olma adına iç güvenlik hizmetlerinin bu amaçlar doğrultusunda yönetimi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda; toplum refahının sağlanması veya artması için gelişen teknoloji, kültürel değerler, ekonomik ve siyasal yapının farklılığı ve sürekli olarak değişmesi de göz önünde bulundurulmalıdır. Demokratik bir ortamda insanların huzur içinde yaşayabilmeleri ve hukukun tam anlamıyla sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi, suçtan uzak bir toplumun hedeflenmesiyle gerçekleşebilir. Bu da iç güvenlik hizmetlerinin etkin, sağlıklı ve maksimum fayda sağlanabilecek ölçüde yürütülebilmesine bağlıdır. Bilimsel veriler

ve analizler, suç ve suçlularla mücadelede oluşturulacak stratejilere kaynak teşkil etmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmada da sözü geçen bilimsel veriler ve analizlerden yola çıkılarak Dünya’da ve Türkiye’de uygulanan suç önleme stratejileri incelenerek iç güvenlik hizmetleri yönetiminde, suç ve suçlularla mücadele yöntemlerinin işlerliği ve uygunluğu değerlendirilecektir. Özellikle istatistiksel olarak yoğunluk gösteren suçların işlenmeden önlenmesine ve daha önce bir suçun mağduru olan şahısların tekrar herhangi bir suçun mağduru olmaması için yürütülen programların netice itibariyle hedeflerine ne kadar yaklaştığına, istenen kriterlere ulaşıp ulaşmadığına bakılacaktır. Güvenlik hizmetlerinin temel görev alanı, çoğunlukla suçla ilgili olsa da zamanlarının büyük bir kısmını sosyal hizmet fonksiyonuna ayırdıkları da bilinmektedir. Bu durum daha önce de değindiğim: birbirinden ayrı olmakla birlikte, karşılıklı bağımlı faaliyetleri yerine getiren yapıların kendine özgü ekonomik, siyasi ve toplumsal amaçları gerçekleştirmek için oluşturdukları her türlü koordinasyon biçimini ifade etmek üzere kullanılan yönetim anlayışının gereği olarak da yorumlanabilir.

Türkiye özelinde uygulanan projelere baktığımızda Bodrum ilçesi suç önleme stratejilerini kullanan ilçelerden biri olarak suç ve suçlular ile mücadelede önemli bir yere sahiptir.

Bu araştırmada, Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğü örneğinde uygulanan suç önleme stratejilerden ve yönetim tekniklerinden yola çıkılarak, somut verilerin karşılaştırmalı analizi yapılacak ve mevcut stratejilerle gerçekleştirilebilecek yönetim organizasyonları incelenecektir. Ceza yasaları dışında, toplumu da içine alan çeşitli suç önleme stratejilerinin uygulanması gerçek anlamda suçun işlenmeden önce engellenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünü oluşturan kuramsal tartışmada, suç olgusunun genel yapısı, farklı görüşler ve tanımlar değerlendirilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Suçun önlenmesinde kullanılan en yaygın yöntemler incelenmiş ve çalışmamızın merkezinde yer alan Bodrum ilçesinde suçun önlenmesi için hangi yöntemin uygulanmasının daha uygun olacağı tartışılmıştır.

İkinci bölümde ise daha çok polislik kavramı ve emniyet teşkilatın tarihçesi, kuruluşu ve süreç içinde gelişimi incelenmiştir. Modern hukuk devletlerinde güvenlik hizmetlerinin yeri ve önemine değinilmiştir.

Buraya kadar suç kavramı ve suçun önlenmesinde asli görevli olan emniyet teşkilatı ile ilgili kavramsal ve tarihsel bilgiler aktarılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde de toplum destekli polislik uygulaması kavramına değinilmiş, güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi çerçevesinde anlayış değişikliğine nelerin sebep olduğu tartışılmıştır. Ayrıca suçun önlenmesinde toplumun desteğinin de sağlanmasının başarıya ulaşılmasındaki katkısı ve önemi incelenmiştir.

Dördüncü bölümde öncelikle Avrupa ve Amerika'da suç önlenmesi amacıyla yürütülmüş olan projelerden bazıları örneklenmiş, suç önleme programlarına ve suçluları topluma kazandırma yöntemlerine değinilmiştir. Bu projelerin bir kısmı ise çalışmanın sonunda ek olarak sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca Bodrum İlçesinde uygulanan suç önleme programlarına katılan kişilerin genel durumları, bu programların uygulanabilirliği, suç önlemeye katkısı ve halkın uygulanan programlar ile ilgili genel memnuniyeti, bu programlara katkısı ile suç istatistiklerinin, toplumun da katkısıyla önleme programlarına yansımaları ayrıntılı şekilde değerlendirilmiştir. Avrupa ve Amerika'da uygulanmış olan suç önleme projelerinin, ülkemizdekilere kıyasla olumlu ve olumsuz yönleri irdelenmiş, bu çerçevede Türkiye genelinde yalnızca emniyet güçlerinin bir göreviymiş gibi algılanmakta olan suç olgusunun toplumun ortak hareket ederek çözümleyebileceği bir durum olduğu bu örnekler üzerinden ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın beşinci bölümünde yöntem, verilerin toplanış şekli ve teknikleri ile veri toplama süreci ve çözümlenmesi açıklanmıştır. Uygulanan anket çalışmasının verileri tablolar üzerinden aktarılmış ve istatistikî veriler değerlendirilmiştir. Ayrıca suç önleme programları çerçevesinde, yapılan çalışma ile ilgili sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK VE SUÇ KAVRAMLARINA BAKIŞ

Suç olgusuna, yani belirli fiillerin yasak sayılmaları ile bu fiilleri gerçekleştirenlerin çeşitli yaptırımlarla karşılaşmalarına, devlet öncesi toplumlarda da rastlanmaktadır. Bireyin içinde bulunduğu toplumun bilinçli bir üyesi olabilmesi, toplumsal kültürün gereklerine göre hareket edebilen bir karakter kazanabilmesi için, sosyalleşmenin gerekli olduğu sosyolojik olarak kabul görmektedir. Sosyalleşmenin gereğine uygun olan araç ise cezalandırma ve ödüllendirme (Dönmezer, 1984:114). Tarihte, belirli fiilleri yasaklamamış ve cezaya konu etmemiş hiçbir toplumdun söz edemeyiz.

İnsanlar, ilkel dönemlerde her şeyde bir ruh ve canlılık görmüş ve belirli fiillerin yasaklanmasını, tabuların emri saymışlardır. Kötülük yapanların veya onlara göz yumanların sözü geçen kuvvetler ya da tabular tarafından şiddetle cezalandırılacaklarına ve felâkete uğratılacaklarına inanmışlardır. Fakat bazı hallerde ilâhların, tabuları ihlâl edenleri hemen cezalandırmadıkları görüldüğünden toplumun, müdahale ile kuralı ihlâl edeni cezalandırması zorunlu sayılmış ve böylece toplumun felaketlerden, kıtlıktan korunabileceği kabul edilmiştir. Sonradan suç, dini esaslarla tanımlanmış, topluma zarar veren fiil ve hareketlerin aynı zamanda birer günah teşkil ettiği ve Tanrı'nın iradesine karşı olduğu kabul edilmiştir.

18. yüzyılın başlangıcından itibaren suç fikri lâikleşmeye başlamış ve suçun zarar veren kişi ile toplum arasındaki ilişkilerde aranması gerektiği fikri ortaya çıkarak; bu düşünce kısa bir süre içinde yaygınlaşmıştır. Bu gelişme, bazı yazarlarca, rasyonel bir suç kavramına yönelme olarak ifade edilmiştir. Suç fikrinin rasyonelleşmesinin asıl anlamı başta devletin, suçları belirleme ve ceza verme tekeline elinde tutması, daha doğrusu eline almasıdır. Bu gelişmenin yüzyıllar boyu devam eden insanlık dışı ve dehşet verici uygulamalar sonunda ortaya çıktığını ise tarih göstermektedir. Yüzyıllar sonra, rasyonel bir suç kavramına ulaşılırken, ilkel esaslar daima etkisini göstermeye, varlıklarını hissettirmeye devam etmişlerdir. Bugün ceza kanunundaki bazı suç tanımlarının kökenini ilkel toplumlarda bulmak

mümkündür. Sosyal koşullar bugün de paralellik göstermeye devam ettiği için o dönemlerin hukuki terimlerinden bazıları hala kullanılmaya devam edilmektedir.

Bugünün kanun koyucuları, hiç şüphesiz, ilkel toplumlardan beri farklılık gösteren koşulların sonucu ortaya çıkan suçları da tanımlamaktadır. Kanun koyucular, bugün doğal kaynakları, kamu sağlığı ve güvenliğini korumak, iş ve ticaret alanında uygunsuz ve hileli uygulamaları önlemek, devlet gelirlerini korumak maksadı ile ceza yasaları çıkarmaktadırlar. Günümüzde genel ahlâk ve adabı korumak amacı ile kanun koymak şöyle dursun; bu konuda bazı fiiller suç olmaktan çıkarılıp sadece güvenlik tedbirleriyle karşılama yolu tutulmaktadır. (Dönmezer, 1994: 56).

Türkiye'deki kanun koyucular da aynı mantıkla çalışmaktadırlar. Kanun koyucunun çıkardığı yasaların başarılı olabilmesi ve uygulanabilmesi kamuoyunun bunları desteklemesine bağlıdır. Yani yeni suçları tanımlayan kanunlar kamuoyunun ciddi bir şekilde desteğine ihtiyaç duyarlar. Bu nedenledir ki aslında eskiden beri var olan örf-âdete dayanan kanunlar çok daha başarılı olarak uygulanırlar.

1.1.SUÇ VE SUÇLULUK KAVRAMI

Literatürde suç kavramı ile ilgili birçok tanım bulunmakla birlikte Geleri'ye göre suç, insanları derinden etkileyen ve etkileri uzun süre, belki de bir ömür boyu devam eden toplumsal bir olgudur. Gerçek ve potansiyel hedef kitlesi çok geniş bir kesimi oluşturduğu için suçun, nerede, ne zaman, kimi mağdur edeceğini önceden bilmek ve buna göre kesin tedbirler almak çok zor ve hatta imkânsızdır. Suç, tarihin eski dönemlerinden beri var olmuş ve gelecekte de var olmaya devam edecektir. Suç insanların içinde ihtiraslarla birlikte toplum halinde yaşamanın ortaya çıkardığı çeşitli sosyal çelişkiler, uyumsuzluklar buldukça var olacaktır (Dağ, 2003: 106-109). Suç, toplumsal bir olgudur. Dolayısıyla da toplum ve insanla ilgili bütün bilim dallarının ilgi alanına girmektedir. Farklı bilim dalları ve farklı bakış açıları, suçu farklı şekillerde tanımlamışlardır. Sosyolojik bakış açısına göre suç, bir toplumda toplumsal normları ihlal eden çoğunlukçu değerlere aykırı biçimde ortaya çıkan

davranış biçimidir (İçli, 2007:23). Siyasi bakış açısına göre suç, güçlü gruplar tarafından alt sınıfları sosyal baskı altında tutmak amacıyla yasalara konan; onları etiketlenen ve cezalandırılmasını sağlayan bir ölçüttür (Akers, 2000:166–169). Psikolojik bakış açısına göre ise suç, bir davranış problemi olarak topluma uyum sağlamada yetersizliğin bir sonucudur. Bu insan ruhunun derinliklerinden gelen ve dış dünyada somutlaşan bir istemdir (Erem, 1997:6). Hukuki manada suç, devlet tarafından kabul edilen ceza hukuku normlarını ihlal eden, hukuka uygun olmayan kasti veya ihmali davranıştır (Brodeur ve Ouellet, 2004:2).

Suç konusunda kafa yormanın yakın zamanla ilgili bir durum olmadığını, Antik Çağ düşünürlerinin tartışmalarında, direk suç üzerinden olmasa da adaletle ya da adil olanın aykırısında kalanla kurulan bağlantıdan anlıyoruz.

İlk olarak Polemarkhos adaletin ödünç alınan şey olduğuna vurgu yapar ve bunun üzerine Sokrates çılgın olan bir arkadaşımızdan aldığımız silahı ona iade etmemizin ne kadar adil olduğunu sorgular. Bu diyalogun ardından adaletin tanımı ‘dostlara iyilik düşmanlara kötülük yapmak’ yani insanlara hak ettiklerini vermek şeklinde değişir. Adil insanın barış zamanı nasıl faydalı olabileceği sorulduğunda ise parasal işlerimizde paramızı ona emanet edebileceğimiz cevabı verilir. Sokrates bu cevabı yetersiz bulur çünkü adalet sadece kullanılmayan şeylerde faydalıysa pek de yararlı olmayacaktır der. Tam da bu noktada işi bilen kişinin onu nasıl kötüye kullanacağını da iyi bilmesi durumu ortaya çıkar. Yani parayı saklayabilen bir kişi onu çalabilir de! ‘Adil insan düşmanına kötülük eder’ düşüncesinden bir insana kötülük ettiğinde o kişinin hala iyi olamayacağı sonucuna varılır. Ve ne dostuna ne de düşmanına kötülük etmenin adaletle örtüşmeyeceği sonucuna varılır.

Thrasymakhos ise adaletin, devlet yapılanmasında güçlü olan kişilerin işine gelen şey olduğunu söyler. Suç kavramıyla ilgili günümüzde olduğu gibi önceden de her düşünürün farklı görüşleri olduğu söylenebilir.

(Yılmaz, https://www.academia.edu/5058451/Sucu_Aciklamak_icin_Onerilen_Sosyal_ve_Biyolojik_Teoriler)

Yunan düşünürü Platon, ‘Kanunlar’ adlı yapıtında, suçu bir tür ruh hastalığı olarak düşünmüş ve bunun tutkular, haz arama alışkanlığı ve eğitimsizlik olmak üç

nedeni olduğunu ileri sürmüştür. Bir başka Yunan düşünürü olan Aristoteles ise, suç sebeplerini, yoksulluk, devrim gibi toplumsal koşullarda bulmaktadır. Eski Yunan’da suç özellikle teolojik boyutta ve filozofik açıdan değerlendirilmiştir.

Orta çağda suç, şeytani bir davranış ve kötü ruhların teşvikiyle ortaya çıkan bir eylem olarak kabul edilmiştir. Thomas d’Aquin, suçların çoğunun kökeninde sosyal ihtirasların yattığını ifade ederken, sebep oluşturan diğer bir etkenin de yoksulluk olduğunu vurgulamıştır.

Ceza hukukunun verdiği tanıma göre suç, yasanın cezalandırdığı harekettir, TCK suç, bireyin toplum içinde yürürlükte bulunan yasalara karşı gelmesi ve bu davranışın sonucu olarak o yasaların dolayısıyla ceza yaptırımlarının konusu olmasıdır der. Bu tanıma göre suç devletin oluşumuyla ortaya çıkmıştır ve suçun var olup olmadığını söyleyen devlettir. Dönmezer suçu “topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylem” şeklinde tanımlamaktadır. Toplumbilimcilere göre suç, toplumsal ve kültürel koşulların ve bireyin içinde yaşadığı çevrenin olumsuz etkilerinin bir sonucudur (Dönmezer,1994:56). Durkheim’e göre suç, kolektif bilincin kuvvetli ve belirmiş tutumlarını ihlâl eden fiillerdir. Bir toplumu meydana getiren bireylerin birtakım kolektif duyguları ve inançları vardır ki, bunlar bir sistem meydana getirirler. Bu sisteme kolektif bilinç ya da kolektif vicdan denir. İşte suç, bu kolektif vicdanı şiddetle inciten bir eylemdir. Garafalo, suçun daha ziyade sosyolojik yönüne eğilmiş ve kesinlikle zararlı bir fiil olduğunu kabul etmiştir. Jhering’e göre suç, toplum hâlinde yaşama şartlarına yönelmiş her türlü saldırıdır. Türk Dil Kurumu’na göre ise törelere, ahlak kurallarına aykırı davranıştır. Suçun bu tanımlarına baktığımız zaman aslında ne kadar ucu açık bir kavramdan bahsettiğimizi anlıyoruz bir kez daha. Yasalara bakıldığında suçun, ülkeden ülkeye, şehirden şehre, yaştan yaşa değişebilen bir formu var. Hatta töre, ahlak kuralı dendiğinde kişiden kişiye değişkenliği direk ortaya çıkmış oluyor. Dolayısıyla her suç ve suçluluk türüne ilişkin farklı toplumsal sorunlar vardır. Suç ve suçluluğun soyut bir hukuk sorunu olmadığı, suçlunun insani ve toplumsal özelliklerinden sıyrılmayacağı, suçun soyut bir eylem değil, sosyal bir fenomen olduğu yadsınamaz gerçeklerdendir (Sarpdağ, 2005:35).

19. yüzyıla kadar suç ve suçlu analizi üzerinde durulmuştur. 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın büyük bölümünde Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da suçun anlamı ve açıklama girişimlerine sosyoloji dışındaki diğer akademik yaklaşımlar –özellikle de biyolojik ve psikolojik anlatımlar- hâkim olmuştur. 1950'lere kadar bu bireysel anlatımlara karşı ciddi bir sosyolojik mücadele var olmamıştır. 1950'lerden sonra suçun sosyolojinin de konusu olmasıyla sosyolojik yaklaşımlar ağırlığını hissettirmiş ve bir sonraki bölümde bahsedeceğimiz suçun nedenlerine ilişkin türlü sınıflandırmalar ortaya çıkmıştır. 1980'lere geldiğimizde ise Sol Gerçekçiler suçun tam olarak anlaşılmasını 'suç karesi' diye adlandırdıkları şey ile çözeceklerini savunmuşlardır. Devlet, halk, suçlular ve mağdurların etkileşimiyle suçun çözüleceğini düşünüp suçu, ağırlıklı olarak kapitalist sistemin bir sorunu olarak görmek yerine, suçun şehir merkezinde ve işçi sınıfını barındığı yerler üzerinde yoğunlaştığının ve işçi sınıfına mensup kişiler tarafından işçi sınıfına mensup kişilere karşı yapıldığının -çoğu suçun sınıf içinde gerçekleştiğinin- fark edilmesi gerektiğini söylemişlerdir (Bilton, 2008:394). Suç genelde kendini toplumdan uzakta bulan, kötü olduğunu düşünen kişiler tarafından işlenmektedir. Sol Gerçekçiler'in çözüm önerisi de hapsedenlerin yerine geçecek uygulamalara yer verilmesi yönündedir. Suç işlemeyi engelleyici, güvenliği artırıcı tasarımlar geliştirilebileceğine dair önerileri vardır. Sokak aydınlatmaları, daha sağlam telefon kulübeleri gibi tasarım düzenlemeleriyle suç bir oranda azaltılabilir fikrini savunmuşlardır.

Bu yaklaşıma karşılık Sağ Gerçekçiler, suç kuramlarının geliştirilmesine karşı bir tavır içinde görünmektedirler. Sağ Gerçekçiler adalet üzerine kurulu düzene öncelik verirken, sol gerçekçiler adil ve düzenli bir topluma ulaşma yolu olarak toplumsal adalete öncelik tanırırlar. Sağ Gerçekçiler, 'alt sınıfı' suçlamak için genetik ve bireyselci kuramlara inerken, Sol Gerçekçiler nüfusun büyük bir kesimini marjinalleştiren ve suçu doğuran adaletsizliğe işaret etmektedir. Sağ Gerçekçiler'in çözüm önerileri ise suçu işleme konusunda riskleri arttırarak caydırmaaktır. Böylece bedel ödenmiş olacaktır. Tecrit etmek ve şiddetli cezalandırmalara gitmek Sağ Gerçekçilere göre yerinde bir çözümdür. Sağ Gerçekçiler ayrıca 'aktif vatandaş' olma kavramını da önemsemişlerdir. Kendi çocuklarını ahlaki yönden disipline ederek, toplum içinde kolektif çalışmalar yaparak ve kendilerine ait olanı dikkatle koruyarak üstlerine düşeni yapmış olacaklardır.

Yine 1980 sonrası sesini duyuran feminist kriminoloji, diğer kuramların erkekler ve erkek suçları üzerindeki duruşuna karşı çıkmaktadır. Genel ve kapsayıcı anlatımlarla suçtan bahsedilmesine rağmen aslında sadece erkeklerin kastedildiğini söylemektedirler. Kadın ve kızların hem suçlu hem mağdur olarak ana akım kriminolojideki yokluklarını ifşa etmeyi amaçlamaktadır. Onlara göre erkekler kadınları kurumlar aracılığıyla denetim altında tutmuşlardır ve ceza sistemleri de buna dâhildir. Feminist kriminologların çözüm önerilerine gelirse onlar suçu ağırlıklı olarak erkeklerin işlediklerini ve bu konuda bir şey yapılmadığı takdirde kesin bir çözüm de bulunamayacağını söylemektedirler. (Bilton, 2008:394).

Son olarak postmodernist eleştiriye de bakacak olursak, postmodernistlere göre suçu ve suçları ilkesel kavramlar olarak reddetmek, birleşik bir disiplin ya da söylem olarak kriminolojinin herhangi bir kavramının zayıflatılması demektir. Çünkü çalışmanın temel nesnelere dağılmış olur ve (hırsızlık, cinayet, tecavüz ve benzeri) belirli suç kategorileri ortadan kaybolur ya da bağlantısız hale gelir. Suçun yapısını bozulması suçluluğun yapısının bozulması anlamına gelir. Postmodernistler suç probleminde çözüm üretmek için güvenilir bilgi ve teoriler kullanmaya bağlı olarak kriminolojinin modernist yönlendirmesinin geçerliliğini sorgulamışlardır (Bilton, 2008:402).

Gördüğümüz bu kuramlar, suçu ve suçu önleme yollarının algılanışındaki çeşitleri bize göstermesi açısından önemlidir. Tarihsellik içinde ve sosyal ortam açısından bakıldığında değişik bakış açılarının olduğu göze çarpmaktadır.

Suç, toplumsal bir olgudur. Çözümü de yine toplumun içindedir ve toplumla beraber bulunmalıdır. Her suçun sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik problemlerle ilişkili birçok nedeni bulunmaktadır(Esgin, 2004:47). İster gerçek, ister hayal ürünü olsun, suç korkusu toplumda gerçek bir endişedir. Suç korkusu, toplum içinde halkın güvenini azaltır, ekonomik gelişmeyi ve iş yatırımlarını olumsuz etkiler, şehir ortamlarında yaşam kalitesi düşer (Yılmaz, 2004:481). Suç toplumdan topluma farklılık gösterse de sanayileşme dönemi ile birlikte belirli suçlar evrensel boyutta tanınmaya başladı. Özellikle mala karşı işlenen suçlar, modern kapitalist sistemlerde ciddi yaptırımlara maruz kalan bir suç olarak algılanmaya başladı. Bu da suçların kültürel farklılıklar üzerinden tanımlanmasından ekonomik ve siyasi üst

söylemler üzerinden tanımlanmasına geçişi işaret etmektedir. Yine sanayileşmenin de hızlandırdığı kentleşme süreci suç olgusunu güvenlik kavramıyla birlikte değerlendirmemizi gerektirmeye başladı. Hızlı ve sağlıksız kentleşmeyle büyüyen işsizlik, yoksulluk ve gelir dağılımındaki eşitsizlik suç oranlarında da artışa neden oldu.

Güvenlik kavramı da suç olgusunu anlamamız için değerlendirilmesi gereken noktalardan biri dolayısıyla çıkış noktasına bakacak olursak yine eski çağlara gitmemiz gerekecektir çünkü insanların mağaralarda yaşamasının sebebi iklimden korunmak olduğu kadar güvenlik endişesiyle de ilgilidir. Eski Yunan ve Roma da zenginleşen toprak sahibi ve tüccarların ülkenin kontrolünü ele geçirdikten sonra kentlerin etrafını duvarlarla çevirip kaleler yaptırmalarının güvenlik gereksiniminden başka açıklaması yoktur. Günümüzde ise güvenlik kavramı kent güvenliğiyle de ilişkilendirilir. Kentleşme avcı-toplayıcı toplumların yerleşik hayata geçmesiyle başlayan bir süreç olsa da bugün kast edilen sanayileşme ve modernleşme süreciyle ortaya çıkan kentleşmedir ve güvenli kentler de her zaman medeniyetin bir ölçütü olagelmiştir. İnsan haklarının işlerlik kazanmasıyla 'kentli hakları' kavramı ortaya çıkmış ve güvenlik olgusu çağın anlayışına uygun biçimde ele alınmaya başlanmıştır. Terazinin bir ucunda suça yönelik önleme stratejileri varken diğer tarafında ise bireysel ve kente ait özgürlükler bulunmaktadır. Yani, güvenliği sağlamak adına bireysel özgürlüklerin ihlal edilmesi, hedeflenen toplumsal bütünleşmenin yara alması anlamına gelmektedir(Gökulu, 2010:210).

Güvenlik, başta yaşam hakkı olmak üzere, bireylerin hak ve özgürlüklerini korumak içindir bu da devletin temel işlevlerinin başında gelmektedir. Devletin varlık nedeni birçok felsefi tartışmaya zemin oluşturmuş ve genel olarak, Thomas Hobbes ve John Locke'un görüşlerine dayanan 'toplumsal sözleşme' kuramıyla açıklanmıştır. Bu kurama göre insanların karmaşa ve belirsizlik yerine istikrarı tercih etmeleri ve istikrarın korunmasını istemeleri insanoğlunu devlet kavramına taşımıştır. Dolayısıyla devletin varoluş nedeni kaos ve karmaşanın olmadığı, yetki ve güçlerin daha güvenli bir yaşam için bir üst otoriteye devredilmesini öngören bir sistemdir. Bu amaca hizmet etmek için ise güvenlik bürokrasisi oluşturulmuştur. Yani güvenlik görevlilerine toplumun üyeleri adına yasa koyucu tarafından 'güvenlik

hizmeti üretme görevi verilir ve bunun için gerekli hukuki güç ve imkânlar tahsis edilir. Güvenlik bürokrasisi kolluk ve ordu olmak üzere iki ana unsurdan oluşur. Ordu dış güvenlikten sorumluyken kolluk iç güvenlikle yükümlüdür(Çilesiz, 2012:33). Kolluk bu hizmetini günümüzde Emniyet Teşkilatı vasıtasıyla gerçekleştirir.

Değişen dünya ve günümüz koşulları dikkate alındığında, bireysel hak ve özgürlüklerin sorunsuz bir şekilde kullanılması ve yeri geldiğinde genişletilmesinin sağlanabilmesi için, bu sorumluluk yerine getirilirken, gelişmekte olan hukuk ve adalet sistemlerinde, suç ve suçlularla mücadelede, geleneksel ve uygulanabilirliği ortadan kalkmış yöntemler yerini farklı strateji ve programlara bırakmıştır.

Örneğin hırsızlık suçu ile mücadelede her işyeri, konut ve aracın güvenliğini sağlamak üzere birer kolluk kuvveti görevlendirilemeyeceği göz önünde bulundurulduğunda buraların güvenliğinin sağlanmasında toplum duyarlılığına olan ihtiyaç ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla güvenlik güçleri yukarıda örneği verilen olay gibi daha birçok suçla mücadelede toplum desteğine ve duyarlılığına ihtiyaç duymaktadır. Yine artan nüfus, suç ve suçlu profillerinin değişmesi, suçlarda kullanılan yol ve yöntemlerin polisiye tedbirleri ortadan kaldırmaya yönelik olduğu da değerlendirildiğinde güvenlik hizmetlerinin toplum desteği olmadan sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinin mümkün olmayacağı anlaşılmaktadır. Güvenlik görevlileri-toplum ilişkisinde son dönemlerde meydana gelen değişimler, toplum destekli polislik anlayışını da beraberinde getirmiştir. Bu tezin temel amacı Bodrumda verilen toplum destekli polislik çalışmalarını değerlendirmek olduğundan, öncelikli olarak toplum destekli polisliğin olarak incelenmesi gerekmektedir.

1.2. SUÇ İŞLEME NEDENLERİ

Suçun altında yatan temel sebepler ortaya çıkarılmadan ve suçlu profilleri ile işlenen suçların temel özellikleri arasındaki bağ kurulmadan suç ve suçlular ile etkin mücadele edilebilecek programların, stratejilerin belirlenmesi neredeyse imkânsızdır. Dolayısıyla suçun temeline inilerek ortaya çıkış sebeplerinin iyi

belirlenmesi, suç işleyen kişilerin temel fiziksel özellikleri ve koşulları ile ruhsal ve manevi özellik ve koşullarının iyi belirlenerek tespit edilen sebep ve oluşumlar doğrultusunda sağlıklı ve pozitif sonuçlar alınabilecek suç önleme programları ve stratejileri belirlenebileceği açıktır. Suç davranışını açıklamaya yönelik geliştirilen teoriler bireysel, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik olmak üzere dört ana başlık altında toplanmaktadır. Ortaya atılan ilk teorilere baktığımızda genellikle suç davranışını fiziksel ve genetik anormallikler, akıl hastalığı gibi tek bir faktörle açıklama çabası görülürken, daha sonra geliştirilen teorilerde ise birden çok değişkenle suç davranışının açıklandığı görülmektedir. Suçun nedenlerini açıklayan suç teorilerini dört genel kategori altında incelemek mümkündür:

- A) Bireysel Teoriler
- B) Psikolojik Teoriler
- C) Biyolojik Teoriler
- D) Sosyolojik Teoriler

1.2.1. Bireysel Teoriler

Suç davranışını açıklamaya yönelik geliştirilen ilk teoriler arasında bulunan bireysel teoriler klasik ekol, neo-klasik ekol, pozitif ekol, coğrafi ekol olmak üzere dört alt başlık altında incelenmektedir. Klasik ekol diğer adıyla faydacı ekolle beraber 18. yüzyılın ortalarından itibaren suç konusunda, bilimsel bir bakış açısı oluşmaya başlamıştır. Klasik ekol bireylerin, suçu işlemeden önce kendi davranışlarının sonuçlarını öngördüklerini ve bunu göze alarak suçu işlediklerini iddia eder.(İçli,1993:44). Avrupa'da Fransız İhtilali gerçekleşene kadar bugünkü anlamda bir ceza adaleti bulunmamaktaydı. Bir kısmı açık ve net olarak bilinen; bir kısmı ise yoruma açık olan suçlar kiliseye ve krallığa karşı işlenmiş sayılmaktaydı. Endüstrileşme, modernleşme ve kentleşmeye rağmen hala Ortaçağ Avrupa'sından kalan sistem hüküm sürmekteydi. (İçli,1993:44). Rasyonel bakış açıları bu sisteme karşı tepkilerin ortaya çıkmasıyla beraber gelişti. CesareBeccaria tepkilerin yükseldiği dönemde eserler veren Klasik Ekol'ün en bilinen düşünürlerindedir.

Cesare Beccaria 1764 yılında yayınladığı “Suçlar ve Cezalar Hakkında” adlı kitabı ile suç ve ceza sisteminde, günümüzde kabul gören ilkelerin temelini atmıştır. Beccaria cezaların yasalarla belirlenmesi gerektiğini ve bu yasaları koyan otoritenin kaynağını ise toplumsal sözleşmeden aldığını söylemektedir. Kitapta bahsedilen diğer bir nokta ise kanunda öngörülmece cezanın uygulanamayacağı ve yargıçların kanunda tanımlanmış bir cezayı değiştiremeyeceği yönündedir (Beccaria, 2004:31). Günümüz hukukunun da temelinde bu ilkeler yer almaktadır. “Kanunsuz suç ve ceza olmaz” prensibine göre, bir davranışın suç olması için o davranışın kanun veya kanunlar tarafından suç olarak tanımlanması gerekmektedir. Beccaria cezalar ve suç arasında adil bir oranın olması gerektiği konusuna da değinmiştir. Suçlara uygun cezaların verilmesi gerektiğini toplum düzenini sarsan iki ayrı suçta aynı ceza verildiği takdirde bireylerin ağır suçları işlemekten kaçınmayacaklarını vurgulamıştır (Beccaria, 2004:48).

Klasik ekol, hukuk adına önemli reformlar gerçekleştirmiştir. 18. yüzyıl bitip 19. yüzyıla gelindiğinde Neo-klasiklerin çalışmaları ön plana çıkmaktadır. Klasik ekol düşünürleri tarafından ortaya konan cezanın suça uygun olması gerektiği prensibi Neo-klasikler tarafından eleştirilmiş, bunun suçlunun neden bu davranışta bulunduğunu, suçlu davranışı çevreleyen özel konuları ve suç işlemeye karşı baskı duygusunu göz ardı ettiğini savunmuşlardır (İçli, 2004:46). Neo-klasik ekol sosyoloji ve psikolojinin argümanlarından etkilenmiş; odak noktası suç davranışından ziyade suçlu birey olmuştur. Suçlu bireyin sosyal ve psikolojik durumu ön plana çıkartılarak cezanın suça değil suçluya göre olması gerektiği vurgulanmıştır. Pozitif ekol ise 19. yüzyıl sonlarına doğru suç davranışı konusunda hâkim olmuştur. Cesera Lombroso, Enrico Ferri ve Garofalo gibi düşünürler suçun nedenlerini pozitivist bir yaklaşımla ele almışlardır. Bu dönemde bilim adamları bilimsel metotları ve deneysel araştırmaları kullanmışlardır. Bu ekol klasik ve neo klasik ekolün aksine suçlu davranışın biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını savunmuştur. (İçli, 2004:47).

Klasik ekol, suçu hukuksal bir olgu olarak gördüğü için çalışmalarında hukuk terimlerini kullanmıştır. Pozitif ekol ise suçun hukuksal tanımını reddederek, suçu psikolojik bir olgu olarak kabul etmektedir. Klasik ekol özgür iradeyi; pozitif

ekol ise suçu, neden-sonuç ilişkisi doğrultusunda ele alır. Klasik ekol cezanın önleyici etkisi üzerinde yoğunlaşırken; pozitif ekol toplumu korumak amacıyla cezanın ve suçluların bilimsel rolüyle ilgilenir (Yücel, 2004:37). Pozitif ekolün önde gelen temsilcilerinden biri olan Lombroso suçu antropolojik açıdan incelemiştir. Mahkûmların üzerinde yaptığı çalışmada birçok mahkûmu gözlem altında tutarak huy ve hareketlerini, düşüncelerini, yaşayışların ve geçmişlerini incelemiştir. Bunun yanında ölen mahkûmların cesetleri üzerinde yaptığı otopsilerde bazı sonuçlara ulaşmıştır. Lombroso bazı insanların suçlu doğduklarını, suçun organizmanın bir ürünü olduğunu tıpkı bazı hayvanların vahşi, yırtıcı, bazı bitkilerin de parazit olarak doğdukları gibi insanlar için de aynı şeyin geçerli olduğunu ve bazı insanların “doğuştan suçlu” oldukları yargısına ulaşmıştır. Lombroso’ya göre “doğuştan suçlu” bireyler bedenlerinde bulunan bazı farklılıklar, etiketler veya anormallikler bakımından diğer bireylerden ayrılırlar. Bedenlerindeki bu farklılıklar onları iradeleri dışında suç işlemeye iter. (Dönmezer,1984:85).

İçli’ye göre Pozitivistler deneysel araştırmaya önem vermeleri bakımından klasik ekolden ayrılırlar. Ceza onlar için suça değil suçluya uygun olmalıdır. Bu durum beraberinde ilk kez, suçlu bireyin bilimsel olarak incelenmesini getirmiştir. Ayrıca suçun önlenmesi konusunda savunma tekniklerinin geliştirilmesi gerektiğini savunmuşlardır (İçli,2004:52). Bireysel teoriler başlığı altında yer alan bir diğer yaklaşım ise Coğrafi Ekol olarak adlandırılmaktadır. Coğrafi ekolün önde gelen temsilcileri arasında Montesquieu, Adolph Quetelet, Guerry bulunmaktadır. Coğrafi ekol; coğrafi durumun ve iklim özelliklerinin suçluluğu etkilediğine dikkat çekmektedir. İklim, ısı, rüzgâr gibi doğal olayların organizma üzerindeki etkileri araştırılarak, suçluluğun açıklanmasında bu konuların da ele alınması gerektiğini önermişlerdir.(Dönmezer,1984:158). Montesquieu ekvatora yaklaştıkça suçlulukta, kutuplara yaklaştıkça ise alkollü içeceklerin kullanımında bir artış olduğunu ileri sürmüştür. Quetelet’e göre ise kişilere karşı işlenen suçlar güneyde ve sıcak mevsimlerde artış gösterirken mülkiyete karşı işlenen suçlar kuzeyde, soğuk mevsimlerde artmaktadır ve bu tespitler “suçluluk hakkındaki ısı kanunu” olarak adlandırılmaktadır(Dönmezer,1984:158).

1.2.2. Psikolojik Teoriler

Psikologlar suç davranışını, bireylerin bazı temel davranışları üzerinden ele almaktadırlar. İçli'ye göre psikologlar suçun, bireysel görünümleri konusunda farklı fikirlerdeler. Bazı psikologlar anti-sosyal davranışa psikoanalitik perspektiften yaklaşmakta ve odak noktası olarak, çocukluk deneyimlerinin kişilik üzerinde bıraktığı etkileri almaktadır. Davranışçılar ise sosyal öğrenme ve davranışın etiketlenmesinin suçlulukta önemli rol oynadığını savunurlar. Psikobiyologlar ise biyolojik süreç ile suçluluk arasında bulunan ilişki ile ilgilenmektedirler (İçli,2004:57). Psikologlar tüm insan davranışlarını kimi zihinsel süreçlerin bir fonksiyonu olarak görürler. Dolayısıyla da suçla ilgili olan davranışın bazı kişilik bozukluklarıyla ilişkili olduğunu düşünürler. Psikologlara göre kriminologlar ancak suçluyu motive eden ve suçlunun suç işlemesine sebep olan psikolojik süreçleri irdeleyerek suçluluğa bir açıklama getirebilirler.(İçli, 2004:56).

1.2.3. Biyolojik Teoriler

Biyolojik teoriler suç davranışını açıklamada biyolojik faktörleri temel olarak ele almaktadırlar. Bu kapsamda genetik ve beden yapılarındaki farklılıkları temel alan yaklaşımlar olmak üzere ikiye ayrılırlar. Beden yapısındaki farklılıkları temel alan ve ilk pozitivistlerden olan Lombroso, Garafalo ve Ferri suçlu bireyi fiziksel özelliklerine göre tanımlanmıştır. Adı geçen teorisyenler kalıtsal kökenli olan geniş elmacıkkemikleri, yassı burun ve kalın kaslar gibi fiziksel anormallikleri suça eğilimli olmanın birer işareti olarak görmüşlerdir. Birçok araştırmacı suçlu davranışının nedeni konusunda, bireylerin beden yapıları üzerinde incelemeler yapıp, genel geçer yargılara varmıştır. Lombroso'nun askeri doktor olarak cezaevlerinde çalıştığı dönemde yaptığı araştırmalar, kafatası ölçümleri ve deneyler sonucunda ortaya koyduğu iddialar arasında şunlar yer almaktadır; hırsızlar genel olarak çok hareketli yüz yapısına ve ellere, huzursuz ve genelde şaşı gözlere, birbiri ile birleşmiş kaslara, eğri burunlara sahiptir. Cinsel suç işleyenlerin daima parlayan gözleri, ince bir yüz ve iri dudakları vardır. Tipik katillerin ise; sabit, buz gibi, dik bakışları ara sıra kanlanan gözleri, büyük burunları, uzun kulakları, ince dudakları ve iri köpek dişleri vardır.(Demirbaş,2005:60). Genetik teoriler suç davranışının nedeninin genetik özelliklerden kaynaklandığını ileri sürerler. Genler yoluyla anne-babanın

özellikleri ve bazı hastalıkların çocuklara geçtiği gibi suç davranışını da biyo-psikolojik veya genetik yapıyla ilişkilendirirler. (Soyaslan,1996:48).

Genetik teoriler üzerinde çalışanlar genellikle aileler üzerinde yoğunlaşırlar ve bulgularını genetik anlamda yorumlarlar. İkizler üzerinde yapılan genetik araştırmalar dikkat çekicidir. Çünkü ikizler, karakter ve davranış üzerinde kalıtım ve ortamın etkilerinin gözlemlenebileceği en klasik örneklerdir. Suçluluk davranışını açıklamada ikizlerin genetik özellikleri birçok araştırmada kullanılmıştır. Günümüzde, bu konuda çalışan araştırmacılar “suç geni” nin varlığını kabul etmemektedirler. Ancak suça eğilimi etkileyen genetik bir faktörün bulunduğu konusunda bulgular söz konusudur.(Polat,2004:38).

1.2.4. Sosyolojik Teoriler

Sosyolojik suç teorileri; sosyal yapı, sosyal yapının değerleri, normları ve sosyal yapının kurumlarını suç nedenleri açısından ele almaktadır. Genel anlamda suç, sosyolojik bakış açısına göre sosyal ortamın bir ürünüdür, başka bir deyişle hasta olan toplumdur.(İçli,2004:77). Sosyolojik teoriler suçun sosyal boyutlarına vurgu yapmaktadır dolayısıyla suç davranışını sosyoloji bilimi varsayımları çerçevesinde incelerler. Suçlu davranışını ele alan sosyolojik teorileri sosyal yapı teorileri, sosyal süreç teorileri ve çatışma teorileri olmak üzere üç alt başlık altında incelemek mümkündür.

1.2.4.1. Sosyal Yapı Teorileri

Sosyal yapı teorileri suç davranışını açıklarken sosyal yapıya ve toplum düzenine odaklanmaktadır. Toplumsal yapının suçu doğurmasıyla birlikte yapının özellikleri de suç üzerinde etkili olur. Suç davranışını sosyal yapı çerçevesinde açıklamaya çalışan teoriler fonksiyonalist, gerilim, alt kültür ve sosyal ekoloji teorileri olarak ayrılırlar. Fonksiyonalist teoriler; suçun toplumsal düzen içerisinde normal ve fonksiyonel olduğunu kabul etmektedir. Dolayısıyla suçun olmadığı bir toplum düşünülemez. Suç, bir toplumda zorunludur, normaldir ve fonksiyoneldir çünkü toplumsal evrim için önem taşımaktadır (Durkheim,1994:112-119). Gerilim teorileri; belli temel değerler üzerinde toplumun homojen olduğu varsayımına dayanırlar. Toplumda büyük çoğunluğun kitle iletişim araçları, aileler ve okullar ile

sosyalleştiği gerçeğini temel alarak bireylerin sapkın davranışlarını açıklamaya çalışırlar. Anormal toplumsal koşullara karşılık verme durumunun bireyleri yasaları çiğnemeye ittiğini ve toplumun sosyal organizasyonunun suça neden olduğunu ileri sürerler.(Henry ve Milavanoviç,1996:139). Gerilim teorilerinin önde gelen temsilcilerinden olan Robert K. Merton “Toplumsal Yapı ve Anomi” isimli makalesinde bazı toplumsal yapıların, toplumda belirli kişiler üzerinde kesin etki yarattığını ve uyumsuz davranışı doğurduğunu vurgulamıştır. (Poloma, 1993:38).

Merton, Durkheim’ın normsuzluk olarak tanımladığı anomi kavramını: kültürel amaçlar ile bu amaçlara varmanın meşru yolları arasındaki kopukluk olarak tanımlamıştır. Anomi kavramını, Gerilim Kuramı’nı geliştirme amaçlı kullanan Merton’un ortaya koyduğu Anomi teorisi, sapan davranışın nedeniyle doğrudan ilgi kurmak yerine toplumda var olan suç oranlarına dikkat çekmiştir. Bu oranları, meşru amaçları gerçekleştirmede seçilecek yollara ulaşma fırsatının eşit olmadığı düşüncesiyle açıklamıştır. Merton’a göre suç, bireylerin değil içinde bulunulan toplumsal koşulların ürünüdür (İçli,1994:76). Alt kültür teorilerine geçtiğimizde ise genel olarak alt sınıfta bulunan genç erkekler arasındaki suçluluğu açıklamaya yönelik bir teori olduğunu görüyoruz.(İçli, 1994:78). Alt kültür teorileri konusunda Albert Cohen, Cloward ve Ohlin’in çalışmaları ön plana çıkmaktadır. Albert Cohen de Merton gibi yapısal kaynaklarda görülen gerginlik nedeniyle suç davranışının oluştuğunu, özellikle de alt sınıflardaki ergen erkeklerin bu davranışı sergilediğini vurgulamıştır. Ancak Cohen, bireysel davranışlardaki değişimi veya suçlu alt kültürünün niçin belli bir dönem içinde var olduğunu açıklamak yerine, alt kültürleri neyin yarattığı üzerinde durmuştur. Cloward ve Ohlin; alt sınıfta yer alan bireylerin, başarıyı elde etmek için alternatif yollar bulmakta zorlandıklarına ve bunun sonucunda da şiddet gibi yasadışı yollara başvurduklarına dikkat çekmektedir. Cloward ve Ohlin suçun bireysel bir çaba olmadığını; fakat kolektif uyumun bir parçası olduğunu vurgulamışlardır.

Chicago Okulu’nun suç çalışmaları, sosyal ekoloji teorileri kapsamında incelenmektedir. Chicago Okulu’nun çalışmalarında, suç davranışına neden olarak genellikle sosyal yapı ve ekolojik çevre gösterilmektedir. Chicago Okulu sosyologlarından özellikle Clifford R. Shaw ve Henry D. McKay’in çalışmaları

dikkat çekmektedir. Onlara göre sosyal düzensizlik, coğrafi alanda yüksek suç ve suçluluğa izin veren zayıf sosyal kontrollerle aynı anlama gelmektedir. Clifford R. Shaw ve Henry D. McKay suç ve suçluluğun insan doğasından gelmediğini; problemin coğrafi alanda olduğunu vurgulamaktadırlar. Öncelikle, yüksek suç oranını, coğrafi bölgede yaşayanlarla değil bölgelerde var olan kalıntılarla birlikte ele almaktadırlar. Araştırmalarında yüksek oranda suç işleyen gruplar değil, yüksek oranda suç işlenen coğrafi bölgeler bulmuşlardır. Sosyal yapı teorileri ele alındığında suç davranışının temel nedeninin sosyal yapıdan kaynaklandığı vurgusu dikkat çekmektedir.

1.2.4.2. Sosyal Süreç Teorileri

Sosyal süreç teorileri: sosyal öğrenme teorisi, kontrol teorileri ve etiketleme teorileri kapsamında suç davranışını değerlendirirler. Sosyal öğrenme teorisinin temelleri Gabriel Tarde'nin taklit teorisine dayanmaktadır. Tarde suçlu bireylerin doğuştan normal insanlar olduklarını; suçu yasamın bir yolu olarak sonradan öğrendiklerini belirtmiştir. Tarde'nin teorisi "taklidin yasaları" olarak adlandırılmaktadır. Tarde'ye göre bireyler tıpkı bir elbise modelinin kopya edilmesi gibi davranışları taklit etmektedirler (Vold, Bernard, Snipes, 2001:158). Sosyal öğrenme teorisi, tüm davranışlar gibi suç davranışının da öğrenildiğini ileri sürmektedir. Bireyler suç işlemeyi diğer bireylerden öğrenir. Bu teoriye göre, suç davranışı çoğunlukla sosyal çevre tarafından yaratılmaktadır (İçli, 2004:111). Kontrol teorileri genel olarak insan davranışlarının denetimi ve bu denetim ile ilgili olan kuramsal süreçler üzerine odaklanmaktadır. Bu kuram bireylerin davranışlarını düzenleyen, şekillendiren faktörleri ele almaktadır. Suç olgusunu, bireylerin davranışlarında etkili olan aile yapısı, çevresel faktörler, inançlar ışığında değerlendirmektedir.

Kontrol kuramının öncülerinden olan Travis Hirschi 1969 yılında Sosyal Bağ teorisini ortaya koymuştur. Travis Hirschi, bu teori ile suç davranışını, toplumdaki bireysel bağların zayıflaması ve kopması üzerinden açıklamıştır. Teoriye göre sosyal bağ dört ana bileşenden oluşmaktadır. Bunlar; aileye, arkadaşlara, eğitim kurumlarına ve kendi yaş grubundan bireylere olan bağlılıktır. Hirschi'nin bu teorisinin ana konusu genci, çocuk suçundan, suç ve olağan dışı davranışlardan

korumaktır. Hirschi'ye göre eğer bir gencin bağlılıkları, ilgileri, inanışları düşükse gencin çocuk suçlusu olma ihtimali yükselecektir. Başka bir deyişle, sosyal bağdaki kişisel ilişkiler düştükçe suç davranışlarında artış olacaktır (Özbay, 2004:55-56). 1960'lı yıllarda etiketleme teorisi veya toplumsal reaksiyon teorisi suç ve suçluluk konularında dikkat çekerek tanınmıştır. Bu teori bireylerin etiketlenmelerinin, suç işleme süreçlerinde etkili olduğunu ileri sürmektedir. Sapkın ve suçlu olarak etiketlenen bireyin, toplumdan dışlanmışlık hissiyle suçlu gruplarla ilişki kurmaya yöneleceğini vurgulamaktadır.(Kızmaz, 2005:167).

1.2.4.3. Sosyal Çatışma Teorileri

Çatışma teorileri toplumda birbiriyle çatışan öğelerin var olduğunu ve toplumsal değişmeye de çatışan öğelerin itici gücünün kaynak oluşturduğunu savunmaktadırlar. Bu teorilere göre toplum uyumlu ve bütünleşmiş değildir ve toplumsal bütünlük de toplumun öğeleri arasındaki birbirine zıt güçlerin çatışma yoluyla dengelenmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Çatışma teorileri, bireysel nedenli çatışma ve toplumsal nedenli çatışma teorileri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İlk görüşe göre, çatışma bireyin içgüdüsel bir özelliğidir, kaçınılmaz ve evrenseldir. İkinci görüşe göre, çatışmanın nedeni toplum içinde farklı grupların çıkarlarının çatışması sonucu ortaya çıkmaktadır ve kaçınılmazdır (Kongar, 1995:185-186). Karl Marx; çatışmayı kapitalist toplumdaki iki temel sınıf olan burjuva ile proletarya yani işçi sınıfı kapsamında açıklamaktadır.

Marx çatışmayı, toplumdaki kaynakların azlığı ve eşitsiz dağılımı ile açıklamıştır. Bu eşitsizliğin de yukarı da bahsedilen sınıflar arasında çatışmalara neden olacağını özellikle gücün dağılımdaki tarihsel eşitsizliklerin bu çatışmaların temelini oluşturduğunu söylemiştir.. Marksist kriminolog W.A. Bonger; Suçluluk ve Ekonomik Şartlar (1916) isimli çalışmasında kapsamlı bir suç teorisi oluşturmuştur. Bonger'e göre kapitalist ekonomik sistem bireyleri açgözlü ve bencil olmaya itmektedir. Suç alt sınıflarda yoğunlaşmaktadır çünkü adalet sistemi fakir olan bireyleri suçlu hale getirirken zengin olan bireylerin kendi bencil isteklerine ulaşabilmeleri için yasal olanakları onlara sunmaktadır. Bonger, sosyalist toplumların suçu, toplumun bütününe yaydığı zenginlikle ortadan kaldırdığını ileri sürmektedir. Marksist yaklaşımlarda suç davranışı ekonomik anlatımlar çerçevesinde

açıklanmaktadır. Özellikle sanayileşme sonrası toplumda meydana gelen sınıflar ve bu sınıflar arasındaki ekonomik farklılıkların doğurduğu sonuçlar suç ve suçluluğu açıklamada yer edinmiştir.

Suç davranışı üzerine geçmişten günümüze birçok teori ortaya konmuştur. Suç davranışı üzerine geliştirilen teoriler suç davranışının nedenlerini farklı alanlarda sorgulamışlardır. Kimi teoriler suç davranışının nedenini bireysel faktörler olarak görmüş, kimi psikolojik, kimi çevresel, kimi biyolojik farklılıklarda, kimi ise sosyolojik faktörlerle ele almıştır. Ortaya konulan bu teoriler suç olgusu konusunda değer taşımakla birlikte ele aldıkları varsayımları da suç davranışını açıklamada önem taşımaktadır. Ancak suçu tek bir faktörle açıklamanın mümkün olmadığı da gerçektir. Suç birçok disiplini aynı anda ilgilendiren bir olgudur. Suçun oluşumunda bireysel, psikolojik, sosyo-ekonomik olmak üzere birçok faktör etkilidir. Bu anlamda suç olgusu bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır.

1.3. SUÇUN ÖNLENMESİ

Suç politikasının en temel problemi, suçluluktan korunmadır. Bunu gerçekleştirmek için: öncelikle, her toplumda suçun kaçınılmaz olduğu kabulünden yola çıkılır ve suç ihlalleri azaltılabilir; ikincisi ise, suçluluğun bazı görülüş şekillerinin azaltılması veya tamamen önlenmesi mümkündür. Hemen neredeyse suçluluğu açıklayan bütün teorilerin de farz ettiği gibi, suçsuz bir toplumun olması hayaldir. (Demirbaş, 2001:313).

Suçun kontrolü, genel sosyal kontrolün bir kısmıdır. Suçun kontrolü ile kişilerin güvenliğini garanti eden, suçların işlenmesini organları vasıtasıyla engellemeyi ve önlemeyi amaçlayan merciler meşgul olur. Sosyallik ve anlayış temizliği, ahlâk, gelenek, örf, eğitim vs. sosyal kontrol fonksiyonuna sahiptir. Suç kontrolü, ceza hukukunun sosyal kontrolüdür. Hukuk, sosyal kontrol aracı olarak görülebilir ve uygulayıcıları esas olarak polis, ceza yargısı ve infaz kurumlarıdır.

Aile, okul, cami, kilise gibi resmi olmayan kontrol mercilerinin azaldığı yerlerde, resmi kontrol mercilerine çok fazla iş yükü gelir. Bir suç, bugünden yarına

doğmaz; ara sıra görünse de. Suç, yüzlerce yılda oluşan toplumsal bellek ve toplumlar arası öğrenme ile var olur. Kim, gelecekteki toplumun, gençlik ve yetişkinlik dönemi suçluluğunu önlemek istiyorsa buna ailede ve okulda başlamak zorundadır (Demirbaş, 2001:313). Resmi sosyal kontrol, üç alanda icra edilir; yasama (kanunlar), yargı (içtihatlar), ve icra (polis ve infaz). Bu alandaki öznelere amacı, suç ve suçluluğu engellemek ve suçla mücadele etmektir. Suç ve suçlulukla etkin mücadele edebilmek için, toplumun iyi organize olması gerekir. Aynı zamanda iyi eğitilmiş, teknik olarak donatılmış kolluk gücüne ve aynı şekilde amacına uygun çalışan kovuşturma organlarına sahip olması gereklidir.

Suçlulukla mücadelede suç önleme uygulamaları sıklıkla vatandaşın bireysel özgürlüğüne müdahale eder. (Esgin, 2004:47). Güvenlik görevlilerinin, önleyici kolluk olarak, üst, oto ve genel arama yapması buna örnektir. Örneğin, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu kapsamına giren olaylarda; özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ya da sendikaların genel kurul toplantılarında; can ve mal güvenliğinin, seyahat özgürlüğünün sağlanması için tren, otobüs, vapur, uçak, metro gibi toplu taşıma araçlarında; hava limanı, iskele, liman, gar, otopark gibi halkın toplu bir şekilde bulunduğu ulaşım merkezlerinde; halkın toplanabileceği spor, gösteri ve yarışmalarda; öğretim ve eğitim kurumlarının ve üniversitelerin içinde, çevresinde ve giriş çıkış yerlerinde; Anayasada yer alan temel hak ve özgürlükleri, devletin bütünlüğünü tehlikeye düşürmeye yönelik şiddet eylemlerine girişileceğini gösteren belirtilerin elde edilmesi halinde, umumi yerlerde, öğrenci yurtlarında, kentin ya da diğer yerleşim yerlerinin giriş ve çıkışlarında veya ana caddelerinde seyreden taşıt araçlarında arama yapılması, il sınırları içinde vali, ilçe sınırları içinde kaymakamın yazılı olarak emir vermesi hallerinde kabul edilmiştir. Böylece bir aramanın kişilerin üzerinde ve eşyalarında yapılabileceği kabul edilmiştir (PVSK.m.9/2).

Suçun önlenmesi amacına göre, hem özel, hem de genel önleme olarak anlaşılabilir. Özel önleme esnasında, tek tek herkesi her şeyden önce faili, (başka) suçluluktan uzak tutma denir; genel önleme, grubun üyeleşmesi, pozitif ya da negatif önleme olarak anlaşılır. Burada, negatif genel önlemeden potansiyel failin korkutulması, pozitif genel önlemede ise, hukuka sadakatin muhafazası ve

kuvvetlendirilmesi ile hukuk düzenine güven anlaşılır. Negatif özel önleme, bireyi suçun tekrardan korkutma gayreti olarak tanımlanır; buna karşılık pozitif önleme, failin yeniden sosyalleşmesini ifade eder. Suçluluğun önlenmesi, mutad tarzda birinci sırada, ikinci sırada ve üçüncü sırada önleme içinde sistemleştirilir. Birinci sırada önlemede, suçluluğun nedenlerinin yok edilmesi vasıtasıyla suçlulukla mücadele edilme denir. İkinci sırada suçlulukla mücadele, fiil imkânlarının ve geçiş şanslarının bir değişikliği vasıtasıyla suçluluğu en aza indirmeyle ilgilidir. Burada her şeyden önce suçların teknik engellenmesi düşünülür. Sonunda üçüncü aşama önleme olarak, yeniden sosyalleşme amacıyla bir fiilden sonra, failin durumuna uygun davranış anlaşılır. Suçluluktan, deneysel olarak ispat edilebilir ceza yaptırımları vasıtasıyla -tamamen teknik önleme tedbirleri dışında- korunulabilip korunulamayacağı, bu yüzden cezaların korkutucu etki yaparak ve öylece potansiyel suçluları suç işlemekten uzak tutup tutamayacağı sorusunun cevabı önemlidir (Yılmaz, 2004:492).

Şu ana kadar tartışılan kısım genel önleme ile ilgiliydi. Alman ceza hukukunun farz ettiği cezaların özel önleme etkisine gelince, buna da tamamen olumsuz cevap verilmektedir. Çünkü birden çok kez ceza evine giren hükümlülerin oranı az değildir. Almanya'da 31.03.1991'de hükümlülerin % 53.9 'u cezasını çektikten sonra yine cezaevine girdi. Önceden cezaevinde yatan hükümlülerin %30'u tahliyeden sonraki ilk iki yıl içinde tekrar cezaevine geldi, beşte biri ikinci yıl, % 30'dan fazlası üçüncü ile beşinci yıla kadar ve son olarak % 17'si altıncı veya daha sonraki yıllar cezaevine tekrar geldi. Buna göre, yaşam süresinin hemen hemen % 80'i mükerrer oldu. Bu ilişkilerde, her durumda ceza infazının ve ceza hukukunun ölçülebilir özel önleyici etkisinin çok sınırlı olduğu ortaya çıkmaktadır (Yılmaz, 2004:492). Buna göre sorun, hangi yaptırımın hangi suçluya hangi şartlar altında hangi etki ile uygulandığı ve uygulanabileceğidir. 20'nci yüzyılın ilk yarısında cezanın yani kanuni yaptırımların insan davranışları üzerinde sınırlı etkiye sahip olduğu görüşü birçok araştırmacı, psikolog ve sosyolog tarafından kabul edildi. 60'lı yıllardan itibaren bu konu üzerine yapılan araştırmalar da kanuni yaptırımların, gerçekte suçluluğu önlemede mütevazı bir role sahip olduğunu, ceza hukuku vasıtasıyla suçluluğun tamamen kontrol altına alınamayacağını gösterdi. Belirli ölçüde suçların engellenmesi mümkündür; ancak yaptırımlara rağmen daima

engellenemeyen suçlar da vardır. Şiddetli cezalar da, şimdiye kadar suçları tamamen engellemeyi başaramamıştır. Buna ortaçağda ve yakın tarihte uygulanan idam cezası da dâhildir.

Korkutma teorisyenlerinin ortaya attıkları, kazancın hesaplanması modelinde (ekonomik teori), her suçlunun fiilinden önce, kar-zarar hesabı yaptığı farz edilir; ancak suçun işlenmesi esnasında fail genellikle duygularıyla hareket ettiği için, bahsedildiği gibi bir hesaplama pek de söz konusu değildir. Bir ceza sisteminin caydırıcı etkisi üç noktada değerlendirilir (Demirbaş, 2001:314).

İlk olarak, failin hangi davranışının ceza ile sonuçlanabileceğini ve onu bekleyen cezanın ne olduğunu bilmesi gerekir. Hukuka tabi olan herkes, adam öldürme, ırza geçme, yağma, tehdit, hırsızlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal gibi suçların cezaya tabi olduğunu bilir. Fakat günlük yaşamda yan kanunlarda yazılı olan ve bilinmeyen diğer suçlarda vardır. 70’li yıllarda Hollanda’nın bir bölgesinde yapılan araştırma, yetişkinlerin % 43’ünün marihuana kullanımının, o zamanlar yasak olmasına rağmen, yasak olduğunu bilmediğini ortaya koymuştur. Dikkati çekense % 21’inin yasal olduğunu düşünmesidir. (Yılmaz, 2004:481). Buradan bazı davranış kalıplarının sosyal etiketleme vasıtasıyla suç olarak algılanacağı sonucu çıkıyor. Örneğin, iş yerinden çalınmaz, ödünç alınır.

Korkutma modelinin ana tezi; “*ceza ne kadar sert olursa, korkutma sistemi o kadar başarılı olur*”. Buna karşılık, ölüm cezasının korkutucu etkisinin, tarihsel olarak suçu engellemediği de bilinmektedir. Cezanın korkutucu etkisi, özellikle politik inanç suçlularında pek açıklayıcı olmamaktadır. Burada suç bir görev şuuruyla işlendiği için cezanın korkutucu etkisi sıklıkla reddedilir. İkinci bir temel kabul, “*cezanın aktüel kesinliği ne kadar büyükse, cezanın korkutucu etkisinin o kadar büyük olduğudur*”. Gerçekte kesin cezalandırmanın çok belirleyici olmadığı açıkça kendini göstermektedir. Karanlık alan araştırmalarına göre, klasik suçlulukta her durumda işlenen suçların % 10’u polise kaydedilir; fakat bunların da % 50’si aydınlanmaz. Korkutma teorisyenlerinin üçüncü ifadesi; “*failin cezalandırılması ne kadar süratle sonuçlandırılırsa, korkutma sisteminin etkisi o kadar büyük olur*” şeklindedir (Esgin, 2004:47).

Ortaya atılmış olan bu teorilerde cezanın şiddeti, zamanlaması hedefe yönelik olması tartışılmış ise de verilecek olan cezaların, insanları normlara uymaları yönünde kanalize etmeye yeterli olmadıkları anlaşılmış ve suçun önlenmesi amacıyla daha farklı yöntemler araştırılmaya başlanmıştır. Suç ve suçluluğun önlenmesi denilince pek çok kimsenin aklına suçluları yakalayıp adalete teslim ederek potansiyel suçluları caydırma, suçlunun davranışını değiştirme ve böylece gelecekte işlenecek olan suçların önüne geçme çabaları gelebilir. Fakat günümüzde suçun önlenmesi denilince bu nosyon kastedilmemekte, daha suç işlenmeden önce sebeplerini ve suç işleme fırsatlarını çeşitli stratejik müdahaleler ile azaltma çalışmaları anlatılmak istenmektedir. Klasik hale gelmiş bir tasnife göre, suçun önlenmesi konusunda üç temel perspektif vardır: *Birincil suç önleme*, gerçek ve potansiyel suçluları dikkate almadan suç işleme fırsatlarını azaltan suç önleme stratejileri; *ikincil suç önleme*, suçluluğu önlemeyi yani suç işleme riski altında bulunduğu düşünülen kimseleri hedefleyen politikaları; *üçüncül suç önleme*, en az bir suçtan mahkum olanlarını esas itibariyle mahkeme tarafından verilen cezaları uygulamak suretiyle suç kariyerlerine devam etmelerini engellemeyi yani suçluların rehabilitasyonunu ifade eder (Dağ, 2003:22).

Suçun temelde bireyler arasında bir olgu olduğu düşünülürse devletin öncelikli görevleri arasında bulunan hukukun uygulanması, siyasal düzen ve toplum içi düzenin sağlanmasına karşı yapılmış bir saldırı olarak nitelendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Sosyal devlet, kişilere sadece temel hak ve özgürlükler sağlamakla yetinmeyen, aynı zamanda, vatandaşların sosyal durumlarını iyileştirmeyi, onlara insan hasiyetine yaraşır bir yaşam şekli sunmayı, onları sosyal güvenliğe kavuşturmayı kendine ödev bilen devlet anlayışıdır. Sosyal devlet kavramı, Anayasamıza, ilk 1961 anayasası ile birlikte “Cumhuriyetin nitelikleri ”başlığı adı altında giren kavram, 1982 Anayasasının ikinci ve beşinci maddeleri ile Türkiye Cumhuriyeti Devletine sosyal devlet ilkesinin gereklerini yerine getirme görevi vermiştir (Giritli, Bilgen ve Akgüner,1988:24). Bu itibarla sosyal devletin ana görevlerinden biri suçu önlemek iken bir diğer görevi de, suç işlenmesinin önlenmesi için programlar üreterek uygulamaya koymaktır. Yine suç işlemiş olan şahısların toplumla uyum içinde yaşamalarına devam etmeleri ve suç işlemeye devam etmelerinin önüne geçebilmek amacıyla çalışma yürütülmesi de sosyal devletin

ödevleri arasındadır. Suç ve suçlular ile mücadelede, değişen suç kategorileri, suçların işleniş biçimlerindeki değişimler dikkate alınarak yeni mücadele yöntemleri geliştirmek ve bu yöntemlerin uygulanmasında sadece kolluk güçlerinin değil gerek resmi kurumların gerek sivil toplum kuruluşlarının ve gerekse toplum desteğini ve yardımını almak kaçınılmaz bir ihtiyaç haline gelmiştir. Günümüzde devletler, suç işlendikten sonra suçluyu cezalandırmaya yönelik sistemler geliştirmenin aksine, suçun işlenmesinden önce suçun ve suçluluğun önlenmesi amacıyla toplumun ve sivil toplum kuruluşlarının desteğini alarak stratejiler geliştirmeyi hedeflemektedir. Sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti açısından da suç ve suçlu ile mücadele etmek suretiyle vatandaşlarının ve ülke toprakları üzerinde bulunan diğer insanların can ve mal güvenliklerini sağlamak önemli bir devlet sorumluluğudur. Çağdaş bir toplumda da güvenlik görevlilerinin temel görevi; suçu önlemeyi ve suçluyu ortaya çıkarmayı, toplumsal düzenin sağlanması ve korunmasını, acil durumlarda kişilere destek sağlanmasını, insan haklarının korunmasını içerir (Kelly, 2000:28). Bu itibarla özellikle suç ile mücadele ve bu bağlamda iç güvenlik hizmetleri yönetimi ile ilgili yapılacak akademik çalışmalar, önümüzdeki yıllarda bu konu ile ilgili yapılabilecek düzenlemeler için önemli birer kaynak olacaktır.

1.4. SUÇUN ÖNLENMESİNDE KULLANILAN BAŞLICA TEKNİKLER

Suçun işlenmesinin önüne geçebilmek için kolluk kuvvetlerinin kullandığı bazı teknikler mevcuttur. Suç araştırmaları ve suçun önlenmesinde uygulanan başlıca teknikler şu şekilde sıralanabilir:

1. Suç istihbarat analizi
2. Suç ve Suçlu Profili Çıkarma Tekniği
3. Coğrafi Profilleme

1.4.1. Suç İstihbarat Analizi

Suç istihbarat analizinin kullanımının ilk izlerine Kuzey Amerika'da rastlanmıştır. 60'lı yılların toplumu, yaşamlarını tehdit eden organize suçların etkisine maruz kalınca, hükümet böylesi bir durumda alınması gereken tedbirlerin başına suç komisyonları kurmayı koydu. Bu özel görev kuvvetinin başarıya ulaşması için de bazı suç istihbarat analiz tekniklerini içeren "Anacapa Science" programının uygulanmasını kararlaştırdı. Suç istihbarat analizi, istihbarat döngüsü, görevlendirme, analitik değerlendirme, karşılaştırma, entegrasyon, yorum ve sentez olmak üzere sekiz aşamalı bir süreçtir (Fert, 2004:33).

Suç istihbarat analizi suç öncesi ve sonrası faaliyetlerinde kolluk tarafından kullanılan bir tekniktir. Genel itibariyle matematiksel değerlere, teknik araçlardan faydalanılmasına ve her aşamada bilgi paylaşımı ve birlikte değerlendirme ilkesine bağlı olarak işlemektedir. Özellikle organize suçlar, terör suçları, bilişim suçları, uyuşturucu suçlarının önlenmesi ve meydana gelen suçların da aydınlatılması amacıyla kullanılır.

1.4.2. Suç ve Suçlu Profili Çıkarma Tekniği

Suç analizi suçların ve suçluluğun önlenmesinde, kolluk kuvvetinin tahkikat işlemine ve olayların kısa zamanda açığa çıkarılmasına yönelik insani ve teknik kaynakların istihdamında bölgelere göre suç tiplerinin dağılımını gelecekteki muhtemel eğilimlerle birlikte kullanılmak üzere geliştirip uygulayıcı birimlere ve yöneticilere ulaştırmak üzere tatbik edilen sistematik ve analitik işlemlerin tümüne birden denmektedir (Dündar, 2002:6). İşlenen suçların özelliklerinin detaylı olarak bilinmesi için bu suçlara ait her türlü bilgilerin toplanıp suç analizinin yapılması gerekmektedir. Bu teknikle suçların değişken (suçun zamanı, suçluların yaşı, ekonomik durumu, eğitim seviyesi, sabıka durumu gibi) özellikleri ortaya çıkartılarak suçla mücadele çalışmasına yön verilmeye çalışılmıştır.

Suç analiz çalışmalarını da bu teknik altında toplamak mümkündür. Suç analiz çalışmaları da veri toplama, verilerin tasnifi, analiz-çözümleme, sonuçların ilgililere duyurulması, geri bildirim ve değerlendirme aşamalarını kapsar

(Gürer,2004:23-29). Suç eyleminden sorumlu bireylerin kişilik özelliklerini gösteren yöntem “suçlu profili” olarak tanımlanmaktadır. Suçlu profili ile pratikte meşgul olan profesyoneller, adli bilimciler, sosyal bilimciler ve davranış bilimcilerinden oluşan geniş spektrumlu bir araştırmacı grubunu içerir. Onların ilgisi, çözümlenmemiş olgularda sıklıkla suçlu soruşturma çalışmaları ve şüphelinin tanımlanması ile ilgilidir. Suçlu profili, hukuk uygulamasının çeşitli alanlarında başarıyla kullanılmaktadır ve soruşturmanın sınırlı olduğu durumlarda değerlidir. Profillendirme suçlunun spesifik kimliğini sağlamaz. Daha çok suç işlemesi en muhtemel kişi tipini belli davranış ve kişilik özelliklerine odaklanarak gösterir.

Suçlu profili çıkarmanın amacı, şüphelileri bulmaya yardımcı olabilecek kişilik bilgilerini sağlamak, olay yerinin değerlendirilmesi, suçu işleyen kişi ya da kişilerin kişilik özelliklerini ele verebilen ipuçlarının tanımlanması ve yorumlanmasıdır. Suçlu psikolojik profil çıkarma çalışması özellikle bazı psikopatolojik özelliklerin suça yansıdığı durumlarda yararlıdır. Eğer bir suç mental ve duygusal bozukluk, kişilik bozukluğu özellikleri taşıyorsa kişilik profili, şüphelilerin sayısını azaltmaya yardımcı bilgileri sağlayabilir. Suçlunun olay yerindeki davranış özellikleri, profil çıkarma çalışmasına uygun olup olmadığını belirler.

Suçlu profili tipik olarak kişisel özelliklerin sınıflamasını, davranış eğilimlerini ve demografik karakteristikleri içerir. Suçlunun yetiştirilme tarzı, eğitimi ve kültürel yapısı ile her türlü gelişimsel bozukluklar ve suçun işlenişinde kişideki mevcut psikiyatrik bozuklukların tespiti; gerek suçun önlenmesi gerekse failin bulunmasında önemli rol oynar. Profil çıkarılması ile ilgili çalışmalarda amaç, genel olarak suçun önlenmesi, tedavi edilebilir grubun ayrılması ve şüpheli sanıklara daha kolay ulaşılabilmesine yönelik veriler elde edilmesidir. Belirlenen profil ile ilgili verileri değerlendiren adli bilimcinin ana rolü bir suç için olay yerinden, mağdur ve tanıklardan elde edilmiş bilgiyi kullanarak şüphelilerin sayısını azaltmak ve kişiyi tanımlayabilecek özelliklere ulaşmaktır Suçlu profili çıkarmanın amacı, şüphelileri bulmaya yardımcı olabilecek kişilik bilgilerini sağlamak, olay yerinin değerlendirilmesi, suçu işleyen kişi ya da kişilerin kişilik özelliklerini ele verebilen ipuçlarının tanımlanması ve yorumlanmasıdır.

1.4.3. Coğrafi Profillemeye

Coğrafi profillemeye birbiriyle ilişkili (cinayet, tecavüz gibi) suç bilgilerinden faydalanarak muhtemel sanık adresine ulaşmak için kullanılan bir araştırma yöntemidir. Coğrafi profillemenin temeli suç yeri bilgileri ile sabıkalı şahısların hedef olarak seçtikleri mağdur veya olay mahalline eğilimleri arasındaki ilişkiye dayanır. Sistem sayesinde suç işlenen yerden yola çıkarak muhtemel suçlu ikametinin haritası oluşturulur (Aksoy, 2004:73-78). Coğrafi profillemeye dışındaki teknikler suç öncesi çalışmalarında kullanılmaktadır. Ancak suçun önlenmesinde suç öncesi çalışmalarının etkisi olduğu gibi suç sonrası yapılan faaliyetlerin sonuçlarının, suçluların yakalanarak cezalandırılmasının hem suç işleyen için hem de işleyecek olan için caydırıcı etkisi göz ardı edilmemelidir. Reaktif (suç sonrası) ve proaktif (suç öncesi) faaliyetlerin tamamı suçun önlenmesindeki temel yaklaşımlara ışık tutan yöntemler olarak değerlendirilmelidirler. Ancak yine unutulmamalıdır ki suç öncesi önleyici faaliyetlerin artırılması suçun önlenmesindeki önemli faktörlerden birisidir.

1.5. SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ

Suç insanları derinden etkileyen ve etkileri uzun süre, belki de bir ömür boyu devam eden bir olgu ve olaydır. Gerçek ve potansiyel hedef kitlesinin çok geniş bir kesimi oluşturması nedeniyle suçun kimi, ne zaman ve nerede mağdur edeceğini önceden tam olarak bilmek ve buna göre kesin tedbirler almak çok zor ve adeta imkânsızdır (Geleri, 2003:26). Suçun işlenmesine karşı tedbir almanın zorluğu ve işlenen suçların çeşitlerinin ve sayılarının giderek artması suç korkusunu tetiklemektedir. İster gerçek ister hayal ürünü olsun, suç korkusu toplumda gerçek bir endişedir. Suç korkusu, toplum içinde halkın güvenini azaltır, ekonomik gelişmeyi ve iş yatırımlarını olumsuz etkiler, şehir ortamlarında yaşam kalitesi azalır (Yılmaz, 2004:481). Bu bağlamda devletin temel görevlerinden biri olan suçu önleme ve vatandaşın suç mağduru olma riskini azaltma çok daha önemli hale gelmektedir.

Suçun önlenmesi için bir araya gelecek kurumlar çok farklı olabilir. Örneğin halk otoritelerinin temsilcileri, politikacılar, özel ve gönüllü sektör, basın, eğitim

otoriteleri, güvenlik görevlileri, yerel halk, gençlik-spor ve sosyal-sağlık kurumları, iş ve istihdam ile hapishane yönetimleri, adli sistem komisyonları, yabancılar danışma kurumları, toplu taşıma yetkilileri, sosyal konut edindirme büroları, kiralama kurumları, iş dünyası, doktor ve eczacı dernekleri ve kitle iletişim araçlarıdır. Böyle ortaklıklar şayet etkili olacaklarsa gerekli bütçe ve kullanılmaya hazır kaynaklarla donatılmalıdırlar. İlgili değişik yapılar arasındaki işbirliği, son zamanların bir olgusudur. Birçok kuruluş güvenlik kuvvetleri, adliye, yerel yönetim daireleri, gönüllü kuruluşlar, yerel halk birlikte çalışmaya alışık değildir (Yılmaz, 2004:481-492). Bu bağlamda suçun önlenmesi devletin önderliğinde tüm toplumun birlikte hareket ederek üstesinden gelebileceği bir durumdur.

Sosyal Devlet, temel görevleri arasında bulunan suçu önleme görevini öncelikle devletin bir kurumu olan kolluk kuvvetleri ile sağlamaktadır. Dünyanın neredeyse bütün ülkelerinde durum aynıdır. Ülkemizde de polis ve jandarma kurumları işlenmiş olan suçların aydınlatılarak suçluların adli mercilere teslim edilmesi ile görevli oldukları gibi, suçların işlenmeden önüne geçmekle de görevlidirler. Çünkü halk devletin kolluk gücünden, bir suçun mağduru olduğunda o suçun aydınlatılmasından çok suçun mağduru olmasının engellenmesini istemekte ve beklemektedir. Kolluk güçlerinin dolayısıyla devletin de öncelikli hedefi budur. Bu kurumların devlet adına yürüttüğü kamu hizmeti, “Karşılanması kamu yararına olan bir ihtiyacı tatmin etmek üzere bir kamu kuruluşu tarafından ifa edilen veya ettirilen bir faaliyettir” (Kıratlı, 1973:76) şeklinde tanımlanmaktadır.

Ülkemizde güvenlik güçlerinin suçu önleyici görevi belli kanunlarla düzenlenmiştir. Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 1. maddesinde polisin görevi genel olarak; asayiş amme, şahıs tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korumak, halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin etmek, yardım isteyenlere yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet etmek, kanun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapmak, şeklinde tanımlanmıştır. Aynı kanunun 2. maddesinin A bendi, kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü alması için polise suç

önleyici görev vermektedir. Bir suçun önüne geçmede anahtar olarak kabul edebileceğimiz kriminologlar tarafından geliştirilen üç temel teori vardır. Bunlar;

Hayat tarzı teorisi; faillerin ve mağdurların yaş, cinsiyet, etnik köken, sosyal sınıf, demografik özellikler, hayat tarzları arasındaki bağıntıları esas almaktadır.

Rasyonel seçim teorisi; faillerin suç fiilini gerçekleştirmek suretiyle fayda elde etmek istedikleri varsayımından hareketle, suç işleme karar sürecinin rasyonelliği vurgulamaktadır.

Rutin faaliyetler teorisi, bir suçun işlenmesi için, en azından üç ögenin yani, motive olmuş bir suçlunun, uygun bir mağdurun ve yeterli koruma yokluğunun, aynı zaman ve mekânda bir araya gelmesi gerektiğini savunur (Seyhan, 2006:96-97). Kolluğun suç önleme stratejilerini üç grupta toplamak mümkündür;

1.5.1. Mağdur Merkezli Suç Önleme Stratejileri

Mağdurların tekrar zarara uğramamaları için gerekli eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Diğer taraftan vatandaşların suç mağduru olmamaları için neler yapmaları gerektiği konusunda eğitim faaliyetleri de yürütülmelidir. Çoğu suçta şüpheli kadar, mağdurun da sorumlu olduğu kanıtlanmıştır. Eğer kişi kendi menfaatini düşünüyor ve mağdur durumuna düşmek istemiyorsa gerekli güvenlik tedbirlerini almak zorundadır. Bu açıdan mağdur merkezli suç önleme stratejilerinde başarılı olabilmek için cevabı bulunması gereken soru: suç mağduru ile şüpheli arasındaki ilişkinin rastlantı olup olmadığı, mağdur ile suç arasındaki ilişkinin yoğunluk derecesi ve mağdur tipolojisinin belirlenmesidir (Geleri, 2001:5).

1.5.2. Şüpheli Merkezli Suç Önleme Stratejileri

Suç işleme eğiliminde olan kişilerin, düşüncelerini eyleme dönüştürmeden caydırılması, suç işlemiş olanların ise cezalandırma ve ıslah yoluyla bir daha suç

işlemelerinin önüne geçilmesi hedeftir. Bu stratejiye bağlı iki yaklaşım bulunmaktadır bunlardan birincisinde şüphelilerin en ağır cezaya çarptırılması gibi en sert şekilde cezalandırılması gerekmektedir. Mağdurlar, bunların kurdukları sivil toplum örgütleri bu yaklaşımı tercih ederler. Sert yaklaşımlarda asıl amaç kamu vicdanının rahatlatılmasıdır. Şüphelinin ıslah edilmesine yönelik çabalara karşıdır. İlimli olan ikinci yaklaşıma göre; şüphelilerin duyguları, düşünceleri, içinde buldukları olumsuz şartlar göz önünde bulundurularak değerlendirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Topluma tekrar kazandırmayı amaçlar. Nasıl anne ve babalar çocuklarının bazı hatalarını affeder ise devlet de bu sorumluluğu taşımalıdır prensibi geçerlidir (Geleri,2001:6).

1.5.3.Çevre Merkezli Suç Önleme Stratejileri

Suçun işlendiği fiziki çevre önem taşır. Suç işleme eğiliminde olanlar için, çevresel risklerin ve olası kazançların azaltılması görüşü bu yaklaşımın temel dayanağıdır. Bu strateji içersinde suç işleme fırsatlarını elden geldiğince azaltan teknikler önemlidir. Görülüyor ki güvenlik faaliyetlerinin belli bir plan ve stratejiye dayandırılarak yapılması suçun önlenmesinde öncelikli konulardan birisidir (Aydın,1996:52).

İKİNCİ BÖLÜM

GÜVENLİK HİZMETLERİ TARİHİ

XXI. yüzyılda dünyada ve Türkiye’de yönetim dâhil her alanda söz konusu olan değişimler tartışılmakta, yeni yapılanmalar, sistemler ve yaklaşımlar görülmektedir. Örneğin güncel ve gelecek yüzyıla damgasını vuracak olan post modernizm küreselleşme, özelleştirme, sivilleştirme, demokratikleşme ve yerelleşme gibi kavramlar hemen her alanda ve her amaçla kullanılmakta ve uygulanmaktadır. Genellikle kamu yönetiminin bir dalı sayılan polis yönetiminde yeni yüzyılda doğacak yeni ihtiyaçları daha etkin, verimli ve başarılı bir şekilde karşılayabilmek için, günümüzün hantallaşmış ve merkeziyetçi, katı hiyerarşi ve yaygın bürokrasi gibi özelliklerle özdeşleşmiş yönetim sisteminin değişmesine veya yeniden yapılanmasına ihtiyaç vardır.

Toplum polisliği, manası itibariyle açıklanması zor bir kavramdır. Günümüzde bu genel terminoloji altında yürütülen güvenlik hizmeti projelerinin çok çeşitli ve sınır tanımaz olmaları bunun en büyük kanıtıdır. O halde, net bir tanım vermeye kalkışmak doğru olmamakla birlikte, sadece uygulamalı kaynaklara dayalı bir yaklaşım da toplum polisliği fikri ve onun geleneksel güvenlik gücü rolü üzerindeki etkileri hakkında yeterli kavrayışı sunmakta başarısız olabilir. Bu sebeple, toplum polisliğinin manasının ne olduğu hakkında bazı sonuçlara ulaşmak ve bu kavrama ilişkin gelecekte yapılacak tartışmalara zemin hazırlamak bakımından kavramın genel çerçevesine dayalı bir analiz en faydalı yol olarak gözükmektedir.

Toplum destekli polislik (TDP), “Toplum(un) Polisliği” kavramının karşılığı olarak kullanılmaktadır. Kavram, toplum odaklı polislik olarak da ele alınabilmektedir. Ancak yerleşik bir tanımlama ve benimsenmiş bir kavram olarak daha çok toplum destekli polislik tercih edilmektedir. Güvenlik gücü, varlığının gayesi olan toplumdaki bağımsız ve toplumsal taleplerden uzak bir anlayışla hizmet yürütemez. Güvenlik hizmetleri, artık bir “güç kullanma alanı” olarak değil “topluma hizmet sunan bir alan” olarak ön plâna çıkmakta ve bu hizmetlerin yapısı değişmektedir. Toplum destekli Polislik kavramının daha iyi bir şekilde

anlaşılabilmesi için öncelikli olarak güvenlik hizmetlerinin geçirdiği bazı aşamaların açıklanması gerekmektedir.

2.1. POLİSLİK KAVRAMI

Polis sözcüğü, Yunanca Politeia, Latince Politia sözcüklerinden türemiştir. Fransızca ve İngilizce Police, Almanca Polizei, İtalyanca Polizia olarak ifade edilmektedir. Polis kavramı köken olarak eski Yunan'dan gelmekte ve politika anlamında kullanılmaktaydı. Başlangıçta site ve şehirleri, şehirdeki devlet ve hükümet faaliyetlerini ve yönetimi ifade etmekteydi. Bu anlamda polis deyimini, sitenin tüm kamu hizmetlerinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Eski Yunan'da kent veya şehir karşılığı olarak kullanılan polis, daha sonra anlamını genişletmiş, kent teşkilatı ve devlet yönetimi gibi anlamlara gelmeye başlamıştır. İngilizcedeki "police" ve Türkçedeki "polis" kavramlarının kökeni bunlar olsa da günümüzde güvenlik gücü anlamında kullanılmaktadır (Aydın,1996:5-6).

Meydan Larousse, polisi bir ülkenin sükûn, güvenlik, sağlık ve düzenini sağlamak ve korumak amacıyla idare tarafından alınan ve yürütülüp gerçekleştirilmesi bir takım müeyyidelerle sağlanan genel ve özel önlemleri ve bu amaçla yerine getirilen hizmetlerin tümünü ifade eden bir terim olarak açıklamıştır. Polis kavramı, genel olarak "teşkilat", "fonksiyon", ve "personel" olmak üzere üç anlamda kullanılmaktadır. Genel kabul gören tanım polisin öncelikle toplumsal düzeni koruyan bir kurum olduğudur (Aydın,1996:5-6). Polisin bir bakıma görev ve yetki yasası sayılan 2559 sayılı PVSK'ya göre polisin tanımı yapılırken görevi ana hatlarıyla sayılmıştır: "Polis; asayiş, amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz ve can vs. malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin eder. Yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapar." (PVSK/Md. 1).

Polis deyimini bugün, lügat anlamı olarak kent içinde kamu düzenini, huzur ve esenliği sağlayan örgüt, kolluk, zabıta, şehirlerdeki güvenliği sağlamakla görevli

kişiler anlamında kullanılmaktadır. Avrupa Birliği'nin ortak polis tanımı ise şöyledir: "Polis, toplumda insan haklarına saygı göstererek asayişini sağlayan ve halkın güvenliğini koruyan kamu görevlisidir." Kolluk terimi; kollamak kelimesinden türetilmiştir. Eski zabıta teriminin karşılığı olarak kullanılmaktadır. Zabıta, zaptiye, inzibat hep aynı kökten türetilmiş birer isimdir. Kolluk, kollama görevini yapan kuruluşa, bazen de o kuruluş adına hareket eden kişiye ad olmaktadır (Şafak,1989: 72).

Genel olarak, kamu düzenini koruma, kollama, suç ve suçluları tespit etme, yakalama ve bu amaçla ilgili kurum ve kuruluşlara yardımcı olma görevlerine kolluk (zabıta) görevleri denilmektedir. Bu genel tanım esas alındığında Kolluk (zabıta) kavramı, yukarıda sayılan görevleri yapan teşkilat veya bu teşkilatta çalışan bu amaçla görevlendirilmiş görevliler için kullanılmaktadır (Dündar,1988:1). Kolluk, bir yandan kamu düzenini sağlayan, koruyan ya da bozulduğunda eski durumuna getiren yönetsel etkinlikler, diğer yandan da bu tür etkinlikleri yürüten görevliler anlamında kullanılır. Kolluğa, zabıta veya polis denir. Devletin sağlamak ve korumakla görevli olduğu düzen ve güven, "emniyet" ve "asayiş" gibi kavramlarla ifade edilmektedir (Aydın,1996:1).

2.2. POLİS TEŞKİLATININ TARİHÇESİ

Türklerde devlet geleneği, binlerce yıl öncesine dayanmaktadır. Kolluk tarihimizle ilgili olarak en eski yazılı belge ise Tonyukuk Kitabesidir. Eski Türkler, kamu düzen ve güvenliğini ulusal savunma ile birlikte yürütmüşlerdir. Güvenlik hizmetleri, ilk zamanlarda askeri örgüt içinde oluşmuş ve tümüyle askeri özellikler göstermiştir (Alyot,1947:11). Eski Türklerde polis teriminin karşılığı olarak "Yarkan" (Yargan) teriminin kullanıldığı bilinmektedir. Yarkan sözcüğü, Moğolcada "Daruga" kelimesinin karşılığıdır. Her iki sözcük de Uygur metinlerinde zabıta, polis, dedektif, gece bekçisi anlamlarında kullanılmıştır. Daruga sözcüğü; Orta Asya ve Azerbaycan'da gece bekçisi, Altınordu zamanında ise polis memuru, vergi tahsildarı anlamında kullanılmıştır.

VIII. yüzyıla ait Tonyukuk Kitabesi (Miladi 725) Subaşı ünvanlı İnel Kaan'dan bahseder ki; dolayısıyla, kolluk tarihimizi Subaşılardan başlatmak ve İnel Kaan'ın, en eski subaşı (kolluk amiri) olduğunu kabul etmek gerekir. Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun kurucusu Selçuk Beyin de bir subaşı olduğu bilinmektedir. Selçuklular zamanında bir ilin mülki ve askeri idaresi ile kamunun düzen ve güvenliği "Subaşı"lar tarafından yürütülmüştür. Su; asker, komutan ve ordu anlamında kullanılmıştır. Subaşı ile de başkomutan ifade edilmiştir. Subaşılar, savaşta belli birliklere komuta etmeye başlamış, barışta da buldukları bölgenin güvenliğini sağlamışlardır. Subaşı, Devlet adına kamu düzenini sağlamakla görevli büyük komutan anlamına gelmekte idi (Vural,1970:15). Eski Türklerde kamu düzen ve güvenliğine ilişkin olmak üzere idare ve inzibat sistemine ait üç önemli kanun bulunmaktadır. Bu üç kanun; Oğuz Han'ın Oğuz Töresi, Cengiz Han'ın Uluğ Yasa'sı ve Timur zamanında çıkarılan Tüzukat'tır. Bu kanunlarda; suçların önlenmesi, suçluların yakalanması ve cezalandırılması ile ilgili hükümler yer almıştır. Bunlar o devirlerin belli başlı hukuk kurallarındandır (Okçabol,1939:8-9).

Anadolu Selçuklularında, il merkezlerinde askeri ve mülki işleri yürüten komutanlara Subaşı denilmiştir. Bunlar, buldukları yerlerin kamu düzen ve güvenliğini sağlamışlardır. Savaş zamanında çevrelerindeki ilçe ve köylerin tımarlı sipahilerine komuta etmişlerdir (Alyot,1947:10). Hakim, savcı ve belediye başkanı gibi görevlerin sahibi olan kadılar aynı zamanda zabitanın da amiri durumundaydılar. Kadıya, gece bekçisi görevini yerine getiren Şurtalar yardım etmişlerdir. Devlet teşkilatı büyüdükçe şurtaların önemi artmış ve "Sahibi Şurta" adı verilen görevliler kadıya vekâlet eder duruma gelmişlerdir. Bugünkü Emniyet Müdürü yetkileriyle donatılan "Sahibi Şurtalar", kadılar tarafından çıkarılan hükümlerin yerine getirilmesinde hükümetin icra organı görevini üstlenmişlerdir. Sahibi Şurtalara sonradan valilik görevinin de verildiği görülmüştür.

Osmanlı Devletinde Emniyet Teşkilatı, Askeri Teşkilat kadrosu içinde yer almış, askeri amirler aynı zamanda Emniyet Amiri olarak da görev yapmışlardır. Devlet ve ordu teşkilatı zamanla büyümüş padişahlar bütün yönetsel, askeri ve bunlarla birlikte ülkede kamu düzen ve güvenliğinin sağlanması işlerini, devlet ricali ve halk karşısında kendilerini temsil eden sadrazamlar vasıtasıyla yürütmüşlerdir. Bu

nedenle sadrazamlar, bu görevler için özel memurlar, tebdil çuhadarlar kullanmışlardır. (EGM,2006:293).

Koruma kollama ve gözetme bağlamında oluşturulan ve ücretini hizmetinde olduğu birimlerden ve insanlardan alan bekçi teşkilatının bir üyesi olarak bekçinin Osmanlı toplumsal yapısında küçümsenemeyecek bir konumu vardı. Bekçilik yapma olgusunun tarihi çok eskilere dayanmakta ise de temel bir yapı olarak İstanbul'un fethi ile başlar. Dünyadaki hiçbir toplumda olmadığı kadar, insan kaynaklı hizmet yürüten ve mahallenin tek ancak çok kişilikli sosyal hizmet birimi gibi çalışan mahalle bekçisi bu haliyle toplumla bütünleşme başarısını göstermişti. Osmanlı Devletinde ki 1834 yılında ki yenileşme hareketleri doğrultusunda kurulan mahalle teşkilatlarıyla yoğun bir kaynaşma dönemi yaşayan bekçilik kurumu toplumda kabul gördü, mahalle bekçileri 1914 yılına kadar silahlı değillerdi. Silah olabilecek tek şey ellerinde taşıdıkları ucu demirli ağır bekçi sopalarıydı. Yatsıdan sonra mahalle mahalle taksim edilen büyük şehir kontrollerine verilir mahallelerin güvenliği onlardan sorulurdu. 1914 yılına gelindiğinde çarşı ve mahalle bekçileri hakkında Kanun-ı Muvakkat yürürlüğe konuldu. Bu geçici kanuna göre şehir ve kasabalardaki çarşı ve mahalleler için bekçi görevlendirilmesi zorunlu kılındı (EGM, 2006:293-294).

29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet ilan edilmiş ve yeni Türkiye Cumhuriyeti henüz teşkilat yapısını tam olarak kuramamış, güçsüz bir emniyet teşkilatı devralmıştır. Henüz Teşkilat Kanunu yoktur. Hizmetler, 1907 ve 1913 tarihli Polis Nizamnamesine göre yürütülmektedir. 14 Mayıs 1930 tarihinde Emniyeti Umumiye Müdürlüğü olan ismi, Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. Polis Nizamnamesinin ihtiyaçları karşılamadığının görülmesi üzerine 30 Haziran 1932 tarih ve 2049 sayılı Polis Teşkilatı Kanunu çıkarılmıştır. Kanun 46 maddeden ibarettir. Polis teşkilatının kadro ve derecelerini, mesleğe girme, atama, yükselme, cezalandırma gibi konuları düzenlemiştir. 30 Haziran 1932 tarihli yasanın en önemli özelliği polis okullarının açılması ile Türk kadınının polis teşkilatına alınmasının sağlanmasıdır.

Cumhuriyetle birlikte toplumsal, ekonomik ve kültürel hayatta ilerlemeler olmuş, güvenlik hizmetleri artmıştır. Güvenlik güçlerinin görev ve yetkilerini

düzenleyen yasanın günün şartlarına cevap verememesi üzerine yeni düzenlemelerin yapılması gereği duyulmuştur. Teşkilatlanmaya yönelik hukuksal düzenlemeler de, hızlı gelişmelere ayak uyduramamış ve 4 Haziran 1937 tarihinde, bugün yürürlükte bulunan ve Emniyet teşkilat, kadro ve yönetim yapılanmasını düzenleyen 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu (ETK) yayımlanmıştır. 1930'lu yıllar, emniyet teşkilatında hukuksal düzenlemelerin çokça yapıldığı yıllardır. Polis okullarının yanı sıra orta ve yüksek kademe amir yetiştiren ve yüksek okul olan Polis Enstitüsü, 6 Kasım 1937 tarihinde Ankara'da açılmıştır. Yine 1938-1939 öğretim yılında eğitime başlayan Polis Kolejinin açılışını sağlayan yasanın yayımlanma tarihi de bu döneme rastlamaktadır. 1950 yılına gelinceye kadar her ilde Emniyet Müdürlüğü, gerek duyulan ilçelerde ise İlçe Emniyet Amirliği veya Emniyet Komiserliği teşkilatlanması bitirilmiştir.

- Ülkenin gelişmesine paralel olarak trafiğe çıkan araçların artması nedeniyle belediyeler tarafından yapılan trafik hizmetleri 11 Mayıs 1953 tarihinde çıkarılan 6085 sayılı Karayolları Trafik Yasası ile polise verilmiştir. Günün koşullarına göre yeniden düzenlenen yasa 13 Ekim 1983 tarihinde, 2918 sayılı yasa ile yenilenecek yürürlüğe girmiştir.

- Toplumsal olayların gündeme gelmesiyle 15 Temmuz 1965 tarihinde, 654 sayılı Toplum Zabıtası Kurulması Hakkında Kanunla Toplum Polisi birimleri oluşturulmuştur. Daha sonra 11 Ağustos 1982 tarih ve 2696 sayılı "3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanununa 7 ek Madde Eklenmesine Dair Kanun"la Toplum Zabıtasının yerine Çevik Kuvvet birimlerinin kuruluşuna geçilmiştir. Böylece Toplum Zabıtasının adı Çevik Kuvvet olarak değiştirilmiştir.

- Polis Teşkilatında Özel Harekât birimlerinin kurulması, 2559 sayılı Polis Görev ve Yetki Yasasında 16 Haziran 1985 tarih ve 3233 sayılı yasa ile yapılan değişikliklerle gerçekleştirilmiştir. 14 Temmuz 1993 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla Özel Harekât Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

- Daha sonra Kanun Hükmünde Kararnameler ile yapılan düzenlemeler olduğu görülmektedir. İlk olarak 7 Ocak 1993 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatına bağlı Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı kurulmuştur.

Zamanla diğ er teşkilatlarda oldu ğ u gibi emniyet teşkilatında da yeniden düzenleme ç alışmaları yapılmıştır. Belirli nedenlerden bir veya birkaçının ortaya çıkması sonucu, bir teşkilatta yeniden yapılanma, düzenleme veya reorganizasyon yapma ihtiyacı duyulur. Emniyet Teşkilatında tarihsel süreç içerisinde zamanla yeniden yapılanmayı gerektiren nedenleri ř öyle sıralamak mümkündür (Aydın,1996: 49).

- 1-Teknolojik gelişmeler.
- 2-Toplumun sosyo-ekonomik ve politik olarak yapısal değ işiğe uğraması.
- 3- Nüfus hareketleri.
- 4- Suç ve suçluların tür, sayı ve nitelik olarak değ işmesi.
- 5- Güvenlik güçlerinin görevlerinin tür ve özellik olarak deę işmesi.
- 6-Çeşitli nedenlerle güvenlik hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğinin düşmesi.
- 7- Halkın güvenlik güçlerinden beklentisini değ işmesi.
- 8- Güvenlik güçlerinin genel politikalarındaki değ işiklik.
- 9-Yeni yasalarla güvenlik güçlerine daha çok görevler verilmesi.
- 10-Çağın gelişen koşullarına göre daha etkin ve verimli ç alışmayı sağlamak.
- 11-Gelişmiş ülkelerin polisiye uygulamalarına ve Avrupa Birliğine uyum sağlamak.

Bugünkü haliyle 1930'larda kuruluşu gerçekleştirilen Emniyet Teşkilatında köklü yeniden düzenleme (reorganizasyon) ç alışmalarına 1970'lerde başlandı. Çünkü geçen 30-40 yıllık dönem içinde ülke genelinde sosyo-ekonomik ve politik gelişmeler ve değ işmeler yaşanmış; buna paralel olarak ve bu değ işime ayak uydurabilmek amacıyla, güvenlik güçlerinin merkez ve taşra teşkilatlarında da değ işme ve yeniden düzenleme ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

12 Eylül 1980'den sonra, emniyet teşkilatında büyük değişiklikler ve yenilikler yaparak teşkilatın modernizasyonu ve yeniden düzenlenmesi yolunda çalışmalara girişmek ve eksiklik ve boşluk görülen birçok alanda gerekli mevzuat düzenlemesi yapılmak istendi. Bu gelişme, 12 Eylül harekâtı sonunda ülke çapında yapılan idari reformun bir parçasıydı. Genel idare içinde İçişleri Bakanlığı'nın yapısı da topyekûn yenilendi ve tüm bağlı kuruluşlar gibi Emniyet Genel Müdürlüğü de buna uydu.

Bu amaçla, 1981 yılında teşkilat yapısı ve yönetim sistemi olarak bugünkü teşkilatın temeli atıldı. 1981 yılında hazırlanan ve 1982'de tekrar gözden geçirilerek yürürlüğe konan Emniyet Teşkilat-Malzeme-Kadro (TMK) planları ile merkez teşkilatı ve bağlı kuruluşları yeniden yapılandı. 13.12.1983 gün ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile bu yeni düzenlemeler paralelinde teşkilata yeniden bir şekil verildi. 1983 yılında Toplum Zabıtasının kaldırılarak Çevik Kuvvete dönüştürülmesi ve Özel Harekat birimlerinin kurulması da bu dönemde yapılan büyük ve önemli değişikliklerdendir (Aydın,1996: 51).

Bundan sonra, 1988 ve 1993 yıllarında bilhassa merkez teşkilatındaki birimlerin birbirleriyle bağlantılarının yeniden gözden geçirilmesi ve daha sonraki yıllarda daha küçük çaplı değişiklikler ve eklemelerin yapılması ile teşkilatın bugünkü durumu ortaya çıktı (Aydın,1996: 53).

1996 yılında, Karayolları Trafik Kanunu ve Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun ile Trafik Hizmetleri Başkanlığı kurularak, buna bağlı trafikten sorumlu üç ayrı Daire Başkanlığı oluşturulmuştur.

2.3. POLİS OKULLARININ KURULUŞU

Ülkemizde ilk polis okulu Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1907 senesinde Rumeli ıslahatı zamanında Selanik'te açılmıştır. Dış kışkırtmalar yüzünden Rumeli'deki Bulgar, Sırp ve Rum çeteleri devamlı olarak olaylar çıkartıyor, ülkenin emniyet ve asayişini bozuyorlardı. Bu durumdan yabancı devletler, Hıristiyanların güvenliğini korumak gerekçesiyle Rumeli'de kendileri tarafından emniyet ve

asayişin korunmasına Osmanlı İmparatorluğunun rıza göstermesini istediler. Osmanlı Hükümeti, uzun görüşmelerden sonra Rumeli’de bu konudaki reformların kendisi tarafından yapılmasına, fakat yabancı ülkelerden gönderilecek bir grup zabitanın kendi nezareti altında bir teşkilatın ve okulun kurulmasını yabancı devletlere kabul ettirdi. Okul öğrencilerini Selanik ve Üsküp gibi illerden gönderilen memur ve amirler teşkil ediyordu. Önceleri yabancı olan okulun müdürlüğünü daha sonra Türk görevliler devralmışlardır.

Bu dönemde güvenlik işlerinden sorumlu “Zabtiye Nezareti” güvenlik güçlerinden bilgi ve eğitimden ziyade saltanata sadakat, casusluğa kabiliyet ve gösterişli olmak gibi vasıflar istemekteydi. İkinci Meşrutiyetin ilanından sonra Selanik’teki bu polis okulu kapatıldı. Zaman zaman polisler belirli yerlerde toplanarak konferanslar verilmesiyle yetinildi. İkinci polis okulu 1909 senesinde "Zabtiye Nezareti"nin kaldırılıp yerine "Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü”nün kurulmasından sonra İstanbul’da kuruldu. Günün şartlarına göre geniş bir eğitim kadrosuyla öğretime başlayan bu okula, yalnız İstanbul’dan değil memleketin her tarafından hatta İran’dan bile emniyet görevlisi ve emniyet amirleri gönderildi. Bu okul Abdülhamit devrinde, Meşrutiyetin ilanından sonra İstanbul’a dönme fırsatı bulan vatan-sever zabıtların çalışmaları ile faaliyete başlamıştır. Ancak bu okul yeterli olmadı. Bunun üzerine Hükümet Beyrut, Erzurum, Bağdat, Adana ve Trabzon’da polis okulları açmıştır. Birinci Dünya Savaşı sırasında adı geçen okullar, İstanbul Polis Okulu hariç kapatıldı.

Cumhuriyetin kurulmasından sonra 1923 yılında Konya’da ve 1926 yılında Trabzon’da birer polis okulu açılmıştır. Ancak eğitim kadrolarının yetersiz ve maliyetin yüksek olmasından dolayı Konya ve Trabzon polis okulları 1931 yılında kapatıldı. Fakat İstanbul polis okulu ihtiyacı karşılamaktan uzaktı. Atatürk, iç güvenliğin korunmasında Emniyet Teşkilatının önemine inandığı için Ankara’da bir polis lisesi ve yüksekokulunun kurulmasına karar ve emir vermiştir. İşte bu çabaların sonucu 6 Kasım 1937 yılında, 4 Haziran 1937 tarihli 3201 sayılı “Emniyet Teşkilatı Kanununun” 18. Maddesine dayanılarak Polis Enstitüsü ve Polis Koleji eğitim-öğretime açılmıştır.

9 Mayıs 2001 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu ile Polis Akademisi üniversite haline getirilmiş ve dokuz ay süreli polis okullarının eğitim-öğretim süresi iki yıla çıkarılarak Polis Meslek Yüksek Okullarına dönüştürülmüştür. Gelişen teknoloji, suç türlerinin ve suçlu profillerinin değişmesi ile emniyet hizmetlerini veren emniyet görevlerinin de hem mesleki bilgi ve beceri hem de kullanılan teknoloji ile ortak insani değerler doğrultusunda suçun önlenmesi ve meydana gelen suçların aydınlatılması bağlamında gelişmesi ihtiyacı kaçınılmaz olmuştur.

2.4. MODERN HUKUK DEVLETLERİNDE GÜVENLİK HİZMETLERİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Kamu düzeni, genel olarak bir ülkede yaşayan halkın tamamının huzuru ve yaşamı için alınması gerekli olan önlemlerin bütünüdür. Bu anlamıyla kamu düzeni çok geniş kapsamlı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede düşündüğümüzde, devletin bütün kurum ve kuruluşlarına kamu düzeni açısından görevler düşmektedir. Devlet, devlet olmasının bir gereği olarak, en başta kamu düzenini sağlamakla görevlidir. Devlet bu görevini, oluşturduğu organlar vasıtasıyla yapmakta, kendini bu kurumlarla hissettirmektedir. Bu manada bir kamu düzeni olabilmesi, ortada bir devletin olmasına; bir devletin varlığı da kamu düzeninin sağlanmasına bağlıdır. Devlet dediğimiz zaman öncelikle bir milletin varlığı anlaşılır. Yani devlet ve millet olmadan kamu düzeninden; kamu düzeni olmadan da gerçek bir devletten söz edilemez. Zira insan, toplum halinde yaşayan sosyal bir varlıktır. İnsanların toplu halde yaşayabileceği ortamı hazırlamak, o düzeni tesis etmek bir devletin varoluş nedenlerinin başında gelmektedir. Devlet vatandaşına bu ortamı güvenlik hizmetleri vasıtasıyla sağlamaktadır. İnsanları toplum halinde yaşamaya iten sebeplerin başında bir devletin varlığı ve bu devletteki kamu düzeninin gerçekleşeceği inancı yatmaktadır.

Kamu düzeni kavramı genellikle beraber dirlik-esenlik, sağlık ve genel ahlak konularını da içermektedir. Emniyet teşkilatları da kamu düzeninin sağlanması amacıyla kurulmuş teşkilatlardır. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin

tanımlaması ile emniyet teşkilatı; “kanunla kurulmuş ve kanunların uygulanması ve düzenin korunmasıyla görevli bir kamu hizmeti teşkilatı”dır (Alderson,1989:187). Çağdaş bir toplumda güvenlik hizmetlerinin temel görevi; suçu önlemek ve ortaya çıkarmak, toplumsal düzenin sağlanması ve korunması, acil durumlarda kişilere destek sağlamak, insan halklarını korumayı ve saygıyı içerir (Kelly, 2000: 28).

Kamu düzeni içerisinde bütün kurum ve kuruluşlara görevler düşmektedir, ancak bunu biraz daha öze indirgediğimizde bu görevlerde en büyük payın Emniyet Teşkilatına düştüğünü görmekteyiz. Çünkü kamu düzeni kavramının insanlarda ilk çağrıştırdığı nokta, emniyet ve asayiş konularıdır. Kamu düzeni denince akla ilk gelen; huzur, güven ve emniyettir. Emniyet Teşkilatı da ülkenin dört bir yanında çalışan personeliyle bunu sağlamaya çalışan kurumların başında gelmektedir. Emniyet görevlilerinin kamu düzeninin sağlanması ve devamındaki önemli rolü geçmişten günümüze artarak gelmiştir. Gelişmiş demokrasilere baktığımızda da emniyet teşkilatı, kamu düzenini ve huzuru sağlayan bir kurum olduğu görülmektedir. Emniyet ve asayişin sağlanması, toplumun huzur ve güven içinde yaşaması için çok önemlidir. Güvenlik güçlerinin görevlerinin bir liste halinde sayılması mümkün değildir. Ancak temel rol ve görevleri şunlardır: can ve mal güvenliğinin sağlanması, kamu düzeni ve toplumsal huzurun temin edilmesi, suçları önlemek, suçluları yakalayıp adalete teslim etmek, mağdura yardım etmek, anayasal hakların ve hukuk kurallarının uygulanmasını sağlamak, kişi haklarının korunmasını sağlamak vb.(Kavgacı,1997: 31).

Güvenlik hizmeti risklidir, maddi ve manevi güçlüklerle doludur ve hassasiyet ister. Örneğin kolluk hizmeti sunulurken kişilerin temel hak ve hürriyetlerine zarar gelmemesi için çalışılırken, karşıdakinin de hak ve hürriyetlerini gözetme hassasiyetini göstermek gerekmektedir. Ayrıca güvenlik hizmetleri, topluma kesintisiz olarak sunulmak zorundadır. Çünkü kolluk kuvvetleri kamu gücüne sahip olması, koruyucu nitelikte olması ve en önemlisi özel kesime bırakılamaz olması nedeniyle 24 saat görevinin başında bulunmak zorundadır (Tezsever,1992:2). Emniyet güçlerinin hizmeti, diğer kamu hizmetlerinin sahip olduğu genel niteliklerin yanında, bazı mesleki niteliklere de sahip bir kamu hizmetidir. Bu nitelikler kısaca şöyle sayılabilir: Emniyet Teşkilatı, kişisel çıkarları korumak ya da yalnızca bir

gruba hizmet vermek amacıyla değil, bütün bireylere ve topluma eşit hizmet vermek için kurulmuştur. Özellikleri de şöyle sayılabilir: Emniyet hizmeti önleyici ve koruyucu niteliktedir. Silah kullanmaya kadar varan çeşitli zor kullanma yollarından yararlanır. (Aydın,1996:14).

Kolluk, kendisine verilen görevleri şüphesiz en iyi şekilde yerine getirmek durumundadır. Ancak yapmış olduğu bu görevleri hukuka uygun, hukukun sınırları içinde kalarak gerçekleştirmek zorundadır. Bir ülkede güvenlik güçleri, kanunların kendisine verdiği yetkileri yine kanunlar çerçevesinde kullanarak toplumsal düzeni sağlama görevini üstlenmiştir ve kanun hâkimiyetinin tesisini sağlamak amacıyla yasalar ve çeşitli yetkilerle donatılmıştır (Tezsever,1992:2). Kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanması gibi oldukça önemli görevleri olan güvenlik güçlerinin esas görevi; bu görevini Anayasa ve kanunlar çerçevesinde yaparak; toplumun ve kişilerin mal ve can güvenliğini korumak, halkın rahatını temin etmek, kanunlara ve nizamla aykırı hareket edenleri yargı organlarına sevk etmektir. Devlet, kurduğu hukuk düzenini, uygulayıcıları yoluyla yaşama geçirdiği oranda hukuk devleti niteliği kazanır. (Kavgacı,1997:44).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK UYGULAMALARI

3.1. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK KAVRAMI

Geçtiğimiz yüzyılın son çeyreğinden itibaren başta gelişmiş ülkelerde olmak üzere 'toplum' algısı, sosyal politikanın: sağlık hizmeti, sosyal hizmetler, iskân politikaları, çevre planlaması ve güvenlik gibi alanlarında gittikçe artan bir öneme sahip olmaya başlamıştır. Günümüzde, güvenlik hizmetleri halkla sıkı bir işbirliği içinde icra edilmekte ve bunun adına 'toplum polisliği' denilmektedir (Kavgacı,1997:27). Toplum içindeki bireylere daha yakın hizmet sunma fikri, toplumdaki uzak ve bireye odaklanmayan hizmet anlayışına, geniş çaplı ve topluma yönelmeyen hizmet yaklaşımına ve kamu hizmeti sunan bürokratik teşkilâtlara bir tepki olarak görülebilir.

Bu anlayışın bir parçası olarak toplum destekli polislik kavramının ABD ve Kanada kaynaklı olduğu bilinmektedir. Bugün, Toplum Destekli Polislik dünyanın birçok ülkesinde uygulamaya konulmuştur. Özellikle ABD, Kanada, İngiltere, Japonya ve İspanya gibi ülkelerde, Toplum Destekli Polislik çok yönlü bir kavram olarak ele alınmakta ve güvenlik hizmetlerin tamamını kapsayan bir anlayış olarak ortaya çıkmaktadır.

Toplumsal beklentinin güvenlik hizmetlerine yansıtılması bakımından "toplum polisliği ya da "toplum destekli (odaklı) polislik", literatüre giren yeni bir kavramsal çerçeve ve uygulama yöntemini ortaya koymaktadır. Bu anlayışın temel faydaları dört temel noktada toplanabilir:

a) Toplumsal beklentiler, ihtiyaçlar ve güvenliğe etki eden problemler konusunda güvenlik güçlerinin bilgi edinmesini sağlar,

b) Güvenlik güçleri halkı daha huzurlu bir toplumsal yaşamın sağlanması konusunda suç ve düzensizlik konularında bilgilendirebilir ve yönlendirir,

c) Toplumda güvenlik hizmeti sunulan kesimler ile aracısız bir ilişki kurulmasına ve vatandaşın güvenlik alanında devletin temsilcileri ile yüz yüze iletişim kurmasına imkân verir,

d) Güvenlik alanında, güvenlik güçlerine başarı ve etkinlik düzeyi konusunda geri bildirim sağlar (Bayley,2006:114).

Kamu düzeni polisliği ve toplum destekli polislik yaklaşımı birbiri ile uyumlu bir model içerisinde kanunların icrasının yanında, sosyal kontrolü artırır, fiziksel çevrenin geliştirilmesini ve yeniden planlanmasını temin eder ve güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesi yöntemlerini yeniden tanımlamaya olanak sağlar (Bayley,2006:114). Toplum polisliği, birey olarak her bir vatandaşın, güvenliği sağlamaya ve suç önlemeye yönelik daha etkin bir rol oynamasını benimser ve bireye kilit bir rol verir. Toplum destekli polislik yaklaşımında: topluma danışmak, toplumun içinde ve toplumla bire bir ilişki içinde görev yapmak, sonrasında yerel anlamda güvenliğin sağlanmasına yönelik toplumu harekete geçirmek ve duyarlı bir toplumsal yapı oluşturmak, bütün bunların devamında tespit edilen ve güvenlik olgusuna olumsuz yönde etki eden sorunları çözmeye yönelik ilgili kurum ve kuruluşlar ile kişiler işbirliğinde çalışmalar yürütmek, üzerinde önemle durulan yöntemlerdir. Güvenlik güçleri, düzeni sağlamak ve suçu önlemek bakımından toplumsal yaşamın genel işleyişi içerisinde bir ön hat oluşturmak durumundadır. Sistematik bir yapısı bulunan devriye hizmetleri, vatandaşa yönelik sunulan danışma hizmetleri ve bilgilendirme çalışmaları geniş bir alanda polisin topluma dayalı olarak suçla mücadele etmesine imkân vermektedir. Polisin işlevlerinin ve hizmet sunma yöntemlerinin, gelişen ve değişen paradigmlar ekseninde yeniden ve vatandaş odaklı bir anlayışla tanımlanması olarak kabul edilebilecek olan “toplum destekli polislik”, geniş bir hizmet alanında ve toplumun bütün kesimlerini muhatap alarak genel güvenliği, “hizmet sunma” felsefesiyle sağlamasını ifade etmektedir.

Toplum destekli polislik hizmeti anlayışı, yerel taleplere odaklanan bir yaklaşımı yaşama geçirmeyi hedeflemektedir. ABD’de halen uygulaması devam eden yapısıyla ‘Şerif’ uygulaması, İngiltere’de mahallelerde oluşturulan toplum destekli polis hizmet birimleri, Japonya’da halka hizmet götürme felsefesinden hareketle oluşturulan polis başvuru noktaları (koban sistemi), Belçika’da yerleşim

yerlerine göre teşkil edilen ve görev alanları belirlenen toplum destekli polislik birimleri, son yıllarda ‘Toplum Destekli Polislik’ uygulamasının alanının gitgide daha da geliştiğini göstermektedir. (Geleri,2003:103).

Toplum destekli polislik olarak toplum polisliği, özellikle topluma “hizmet sunma” fonksiyonuna ve diğer sosyal kurumlarla daha fazla işbirliği ihtiyacına vurgu yapmaktadır.

Toplum polisliğinin hedefleri olarak şunlar belirtilmektedir:

- Kişisel ilişkilerde hürriyet, eşitlik ve birlikteliğe katkıda bulunmak,
- Hürriyeti güvenlik ile uyumlu kılmak ve hukukun üstünlüğünü en yüce ilke olarak benimsemek,
- İnsan haklarına saygılı olmak, korumak ve mutluluğu hedeflemek suretiyle insan haysiyetini yüceltmek,
- Müşterek sosyal faaliyette bulunmak suretiyle suç oluşturan koşulları def etmeye iştirak etmek ve yönlendirme yapmak,
- Toplum kesimlerinde güvenin pekiştirilmesinin oluşturulmasına katkı sağlamak,
- Kişilerin can ve mal emniyetini ve emniyet hislerini takviye etmek,
- Suçların takibini, hukukun üstünlüğü çerçevesinde tahkik ve tespit edip gerçekleştirmek,
- Kamunun geçişine açık olan karayolları, caddeler, sokaklar ve çıkmaz sokaklarda serbest geçiş ve hareketi kolaylaştırmak,
- Kamu düzenini sağlamak,
- Gerekiyorsa diğer kurumları da harekete geçirmek suretiyle büyük ve küçük felaketlerle baş etmek ve zor durumda olanlara yardım ve tavsiyede bulunmak (Geleri,2003:103).

TDP hizmet birimleri, yaptırım uygulayan bir anlayışla değil önleyici hizmet mekanizması oluşturma ve sosyal hizmet sunma anlayışı ile işlev görmektedir. Polis, kentlerde en küçük yerleşim alanlarına rehberlik etmek zorundadır. Dolayısıyla bu yerleşim birimlerine sosyo-kültürel açıdan uyum sağlamak ve burada yaşayan toplumun nabzını tutup ihtiyaç ve taleplerini takip etmek zorundadır. Bunların hepsi, suçluluğu kontrol altına almak ve suçu proaktif toplum yoluyla azaltmak için yapılması gereken çalışmalardır.

Bu sebeple güvenlik güçleri, kendi kendine yardım eden ve yaşanan çevrede olanlara karşı kendiliğinden harekete geçen bir toplumun oluşturulmasında itici güç olarak kabul edilmektedir. TDP projelerinin çoğunluğunda merkezde “toplum polisi” veya “daimi bölge memuru” adı verilen emniyet memurları bulunmaktadır. Bunlar, güvenlik güçlerinin belli bir mıntıka (semt, mahalle vs.) ile temasının devamlılığını temin etmekte olup, “normalde görülen ve gerekli olduğunda ortaya çıkan şikâyetçi–muhakkik–şüpheli seyrinin dışında” halk ile çatışma ihtiva etmeyen tarzda olağan ve süreklilik arz eden ilişkiler geliştirme hususunda etkinlikte bulunurlar.

Toplum Destekli Polisliğin bir diğer özelliği ise, huzur bozucu problemleri veya mahalleri tespit edip, böylece “meydana gelen olay sonrası harekete geçen (reaktif yaklaşım) anlayıştan ziyade “olay meydana gelmeden önce harekete geçen (proaktif yaklaşım)” ve müdahale ederek problemin büyümesini engelleyebilen olmasıdır.

Önem arz eden bir başka hizmet yürütme şekli de, okul irtibat faaliyeti, gençlik kulüplerine ziyaretler, genç sürücüler için danışma projeleri hazırlamak ve okul tatillerinde gençleri suçlu davranışından uzak tutucu faaliyetler düzenlemek suretiyle güvenlik güçleri ve genç nüfus arasında sıcak ilişkilerin oluşturulması olarak görülmektedir.

Vatandaşların önleyici faaliyetlere katılmaları, güvenlik hizmeti noktaları ve teşkil edilen mevkiler ile artırılmaktadır. Bu yapılanma, güvenlik hizmeti merkezlerini çoğu zaman boğucu olan atmosferinden uzaklaştırıp mahallî güvenlik hizmeti unsurlarına, komşuluk ilişkilerini geliştirme anlayışına, bölgede ikamet

edenlerin oluşturdukları sivil toplum kuruluşları ile irtibat kurmaya ve toplum merkezlerine ziyaretlere taşıyarak insan odaklı hâle getirmektedir.

Teşkilât genelinde ise Toplum Destekli Polislik anlayışı, suçun önlenmesine koordineli bir yaklaşım ortaya çıkarmaktadır. Toplum Destekli Polislik anlayışı, güvenlik güçlerinin hesap verebilirliğini de öne çıkarmaktadır. Bunu, halkla ilişkiler birimlerinin yaptığı gibi klasik ve rutin çalışmalar olarak değil, topluma sunulan güvenlik hizmetleri üzerinde halkın daha etkili bir tesire sahip olmasına imkân sağlamak için yapmaktadır. Toplum Destekli Polisliğin esası; güvenlik güçlerinin, toplumun temel problemleri ile doğrudan ve aracısız bir ilişki kurarak meşgul olmasıdır.

3.2. GÜVENLİK HİZMETLERİNDE ANLAYIŞ DEĞİŞİKLİĞİ

Modern devlet yapılanmasında güvenliğin temel bir hizmet olduğu kabul görmektedir. Esasen emniyet güçlerinin görevlerini tayin eden unsurların başında, devletin yapılanma şekli, toplumun devlete bakışı ve toplumsal talepler ile emniyet teşkilatının bürokratik yapı içerisinde kendisine öngörülen fonksiyonları yerine getirme şekli gibi hususlar gelmektedir. Güvenlik hizmetinin fonksiyonları, geçmişten bu yana tartışılan konular arasında yer almaktadır. Emniyet teşkilatı, gayesi güvenlik olarak algılansa da, çok daha geniş bir alanda ve toplumun kalbinde hizmet yürüten kurumların başında gelmektedir. Çünkü güvenlik, tek bir faktöre bağlı kalınarak yürütülmesi mümkün olmayan bir hizmet alanıdır. Teşkilatın işlevlerinin tanımlanması bakış açılarına göre değişkenlik göstermektedir. Çoğu zaman, devlet açısından toplumsal düzen ve işleyişin devamı için otoriteyi temsil eden ve halk içinde devlet adına görev yapan bir kanun uygulama gücüdür. Emniyet güçleri, teşkilatı bakımından devlet otoritesinin çizdiği sınırlar dâhilinde güvenlik işiyle iştigal eden bir uygulayıcı iken toplum bakımından kimi zaman en yakın başvuru mercii, suç ve suçluluğa yönelik mücadele eden önemli bir kurum ya da düzeni sağlayan ve koruyan devlet görevlileri olarak değerlendirilebilmektedir.

Güvenlik hizmeti, algılaması sosyal anlamda devleti akla getirir ve emniyet teşkilatının faaliyetleri devletin kabul edilir. Bu nedenle emniyet güçlerinin durduğu yer, onun işlevleri ile kaçınılmaz bir şekilde ilişkilidir. Bütün bu temel yaklaşımlar, emniyet güçlerinin işlevlerinin onun toplumsal yapı içerisinde yerine getirdiği görevlerin bir izdüşümü olduğunu göstermektedir. Aslında emniyet teşkilatı, toplumun güvenlik ile ilgili beklenti ve taleplerine, devlet denen egemen gücün çizdiği yasal sınırlar içerisinde cevap veren bir kanun uygulama gücü ya da hizmet sunan kamu kurumudur. Hiç şüphe yok ki; var olduğu tarihten bu yana, demokratik alanda meydana gelen gelişmeler ile birlikte, emniyet kurumlarının “suç soruşturma ve zor kullanma” işlevlerinin ağırlıklı olarak ön planda olduğu uzun bir dönem yaşanmıştır. Ülkemizde genelde kamu düzeninden ziyade halkın gözünde emniyet güçlerinin adli süreçteki rolüne, kanun uygulayıcı güç olma rolüne vurgu yapıldığı görülmektedir.

Uzun bir süre güvenlik hizmetinin temel fonksiyonları olarak, devlet güvenliği, genel düzensizliklerin bastırılması, zor kullanma ve bunun bir devamı olarak kamu düzeninin klasik yöntemlerle sağlanması kabul edilmiştir (Bayley,2006:129). Güvenlik hizmetinin genel çerçevesi içerisinde güvenlik güçleri kendilerini suçla beraber görmekte, suç soruşturmasına önem vermekte ve mesleğin kamu hizmeti anlayışı yönü geri planda kalmaktadır. Ancak son on yılda güvenlik hizmetleri literatüründe meydana gelen gelişmeler ve toplumsal yapıda ortaya çıkan değişimler, suç önleme, ortaya çıkması muhtemel güvenlik sorunları eksenli kendiliğinden harekete geçme ve sosyal yönü ön plana çıkan hizmetleri yerine getirme rollerinin daha fazla önemsenir hale gelmesine sebebiyet vermiştir. Emniyet teşkilatı da bu anlayış çerçevesinde değişmekte ve kendisini geliştirmektedir. Kamu düzeninin sağlanması, suç ve suçlulukla mücadelenin temelini oluşturmaktadır. Suçlulukla mücadele etmek açısından, emniyet güçlerinin düzeni sağlama ve koruma kapsamında yürüttüğü hizmetler önem taşır. Güvenlik hizmetinin esas alanı, düzenin sağlanması gibi daha yaygın bir alandır (Ergut,2004:229). Düzensizlik, var olan işleyişi bozan ve dejenere eden fiil veya fiillerdir. Güvenlik hizmeti, mevcut işleyişi bozan başta suç gibi adli anlamda yaptırıma tabi olan fiillerden, idari anlamda yaptırım gerektiren fiiller olan kabahatlere kadar çok geniş bir alandaki düzensizliklerle mücadele etmeyi içerir. “Kırık Camlar Teorisi” nde de önemle

belirtildiği üzere toplum düzeyinde kargaşa ve suç, kaçınılmaz olarak karşılıklı gelişen bir biçimde birbiri ile ilişkilidir. Sosyal psikologlar ve emniyet görevlileri “bir binadaki pencerenin camı kırılır ve tamir edilmeden bırakılırsa, geride kalan bütün camlar da yakın zamanda kırılacağı” görüşünde birleşme eğilimindedir. Bu gelişmiş şehirlerde böyle olduğu gibi küçük harabe yerlerde de böyledir. (Kelling,1988:35).

Güvenlik hizmetlerinin sorumluluk alanı belirlenirken kentlerin nüfus yoğunlukları ya da coğrafi büyüklükleri pek de belirleyici unsurlar olmamaktadır. Zaten görev yapılan bütün kentler, karmaşık ilişkiler ağının zamanla etki alanının genişlediği, sosyal ilişkilerin yüz yüze ilişkilerden ziyade ikincil ilişkiler haline geldiği, nüfus hareketliliğinin kentin sanayi, ticaret ve eğitim potansiyeline bağlı olarak değişim gösterdiği mekânlardır. Mekân, çoğu zaman sosyal ilişkilerin gerçekleştiği ve şekillendiği alandır. Kentsel mekânlar doğasında risk unsurlarını barındırır. Bu çerçevede; kentin toplumu ve toplumun da kenti etkilediği bir gerçektir. İnsan kentsel yapıya göre hareketlerine yön verirken, kent de insan hareketlerinden, toplumdan etkilenmektedir. Kentsel yaşam, karşılıklı olarak bir etkileme ve etkilenme sürecidir. Mekânda ortaya çıkan insan hareketliliği, ilişkilerin yer değiştirmesi ve çok daha geniş bir alana yayılarak derinleşmesi ya da sosyal kontrolün azalması beraberinde güvenlik olgusunu da ön plana çıkarmaktadır. Kentsel mekânları birbirine bağlayan yollardaki trafik yoğunluğu bireylerin can güvenliği bakımından risk taşır. Bunun yanında ortaya çıkan tamiratlar, suçluların kentlerde belirli yerleri mesken edinerek suç işlemeyi itiyat edinmeleri, artan suç oranları ve trafik kazaları, bireyin yaşamını sürdürmesinde kendisi veya malvarlığı için risk taşıyan unsurlardır. Kent bireye sunduğu sağlık, eğitim, ulaşım ve güvenlik gibi birtakım imkânlar yanında, yine bu hizmet alanları açısından bireyin çeşitli risklere de maruz kalmasına olanak verir bir yapıdadır.

Kamu düzenini sürdürmek, toplumun genel yararına yönelik mevcut işleyişin devamı anlamına gelmektedir. Düzensizlik, yere, zamana ve yerel geleneklere bağlı olarak, toplumdaki normallik ve huzura yönelik yerel beklentileri ihlâl eden saldırgan bir davranıştan kaynaklanan bir durum olarak kabul edilmektedir (Ergut,2004:235). Düzensizlik, müdahale ve eski haline getirmeyi zorunlu kılar. Bu

da güvenlik hizmetlerinin, kamu düzeni ekseninde toplumsal sorunlara daha duyarlı olmasını, vatandaşın isteklerini ve devletten güvenlik çerçevesinde beklentilerini dikkate almasını gerektirir. Toplumsal kargaşa ve düzensizlikler toplum hayatının en yüksek tehdit unsurlarıdır ve bu durum suçlar için uygun ortam oluşturur. Bireylerin güven içinde olmaları ve toplumsal hayatın kesintiye uğramaması için kamu düzeni ya da toplumsal düzen kaçınılmazdır. Güvenlik politikaları, suç kontrolünde doğrudan etkin ve etkili olmamakla birlikte bu politikalar sosyal düzenin korunması ve devamı konusunda kolaylaştırıcı olarak etkindir. Sosyal düzenin korunması ve devamında rol alarak güvenlik güçleri, uzun bir süreçte suç kontrolünün önemli bir unsuru haline gelmektedir. Güvenlik hizmetlerinin, bu nedenle kamu düzenini sağlama rolüne ve bu rolün etkin kılınmasına ağırlık verilmelidir.

Bunun yanında bazı gelişmiş ülkelerde toplumun güvenlik güçlerinden çözmesini istediği ve en sık karşılaştığı problemler, küçük miktarda uyuşturucu satışı, ev hırsızlıkları, terk edilmiş binalar, sanat eserlerini yakıp yıkmak, çeteler, serseri gençler, güvensiz parklar ve kamusal alanlar, küçüklere içki satan perakende satıcılar, çift sıra park eden araçlar, cadde köşelerinde avare dolaşan ve yaya kaldırımlarını işgal eden gençler, vb. (Bayley,2006:113). Belli suç olaylarını önlemede çok az şeyler yapabilmesine rağmen, güvenlik güçleri suçu teşvik eden kolaylaştıran düzensizliği azaltabilir; mahalli bölgelerde halkın içinde bulunarak görünüş ve davranışlarıyla moral değerlerin yaratılmasına yardımcı olur (Bayley,2006:111).

Güvenlik hizmetlerinin suçu önleme ve soruşturma görevinin bir tamamlayıcısı ya da bunları kapsayan bir kavramsal tasarım olarak “kamu düzeni polisliği” üzerinde durmak gerekmektedir. Güvenlik hizmetleri, kamu düzenini sağlama ve muhafaza etme rolünü etkin kılmadan, suçu önlemek ve soruşturmakta başarılı olamayacaktır. Kamu düzeni alanındaki etkinliği, onun suçla daha etkin mücadele etmesinin sosyal zeminini oluşturmaktadır. Bunun yanında kamu düzeniyle ilgili görevlerin uygulanması sırasında güvenlik güçlerinin yaptıkları tercihler devlet-toplum ilişkisini derinden etkilemekte hatta bu ilişki polisin fonksiyonlarını tayin etmektedir (Ergut,2004:230). Güvenlik güçleri, alanda görev yaptıkça, çevresinde

olan bitene duyarlı kaldıkça ve halkla diyalog içerisinde oldukça kamu düzeni anlamında da etkinliğini artırmaktadır

Toplum ve toplumun en küçük yapı taşı olan bireyi, güvenlik hizmetlerinin yürütülmesine dâhil etmeden, bütüncül bir bakış açısıyla, bu hizmetleri yürütmek de mümkün değildir. Emniyet Teşkilâtı, formasyonu, alandaki etkinliği, vatandaşla diyalog içinde olması ve gerektiğinde yaptırım uygulaması gereken bir kurum olarak hizmet yürütme anlayışı bakımından dinamik yapıya sahip kamu kurumlarının başında gelmektedir. Güvenlik güçlerinin, kamu düzenini sağlama fonksiyonu ekseninde daha geniş bir alanda hizmet yürütmesi gerektiği bugün daha fazla kabul görmektedir. Bu nedenle toplumun yardımı olmadan suç önlenemez dolayısıyla meydana gelen suçlardan sonra harekete geçmekten daha fazlası yapılmalıdır. Pasif ve alandaki etkinliği geri planda kalan klasik bir güvenlik anlayışı ve devriye hizmeti sunulması, artık vatandaşın beklentilerini karşılamaktan uzak bir yaklaşımdır. Emniyet teşkilatı daha çok, ağır suçlar üzerine yoğunlaşır, ancak toplumun geneli daha geniş bir bakış açısıyla güvenlik hizmetinin sunulması beklentisi içinde olabilir. Bu bağlamda, bir sonraki kısımda açıklanacak olan toplum destekli polislik gibi suçun gerçekleşmeden önce önlemeye yönelik anlayışlar yaygınlık kazanmaya başlamıştır.

3.3. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK ANLAYIŞININ AMAÇLARI

Toplum Destekli Polisliğin stratejik amacı, toplumsal katılımı sağlayan, çevrenin sosyal yapısıyla bütünleşmiş, topluma olabildiğince yakın, kaliteli güvenlik hizmeti sunan ve toplumun güvenlik taleplerine her durumda cevap veren, güvenlik olgusuna bütüncül yaklaşan örnek bir güvenlik hizmeti modeli oluşturmak ve bu modeli ülke geneline kademeli olarak yaygınlaştırmaktır.

Toplum Destekli Polisliğin uygulamaya ilişkin amaçları, TDP'nin temel ilkeleri dikkate alınarak uygulanacağı yerin sosyo-kültürel yapısına, demografik (nüfusla ilgili), ekonomik ve diğer koşullarına göre belirlenir. TDP ile genel olarak aşağıdaki amaçlar öngörülmektedir:

- Suçlarda meydana gelen sayısal artışla birlikte toplumda ortaya çıkan genel güvensizlik hissini azaltmak, toplumdaki bireylerin devlete güvenini sağlamak,
- Çevresel koşulların etkisiyle kişilerde görülmeye başlanan kişisel güvensizlik algılamasının izlerini azaltmaya çalışmak,
- Suç korkusunu azaltarak kentlerdeki yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunmak,
- Suç analizi ve hizmet alanlarına ilişkin analitik çalışmalar yapılmasını sağlamak,
- Sorunların çözümünde toplumdaki bireyler ile işbirliğinde bulunmak ve buna öncelik vermek,
- Geleneksel güvenlik hizmeti faaliyetlerini devam ettiren, hizmet sunma öncelikli, kendiliğinden harekete geçen güvenlik hizmeti yaklaşımını benimsemek,
- Önleyici güvenlik hizmetleri kapsamında programlar ve kampanyalar düzenlemek,
- Sosyal çevreyle ve hizmet sunulan insanlarla bütünleşmek,
- Toplumun bir parçası olmak, güvenlik gücünün görevli olduğu sosyal ve coğrafi çevreyi en iyi şekilde tanımasını ve toplumdaki bireylerle yüz yüze iletişim için emniyet teşkilatının kaynaklarını planlamak ve uygulamaya koymak,
- Yönetimde kalite ve etkililik için uygulamaya ilişkin koordinasyonu ve ekip çalışmasını sağlamak,
- Eğitimleri geliştirmek ve güncel şartlara uygun hâle getirmek,
- Toplumun da katılımının sağlandığı genel güvenlik hizmetlerini bilgi ve insan odaklı anlayışla yürütmek,

- Güvenlik konusundaki toplumsal gereksinimlere ve taleplere cevap verebilmek için hizmetlere uygun nitelikte uygulama modelleri geliştirmek,
- Güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinde geliştirilecek yeni çalışma anlayışı ile birlikte görevli bütün emniyet teşkilatı birimlerinin sorumluluk almalarını sağlamak,
- Güvenlik hizmetlerinin daha iyi bir şekilde sunulabilmesi için teknolojik araçların kullanımını, hizmete uyarlanmasını ve geliştirilmesini sağlamak (EGM,2009:122-127).

3.4. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK FAALİYETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNDE GENEL PRENSİPLER

Toplumun İçinde Yer Alma ve İnsanlarla İletişime Açık Olma

Toplum Destekli Polis, toplumda karşılıklı anlayış ve hoşgörünün sağlanması için elverişli ortamların oluşmasına katkıda bulunur. Vatandaşlarla onların taleplerine hızlı bir şekilde cevap veren kesintisiz bir ilişki kurar.

Güvenlik Hizmetlerine Toplumun Aktif Katılımının Sağlanması

Toplumun bütün kesimlerinin, suç ve her türlü tehlikeden korunmasını sağlamak bakımından uyarıcı, hizmetleri tanıtıcı ve uygulamayı şekillendirici yönde toplantılar gerçekleştirilir. Toplum, güvenlik hizmetlerinin yürütülmesine ve önleyici tedbirlerin alınmasına dâhil ederek insanlarda güvenlik bilinci ve anlayışının oluşturulması sağlanır.

TDP Hizmet Anlayışının Görev Alanının Tamamına Yaygınlaştırılması

TDP hizmetleri, görevli olunan sorumluluk alanının bütününe yaygınlaştırılacak şekilde yürütülür. Toplumsal talep ve isteklerin tam anlamıyla hizmete yansıtılabilmesi bakımından makro düzeyde (geniş çaplı) yaklaşımlardan

kaçınılır, güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinde mikro (özele ve dar alana odaklanan) yaklaşımlar benimsenir.

Toplum Destekli Polisler, yerel ve mikro alanlardaki sıkıntılara odaklanır ve bunların çözümünü sağlamaya yönelik tedbirlerin alınması ve çözümlerin hayata geçirilmesine çalışır. Hizmet bütüne odaklı bir anlayışla mikro çerçevede ve birey odaklı yürütülür.

Hizmete Toplumsal Talepler Doğrultusunda Mevcut Kaynaklara ve Bölgenin Coğrafi Özelliğine, Yerel İhtiyaç ve Önceliklere Duyarlı Olarak Yön Verilmesi-Dış Müşteri Odaklılık

Problemlere yerel açıdan yaklaşılır. Sorunun nedenleri orada olduğu gibi çözümleri de oradadır. Problemlerin tam olarak yaşandığı, algılandığı ve güvenlik ihtiyacının günlük olarak en fazla hissedildiği yerler yerel bölgelerdir.

Yine sorunların çözümü bakımından yerel birimler, toplumda bireylerin ilk başvuracağı noktalardır. Güvenlik ihtiyacının, görev yapılan sorumluluk alanındaki insanların talep ve istekleri çerçevesinde karşılanması ve hizmete bu temel ekseninde yön verilmesi vatandaşın da memnuniyetini sağlayacak, toplumsal duyarlılığın güvenlik hizmetlerine yansıtılmasına imkân verecektir (EGM,2009:126).

Toplumda Güvensizlik Hissinin Azaltılması (Genel ve kişisel düzeyde)

Sorumlu olduğu alt görev alanında Toplum Destekli Polis, emniyet teşkilatını bir temsilcisi ve güvenlik hizmetinin, o bölgedeki halkla bağlantı noktasıdır. Bu yönüyle görev yaptığı yerin toplumsal ve kriminal anlamda gerçekliğine (suç ve suçlulukla ilgili durumuna) ilişkin yeterli bilgiye haiz bir görevlidir. Sivil toplum olgusunun yaygınlaşması çerçevesinde toplumla kurulacak ilişkilerle genel ve kişisel düzeyde güvensizlik hissini azaltılmasına çalışılır.

Toplum-Polis İşbirliği/İletişim Mekanizmalarının Oluşturulması

Toplumsal değişimi kavrayabilmek, toplumda mevcut olan karmaşık yapıyı ve ilişkileri anlamak, dinamik yapıyı çözümlemek bakımından toplumla ilişkileri geliştirmeye yönelik suçtan koruyucu, suç önleyici ve güvenlik hizmetlerine

toplumun taleplerinin yansıtılmasını sağlayıcı iletişim kanalları oluşturulur, TDP kapsamında güvenlik güçlerinin topluma yakınlaşması sağlanır.

Emniyet güçlerinin sorumluluk alanlarında bulunan toplum ile iletişim kurması gerekir. Güvenliğin, toplumdaki bireylerin de katılımı ile sağlandığı demokratik bir ortam oluşturmak ve bunu geliştirmek TDP hizmetlerinin temel hedefleri arasında yer alır.

Toplumsal Sorunları Çözmede Çok Yönlü Genel Yaklaşım

Sosyal problemler tek bir nedene bağlı kalınarak açıklanamaz. Suç gibi sosyal problemlerin ortaya çıkmasında tek bir sebepten ziyade sebeplerin birlikteliği söz konusudur. Bu nedenle sorunlara ve suçlara genel açıdan yaklaşılır, sadece güvenlik önlemleri ile sorunların çözülmesinin mümkün olmadığı dikkate alınır.

Sorunların çözümü ve suçların önlenmesi, çok yönlü bakış açısını gerektirdiğinden, sorunlara/suçlara taraf olan bütün toplumsal kesimlerin ve TDP'lerin sorunlara/suçlara birlikte çözüm araması gerekir.

Toplumun Risk Altındaki Kesimleri İle Diyalog Kurulması

Çevrenin sosyal ve kültürel yapısıyla bütünleşmek bakımından önleyici koruma hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik kampanyaların düzenlenmesi ve programların uygulanması, belirli risk gruplarına yönelik özel programların geliştirilmesi (yaşlılar, çocuklar, gençler, aile içi şiddete maruz kalan kadınlar vb.) bu kapsamda yer almaktadır.

İç Müşteri Odaklılık

TDP hizmetleri, sadece dış müşteri odaklı yürütülemez. Hizmetlerin başarılı yürütülmesi bakımından iç müşteri olan ve TDP hizmetlerini yürüten Teşkilât personelinin de memnuniyeti sağlanır. TDP hizmetlerini yürüten personel, çalışma koşulları ve fonksiyonları itibariyle Teşkilâtın diğer birimlerinden farklı yapılandırılır. Toplum Destekli Polislerin, TDP hizmetlerinin yürütülmesi bakımından yeterli düzeyde bilgiye ve eğitime sahip olması sağlanır.

TDP Hizmet Birimlerinin Bilgi Sistem ve Teknik Donanımının Sağlanması

TDP hizmetlerinin belirlenmesi ve uygulanmasında, hizmete yön verecek her türlü bilgiden faydalanılır. Suç istatistikleri, suç analizi çalışmaları, halkın memnuniyetine ilişkin ölçümler bu hizmetlerin yürütülmesinde dikkate alınması gereken başlıca verilerdir.

TDP hizmetleri kapsamında yapılan her çalışmanın kaydı tutulur ve bilgileri analiz edilmek üzere bilgisayar ortamına aktarılır. Düzenli bilgi aktarımı ve aktarılan bilgilerin bir sonraki çalışmalar öncesi incelenmesi, TDP hizmetlerinin kalitesinin artmasına yardımcı olur (EGM,2006:293).

3.5. TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK ANLAYIŞININ SUÇ ÖNLEMEDEKİ ÖNEMİ

Suçluluğu önlemek ve buna ilişkin çözümler geliştirmek yalnızca güvenlik hizmetlerinin görevi değildir. Çağdaş suçla mücadele yaklaşımlarına göre; suç ve suçluluğa yönelik toplumun da duyarlı ve bilinçli olması gerekmektedir. Bu bakımdan toplumsal farkındalığın artırılmasında ve insanların yaşamlarını sürdürdükleri çevreye ilişkin duyarlılıklarının geliştirilmesinde toplum destekli polisliğin yaşamsal öneme sahip olduğu değerlendirilmektedir.

Bu yönüyle; toplum destekli polisliğin suç önlemedeki önemini maddeler halinde kısaca şu şekilde sıralayabiliriz:

- Suçluluğu kontrol altına almak ve suçu proaktif uygulamalar yoluyla azaltmak bakımından toplum destekli polislik, toplum-polis işbirliğinin geliştirilmesinde ve buna ilişkin mekanizmalar oluşturulmasında önem taşır.
- Toplum destekli polislik faaliyetleri çerçevesinde polis, kendi kendine yardım eden ve yaşanan çevrede olanlara karşı kendiliğinden harekete geçen bir toplumun oluşturulmasında itici güç olarak rol oynar.

- Toplum destekli polislik hizmetleri, toplumsal sorunların bütününe odaklanmakta ve sorunların çözümünde itici rol oynamaktadır. Bu da suça neden olan etkenlerin belirlenmesinde ve bu etkenlerin suç oluşumuna etkilerinin azaltılmasında önemli bir toplum-polis işbirliği mekanizmasıdır.
- Toplum destekli polislik, toplumun temel problemleri ile doğrudan ve aracısız bir ilişki kurularak meşgul olunmasına ve toplum-polis ilişkilerinin gelişmesine imkân sağlar.
- Toplum destekli polislik, polisin toplumla bütünleşmesini ve toplumsal duyarlılıkları algılamasını temin eder.
- Suç önleme faaliyetleri çerçevesinde toplumdan polise bilgi akışının artmasına olanak sağlar ve polisin suçlara yönelik etkinliklerinin daha verimli olmasını temin eder.
- Toplum ve polis arasında çift yönlü etkin bir iletişimi sağlayarak suçla mücadeleyi toplumun geneline yaygınlaştırır.
- Toplum destekli polislik toplumun her türlü sorunun belirlenerek çözümlenmesi çerçevesinde, suçla mücadeleye ve toplumdaki sorunlara ilişkin ilgili kurum ve kuruluşların harekete geçirilmesine yönelik mekanizmalar sağlar.
- Toplumun suçla mücadeleye ilişkin taleplerinin ve beklentilerinin toplum destekli polislik çalışmaları kapsamında belirlenmesi ile suçla mücadeleye toplum odaklı yön verilmesi ve buna yönelik stratejiler geliştirilmesi sağlanabilir.
- Suçla mücadele hizmetlerinin toplum odaklı yürütülmesine imkan sağlanır.
- Suç korkusunun azalmasına ve toplumda güvenlik olgusunun yaygınlaşmasına olanak sağlar.
- Suç mağduriyetlerinin azaltılması ve suç mağdurlarının bilinçlendirilmesine ilişkin suçla mücadele odaklı çalışmalar yapılması için imkanlar sunar.

- Polisin, toplumun risk altındaki kesimlerine yönelik stratejiler geliştirmesine ve onları suçtan korumasına yönelik çalışmalar yapabilmesine imkan veren elverişli bir alan sağlar.
- Polisin suçla mücadeleye yönelik faaliyetlerinin topluma aktarılmasında ve bunların toplum tarafından benimsenmesi ve desteklenmesinde geri beslenme mekanizması işlevini görür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SUÇ ÖNLEME PROJELERİNDEN ÖRNEKLEMELER

4.1. AVRUPA VE AMERİKA'DA UYGULANAN SUÇ ÖNLEME PROJELERİ

Ülkemizde klasik güvenlik hizmeti anlayışının suçun önlenmesinde yetersiz kaldığının anlaşılmasıyla birlikte son yıllarda uygulanmaya başlanan toplum destekli polislik faaliyetlerinin ilk örneklerini Avrupa ve Amerika'da görmekteyiz. Avrupa ve Amerika'da suçun önlenmesine dair uygulanan bazı projeler ve başlıkları şunlardır; Uyuşturucu Bağımlılığının Önlenmesine Yönelik Projeler, Hırsızlık Suçu İle Mücadele Projeleri, Kadınların Maruz Kaldıkları Suçlar İle Mücadele Projeleri, Şiddet Suçları İle Mücadele Projeleri, Çocuk Suçluluğu İle Mücadele ve Çocukların Korunması Projeleri, İkamet Edilen Çevre ve Halka Açık Yerler İle İlgili Projeler, Mal Tahribatı İle İlgili Projeler, Yaşlılar İle İlgili Projeler, Cinsel İstismar Suçu İle Mücadele Projeleri, Suçlulara Terapi ve Topluma Yeniden Kazandırma Projeleri.

Bu çalışmada yukarıda belirtilen projelerden önemli bir verim alınan ve uygulanabilirliği ile işlerliği açısından pozitif değeri diğerlerine göre daha fazla olan ve Londra'da uygulanan “Evden Hırsızlık Olaylarını Azaltmada Ülke Çapında İnisiyatif” projesi ile ABD Alexandria'da uygulanan “Okul Toplulukları Projesi” hakkında bilgi verilecektir. Diğer projeler ile ilgili bilgiler Ekler Bölümünde verilecektir.

4.1.1. Evden Hırsızlık Olaylarını Azaltmada Ülke Çapında İnisiyatif, Londra

Londra'da uygulanan bu projenin amacı evden hırsızlık olaylarının önlenmesine yöneliktir. Suç azaltma programı sayesinde, projenin finansmanı için fon ayrılmıştır. Ayrılan bu fonla, projenin suç azalma yönünden önemli ve kalıcı sonuçlar getirmesi beklenmektedir. Kapalı yerlerde suç işleme, bu projenin incelediği beş ana daldan biridir. İngiltere ve Galler bölgesinde işlenen suçların sayısı dört aylık

süre zarfında % 29 oranında düşmesine rağmen, 1997’de işlenen suçların sayısı yirmi sene önce işlenen suçların sayısını neredeyse ikiye katlamaktaydı.

Üç seneden fazla bir süre zarfında projenin yürütüldüğü bölgenin çevresinde bulunan ve hırsızlık olaylarının sık yaşandığı yaklaşık elli yerleşim yerine yüksek miktarda para yardımı yapılmıştır. 1998 Kasım ayında projenin ilk aşamasına ortak olmak için, suç işlenmesine ve asayişin bozulmasına karşı yerel bazda kurulan ortaklıkları beraber çalışma konusunda yönlendirmiştir. Daha sonra 1999 Nisan ayından itibaren 3000 ila 5000 hanenin bulunduğu ve hırsızlık olaylarının en çok yaşandığı (1000 evde gerçekleşen en az hırsızlık sayısı 54’tür.) yerleşim yerlerine yönelik 63 strateji geliştirme projesi tasarlanmıştır. Bu projelerin çatısı altında hem daha önce denenmiş, hem de özgün stratejiler tasarlanmıştır. Proje kapsamında yapılan çalışmaların verimliliği ve malî duruma ilişkin yapılan değerlendirmelerin sonucu, gelecekte geliştirilecek diğer projelerin tasarım sürecinde önemli bir rol oynayacaktır. Projenin 2000 Ocak ayında uygulanmaya başlayan ikinci aşamasında ise, bir buçuk milyon evi kapsayan 350- 400 yeni projenin geliştirilmesi öngörülmektedir. Üçüncü ve son aşamada ise, atılacak adımların belirlenmesi ve desteklenmesi amacıyla 60 strateji belirleme projesinin daha geliştirilmesi gerekmektedir. İlk 63 projenin üstlendiği temel görevler aşağıda belirtilmiştir:

Durum analizi ve bu analize bağlı olarak suç azaltma konusunda iddialı hedefler belirleme,

Hırsızlık sorunuyla mücadeleye yönelik stratejik ve özgün yöntemlerin geliştirilmesi amacıyla yerel ortaklarla ve bölgesel destek takımlarının danışmanlarıyla ortak çalışmalar yürütmek,

Daha önce denenmiş ve özgün taktiklerden yararlanılarak bazı stratejilerin uygulanması,

Projenin başarılı ve başarısız yönlerinin değerlendirilmesi amacıyla birbirinden bağımsız olan araştırmacıların ortak çalışmalar yürütmesi, Yukarıda belirtilen bu çalışmaların yürütülmesi için strateji belirlemeye yönelik olarak tasarlanan projeler ile işlenen suçlara ve toplumsal düzenin bozulmasına karşı

kurulan ortaklıklar, hükümet kaynaklarından yararlanabilir. Proje kapsamında yürütülen çalışmalara dahil edilen evlerin dağılımı, meydana gelen hırsızlık olaylarının sayısıyla stratejik açıdan kaydedilen ilerlemelere bağlı olarak yapılmaktadır. İhtimal dışı olarak, bu projeye yapılan para yardımının 60 000 sterlini geçeceği ve buna paralel olarak, istikbalde uygulanacak olan projelerde yapılacak olan çalışmaların belirleneceği ifade edilmektedir. Hükümetin de bu ilk 63 projeyi 1999 Nisan ayından itibaren uygulamaya koyması ve bu projeleri bir sene boyunca desteklemesi beklenmektedir. Başarı durumuna göre, en fazla iki sene daha projeye malî destek verilmesi mümkün olabilmektedir.

Projeye verilen destek şu alanlarda gözlenmektedir:

Stratejik programların geliştirilmesi ve uygulanmasına yönelik düzenlenen meslekî eğitim,

Yerel bazda yapılan müzakereler sayesinde suç azaltma konusuna değişik açılardan bakma,

Ciddi boyut teşkil eden hırsızlık sorunuyla mücadeleye destek verme.

2003 yılının nisan ayı itibariyle son verilmiş olan bu proje ile küçük maddi yardımlar sağlanması ve yerel kurum ve kuruluşların iş imkânlarının kullanılması ile birlikte evden hırsızlık olaylarının sayısında ciddi bir düşme olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.1.2. Okul Toplulukları Projesi, ABD

“Okul Toplulukları” adı altında oluşturulan, bu organizasyon, 141’den fazla yerel büroyu ve 17 federal CIS bürosunu içinde barındıran bir ağ sayesinde ülke çapında bağımsız olarak çalışmalarını yürütmektedir. CIS programları, kamu kuruluşlarıyla özel sektör kurumlarının ortaklık sistemine paralel olarak uygulanmaktadır. Bu programlar, hayata geçirildikleri bölgelerin büro yöneticilerinden bağımsız olarak uygulanmaktadır. Bu amaçla, söz konusu organizasyon için atanan eyalet yönetiminden sorumlu grupların görevi, Virginia’da uygulanan bu modelin diğer eyaletlerde de uygulanmasını sağlamaktır.

Ana karargâhının Virginia eyaletinin Alexandria bölgesinde bulunmasıyla CIS ortaklığı belediyelere kendi inisiyatiflerini alabilecek bir çalışma atmosferi oluşturma konusunda destek vermeyi bir görev bilmektedir. Bölgesel bürolarla ortak çalışmalar yürütürken CIS, teknik destek sağlanmasını ve eğitim yapılmasını arz etmektedir.

CIS, çeşitli okullarla risk altında bulunan gençlere eğitim yoluyla yardımcı olmak ve bu gençleri eğitim hayatlarını yarıda bırakmamaları konusunda destekleyip geleceğe hazırlamak amacıyla yerel yönetimlere ait temel kaynaklardan ortak yararlanmayı hedeflemektedir.

Bu amaçla, CIS gençler hakkında aşağıda belirtilenlerin güvencesini vermek durumundadır:

- Duyarlı yetişkinlerle ilişki kurmak,
- Eğitilme ve olgunlaşma konusunda özgüvenin gelişmesi,
- Sağlıklı bir başlangıç ve sağlıklı bir gelecek,
- Lise diploması sayesinde gençlerin iş bulmasını sağlayabilecek bir mezuniyet,
- Çeşitli yerel idarelerde aynı yaşta olan çocukların çeşitli alanlarda karşılanacak ihtiyaçlarının bulunması.

Belirlediği bu hedeflerle CIS, Amerika'da meydana gelen okuldan vakitsiz kaçma olaylarına odaklanmaktadır. Milli Eğitim İstatistik Merkezi 'nin 1992'de yaptığı bir çalışmaya göre, 16 ve 24 yaşları arasında 3,4 milyon kişi mezun olmadan okudukları liseleri terk etmiştir. Bu sayı, ilgili yaş grubunun %11'lik kısmına tekabül etmektedir. Meydana gelen bu tür olaylardan sadece liseler mağdur olmamaktadır. Bunun nedeni, söz konusu öğrencilerin sınıf tekrar ettikçe okuldan kaçmaya daha fazla eğilim göstermeleridir. Bunun sonucunda, lise diploması bulunan gençler okulu terk eden gençlere göre daha çabuk iş bulmaktadırlar. Bu amaçla yürütülen CIS projeleri, kabaca üç kısımda sınıflandırılabilir:

- Geleneksel eğitim anlayışının benimsendiği okulların çevrelerinde uygulanan projeler.
- Sosyal hizmetler ve sağlık hizmetlerini baz alan projeler.
- Alternatif okul niteliğinde yürütülen projeler.

İlk iki kısım, CIS'in öngördüğü sınıf modeline, son kısım ise akademik modele göre uygulanmaktadır. CIS sınıf modeli, öğrencilerin gönüllü olarak bir CIS sınıfına kaydolmalarını öngörmüştür. Bu sınıflarda öğrenciler, gelişimlerine yönelik ayrıntılı bir eğitime tabi tutulmaktadır. CIS sınıflarına bu eğitimi vermek amacıyla gönüllü çalışan belediye görevlileri başvurmaktadır. Bu sınıflardan ilgili eğitmen sorumlu tutulmaktadır. Özel durumlarda sağlık hizmetleri ve sosyal hizmetlere daha fazla ağırlık verilmektedir.

Akademik model ise, yukarıda bahsedilen modelin bazı unsurlarını içinde barındırmakla birlikte, her öğrencinin modelin parçası olmasını ifade eden alternatif okul bağlamında yürütülmektedir. Bu model, "okul içinde okul" anlayışına paralel olarak uygulanmaktadır. Bu anlayışa göre, CIS sınıflarında eğitim gören her öğrenci projenin uygulanmasında aktif rol oynamak durumundadır. Projenin kriterlerine uyum sağlayan öğrenciler için bir adli kurumda çalışan yetkili tahsis edilmektedir ve bu görevli öğrencilere gruplar halinde veya bireysel olarak danışma hizmeti vermekle yükümlüdür.

CIS, 1999'da ülke çapında 1100, bu program sona erdiğinde ise 1700 okula ulaşmıştır. 1998'de CIS programları 500 000'den fazla öğrenciye ve bu kişilerin ailelerine de ulaşabilmiştir. Bu proje, 1995–1996 malî yılında devletin ayırdığı 932.000 ABD dolarıyla desteklenmektedir.

CIS programı 1991 sonbaharı ile 1994'ün ilk ayları arasındaki süre zarfında şehir meclisi tarafından değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu değerlendirmeye göre, CIS programları hakkında aşağıda belirtilen özellikler ortaya çıkarılmıştır:

- CIS programları daha çok yerine getirilmesi arz edilen hizmetlerin uygulanması sürecinde kat edilen süreçle ilgilenmektedir. CIS programlarına ilişkin

şimdiye kadar yapılan değerlendirmeler, uygulanan yöntem açısından zengin değildir, çünkü bu programların önleyici potansiyelini göz önüne almamaktadır.

- CIS programlarının uygulanma süreci belirlenen şu unsurlardan oluşmaktadır: Yerel idarelerde mevcut hizmetler, okullara da sağlanmaktadır. Bu hizmetler, parçalarına ayrılarak değil, bir bütün halinde uygulanmaktadır. CIS programını yürüten kişiler, bu programın uygulandığı belediyelerden, okullardan, bu okullarda okuyan öğrencilerden ve bu öğrencilerin ailelerinden de sorumlu tutulmaktadır.
- CIS'in hedef kitlesi, risk altında bulunan gençler ile bu kişilerin aileleridir. Temelleri yerel idarelere dayanan bu programlarda, bu hedef grubunun nitelikleri belirtilmemektedir. Bununla birlikte, CIS bakış açısını gençlere ve özellikle çocukların korunmasına yönelik sağlanan önleyici hizmetler kapsamında genişletmiştir.

CIS programlarının bıraktığı etkilerle ilgili Milli Eğitim İstatistik Merkezi şu sonuçlara ulaşmıştır:

- CIS programlarına katılan öğrenciler, sınıf tekrarı yaptıktan sonra mezun olabilmişlerdir.
- 1989–1990 ve 1990–1991 eğitim-öğretim yılları içerisinde CIS hizmetlerinden faydalanan öğrencilerin %80'i programın uygulandığı süre zarfında veya 1992–1993 eğitim-öğretim yılı içinde mezun olmuşlardır.
- Okula devam ve derslerinde başarı gösterme konusunda problem yaşayan ve bu nedenle CIS programına katılan öğrenciler, programın uygulanmasından sonra bu sorunların üstesinden gelebilmişlerdir.

Bu programın tamamlayıcı unsurları ve bu programa dâhil olan öğrenciler belirlenen hedeflere tamamıyla ulaşamamıştır. Bununla birlikte, CIS programına katılmadan önce okula hiç devam etmeyen öğrencilerin %70'i okula daha yüksek oranda devam etmiştir; okula çok düşük seviyede devam eden öğrencilerinde % 60'ı okula daha fazla devam etmeye başlamıştır. En kötü notları alan öğrencilerin, birin altında olan çocukların %79'u programın uygulanmasından sonra bu ortalamalarını

yükseltmiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, CIS programının kendileri için yararlı olduğunu belirtmiş ve böylece CIS'den duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir.

Yukarıda belirtilen projelerde ortak noktalar suç ve suçlular ile mücadelede mağdurun ön plana çıkarılması, mağdur odaklı programlar olması, mağdurluk riskini azaltmak, mağdur ve potansiyel mağdur eğitimi olarak nitelendirilebilir.

4.2. TÜRKİYE'DE UYGULANAN SUÇ ÖNLEME PROJELERİ

Avrupa ve Amerika'nın ardından 2000 li yılların sonlarında ülkemizde de birçok il ve ilçelerde toplum destekli faaliyetlere başlanmıştır. Ülkemizde suçların önlenmesi amacıyla yapılan en kapsamlı proje il ve ilçelerde Toplum Destekli Polislik Büro Amirliklerinin kurulmasıdır. Toplum polisliği hareketine yansıyan kararlı suç önlemenin popülerliği, acayip ve belki de hazindir. Polise kuşkuyla bakan insanlar şimdi polise toplumun tüm iyi işlerinin temsilcileri olarak bakmaktadırlar (Bayley,1994:127). Toplum Destekli Polislik problem çözmeye odaklanmak suretiyle sorumluluk ve etkinliği geliştirmeyi hedefleyen ve vatandaş merkezli hizmet sunmayı amaçlayan bir modeldir. Önleme, problem çözme, toplumla işbirliği ve ortak çalışmalar gibi faaliyetlerin yanı sıra geleneksel kolluk uygulamalarını da kapsayan polisiye servislerin sunulması suretiyle suç ve sosyal düzensizlikle mücadeleye odaklanan bir felsefedir.

Toplum destekli güvenlik hizmetlerinin temelinde suçun nedenlerini araştırmak ve geniş katılımlı çözüme odaklanmak söz konusudur. Suç olgusu nasıl ortaya çıkar? Suçu toplum mu üretir? Suça iten faktörler nelerdir? Ne gibi önlemler alınabilir? Bu tip sorularla etkin çözüm yolları araştırılır (Aktuğ,2006:178-182). Bireysel ve çevresel faktörlerin etkisiyle suç ve suçluluk kavramı değişiklikler göstermektedir. Ülkemizde özellikle son yıllarda suç oranında artış gözlenmektedir. Bu çerçevede suçun ekonomik psikolojik, biyolojik ve sosyolojik her türlü sebebinin araştırılması, çözüm önerilerinin bulunması ve uygulanması gerekmektedir. Ülkemizde suçla etkin mücadele günümüze kadar yalnızca iç güvenlik birimlerinin

sorumluluğu olarak görülmüştür. Mevcut suçla mücadele sistemimizde suçun sebepleri ayrıntılı olarak değerlendirilememektedir. Genellikle suç ortaya çıktıktan sonra olaylara müdahale edilerek suçluların yakalanması adalete teslim edilmesi ve suçluların cezalandırılmasına odaklanmıştır. Gelişmiş ülkelerde suç sebeplerinin analitik olarak tespiti ve tedbirlerin geliştirilmesi kurumlarla ve vatandaşlarla işbirliği yapılması suç oluşmadan önlenmesini öngören Toplum Destekli Güvenlik Hizmeti yaklaşımı kabul görmektedir. Bunu gerçekleştirebilmek için güvenlik hizmetlerinin yönetiminde proaktif ve analitik anlayışın yerleştirilmesi zorunlu görülmektedir. Ancak toplumda en az düzeye çekmek iç güvenlik birimlerinin tek başına başarabileceği bir husus olarak görülmemelidir. Bilgi alışverişi ve koordineli çalışma en üst düzeyde tutularak suçtan endişe duyan her kurumun, sivil toplum örgütü ve vatandaşın aktif olarak suçun önlenmesi faaliyetleri içerisine girmeleri de gerekmektedir (Arslan,2005:167-178).

Türkiye’de uygulanan stratejilere bir diğer örnek de MOBESE olarak bilinen Mobese “Kent Bilgi ve Güvenlik Sistemi” uygulamasıdır. Mobese hızla değişen dünyamızda insanımızın güven ve emniyet içerisinde yaşayabilmesi için çözüm araştırmaları neticesinde ortaya çıkan ve zamanla ihtiyaç görülen illerimizde uygulanmasına karar verilen bilgi, teknoloji, demokrasi ve insan odaklı “ Modern Kent Bilgi ve Güvenlik Sistemi”dir (Çoban,2005: 21).

Türkiye’de uygulanan toplum destekli suç önleme projelerinden başlıcaları şunlardır; Gaziantep’te uygulanan “Çocukların Mutlu Geleceği İçin Umut Yıldızı Projesi”, “Çiçekler Solmasın Projesi”, “Güvenli Okullar Projesi”, Antalya’da uygulanan “Vatandaş Polis Akademisi Projesi”, Kars’ta uygulanan “Komşu Kollama Projesi”, Rize’de uygulanan “Kapı Zili Projesi” örnek olarak gösterilebilir. Bu başlıkta projelerin hedefleri ve uygulama yöntemlerinin anlaşılabilmesi ve genel bir kanaat oluşturması açısından iki proje örneklendirilecektir. Diğer projeler hakkında ki bilgilere Ekler Bölümünde yer verilecektir.

4.2.1. Komşu Kollama Projesi

Komşuluk ilişkileri özellikle köy ve kasaba gibi küçük yerleşim bölgelerinde sosyal dayanışma açısından önemli olduğu gibi, ailelerin huzur ve güven içinde yaşamaları açısından da önemlidir. Ailemizden sonra yardımlaşma ve dayanışma içerisinde bulunduğumuz en yakın sosyal çevremizi komşularımız meydana getirir. Ama günümüzde hızlı şehirleşmenin ve değişen iş hayatının, komşuluk ilişkilerini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Komşu olmanın doğurduğu birtakım hak ve görevlerin yanı sıra bunların sağlandığı ilişkiler ağı bulunmaktadır. İyi komşuluk ilişkileri mutluluk ve sevincin paylaşılmasında, sıkıntı ve kederin göğüslenmesinde ayrı bir öneme sahip olduğundan fert ve ailelere toplum içinde destek olur. Dolayısıyla sosyal bünyeyi güçlendirir. Kötü komşuluk ilişkileri de sürekli rahatsızlık, güvensizlik ve yalnızlık hissi uyandırır. Kültürümüzdeki süzülmuş bir anlayışın ifadesi olan, “Ev alma, komşu al” özdeyişi, komşuluk ilişkilerinin her iki yönü açısından da son derece isabetli bir tespiti dile getirmektedir.

Komşu Kollama Sistemi, vatandaşların kendilerini ve mülklerini koruma, gerçekte var olmayan ancak dedikodu yoluyla insanlar arasında kulaktan kulağa yayılan, gerçek suçtan daha tehlikeli bir boyut kazanan suç korkusunu azaltma, suçları önleme ve ortaya çıkarma konusunda Vatandaş-Polis işbirliğini sağlama çalışmalarını kapsamaktadır.

Tarihsel süreçte oluşmuş komşuluk bağları dikkate alınmadan yapılan kentsel dönüşüm projeleri ile birlikte insanların yaşadıkları çevreye yabancılaşma tehlikesi gündeme gelmektedir. Bu ise, suç başta olmak üzere şehir hayatındaki birçok sorunu besleyen kaynakların başında gelmektedir. Komşu Kollama Sisteminin amacı kentleşmeyle birlikte kaybolmaya başlayan komşuluk ilişkilerini güçlendirmek ve bireyleri, diğer insanlara ve çevresinde olup bitenlere karşı duyarlı olmaya teşvik etmektir, bireyler için kendilerini ve mülklerini koruma, suç korkusunu azaltma, suçları önleme ve ortaya çıkarma konusunda polisle işbirliği yaparak daha güvenli bir çevre oluşturmaya katkı sağlamaktır. Komşu Kollama Sistemi insanların birbirini yersiz şikâyet ettiği bir yapılanma değildir. Bu projede öncelikle, seçilen bölgedeki

güvenlik duygusunu, emniyeti ve yerel paylaşımı artırmak, yersiz suç korkusunu azaltmak hedeflenmektedir. Ayrıca bireyleri daha tedbirli olmaya teşvik etmek, suç önleme konusunda polise yardımcı olmalarını sağlayarak toplum olma ruhunu yaymak da hedeflenmektedir. Proje faaliyetleri kapsamında;

Çalışma Yapılacak Bölgelerin Belirlenmesi; İlin suç haritası çıkartılarak suçların yoğun olarak görüldüğü mahalleler tespit edilmiştir. Bu tespit doğrultusunda suç önleme faaliyetlerinin o bölgede yoğunlaştırılması kararlaştırılmıştır. Proje ilk olarak 2005 yılında ilimizde sitelerin yoğun olduğu Fener Mahallesinde uygulanmaya başlanmıştır.

Gizli Kamera Çekimleri; Güvenli olduğu bilinen bir sitede sivil emniyet görevlileri ellerinde kabaca bohçalanmış bir televizyonla kendilerine hırsız süsü vererek gezmiş olmalarına rağmen, site ve apartman sakinlerinin ilgisiz davranmaları dikkat çekmiştir. Açık bulunan apartman kapılarından içeriye girilerek daire kapılarının zilleri çalındığında gelenin kim olduğu sorulmadan kapılar açılmış, şüphe arz eden olaylar karşısında hiçbir vatandaşın 155 Polis İmdat telefonlarını aramadığı tespit edilmiştir. Bu gibi olaylar gizli kamera çekimleri ile kaydedilerek vatandaş bilinçlendirmeye yönelik yapılan çalışmalarda örnek olarak gösterilmektedir.

Site ve Apartman Sakinleri İle Toplantılar; Vatandaşların gelişen ve değişen şartlarla birlikte tamamen bireysel yaşama dönerek çevresinde olup bitenlere karşı ilgisizliğini ortadan kaldırmak için, site ve apartmanlarda çeşitli toplantılar düzenlenmiş, özellikle evden ve işyerinden hırsızlıkların yeniden olmaması için zafiyetin kaynağı bulunarak alınması gereken tedbirler anlatılmıştır. Bu toplantılarla meydana gelen olaylar hakkında topluma doğru bilgiler aktarılmış, dedikodu ve abartı haberlerin önünün kesmek suretiyle suç korkusu ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Mahalle Polisleri tarafından, suçtan zarar gören vatandaşlarımıza her zaman yanlarında olduğumuzu hissettirmek ve yardımcı olabilmek için Mağdur Ziyaretleri yapılmıştır.

Görünmez Kalem Uygulaması; Evden ve işyerinden hırsızlıkla mücadelede suçun oluşumunu engellemek ve suça konu olan eşyanın kolayca bulunmasını sağlamak, çalınan eşyanın bulunduğu takdirde sahibine kolayca

ulaşmasını temin etmek amacıyla yurtdışından ithal edilen, yazıldığı yerde çıplak gözle görülemeyen ancak ultra viole ışık tutulduğunda okunabilen, kolaylıkla silinmeyen kalemler kullanılmaktadır.

Zil Uygulaması; Gündüz meydana gelen evden hırsızlıkların sebebinin; genel olarak apartman sakinlerinin kapı zilini rastgele çalan tüpçü, satıcı, elektrikçi olduğunu söyleyen kişiye, kapıyı tereddütsüz açmaları ve şüpheli şahsın kolayca apartmandan içeri girebilmesi olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle Toplum Destekli Polislik Büro Amirliğinde görevli Mahalle Polisleri, vatandaşları sormadan kapıyı açmaması konusunda bilinçlendirmek için bölgelerindeki tüm site ve apartmanların zillerini tek tek çalarak uyarmışlardır. İlk yapılan uygulamada 3500 kapı ziline basılmış, bunlardan %60'ı hiç bir şey sormadan kapıyı açmış, %30'u kapıdaki kim olduğunu sormuş fakat kendisi ile ilgili olmadığı halde kapıyı açmış, %10'u ise kapıdaki kim olduğunu sormuş ve kapıyı açmamıştır. İkinci zil uygulamasında Mahalle Polisleri tarafından toplam 34.266 adet zil uygulaması yapılmış olup, başlangıçta sormadan kapıyı açanların oranı %60 iken, uygulamalar sayesinde bu oran %10' a düşürülmüştür.

Ayak İzi Uygulaması; Özellikle gündüz meydana gelen evden hırsızlık olaylarının önüne geçmek için, bir yüzünde uyarı yazısı, diğer yüzünde ayakkabı tabanı resmi bulunan kartondan ayak izleri yaptırılmış ve ana giriş kapıları açık olan apartmanlara vatandaşlarımızın dikkatini çekecek şekilde bırakılarak, kapılarının sürekli kapalı tutulması sağlanmıştır. Site ve Apartman girişlerine bugüne kadar Mahalle polislerimiz tarafından 78.026 adet Ayak İzi bırakılmıştır.

Suç Önleme Klipleri; Yankesicilik ve evden hırsızlık suçları konusunda vatandaşları bilgilendirmede, algılama ve bilinçlendirmede görsellik ve teknolojiyen faydalanılarak 8 adet "Suç önleme klipi" çekilmiştir. Bu klipler her kesimden vatandaşın bilinçlendirilmesini sağlamak üzere zaman zaman yerel televizyonlarda yayınlanmıştır.

Afiş ve Broşürlerle Bilgilendirme; Vatandaşlara mahallelerindeki suç istatistiği ile ilgili bilgiler verilerek güvenlikleri ile ilgili dikkat etmeleri gereken hususlar konusunda bilgilendirici afiş, broşür ve stickerlar dağıtılarak "Size yardımcı

olabilmemiz için lütfen bize yardımcı olun” mesajı verilmiştir. Bugüne kadar 237.978 adet (broşür, sticker, afiş) dağıtılmıştır.

Yarışmalar Düzenlemek; Komşu Kollama Projesinin vatandaşlar arasında hangi düzeyde uygulandığının tespit edilmesi ve komşuluk ilişkilerinin yaygınlaştırılmasında aktif rol kazanmaları için; apartman ve siteler arasında 2007 yılından itibaren “Komşular Yarışıyor” adı altında yarışmalar düzenlenmiştir. Komşu Kollama Projesi kapsamında yapılan çalışmaların sonucunu gösterecek bazı kriterler belirlenerek yarışma için bu kriterleri en iyi uygulayan site ve apartmanlar tespit edilmiş ve dereceye girenlere ödülleri verilmiştir. Yarışma sayesinde kamuoyu yaratarak Komşu Kollama Sisteminin yaygınlaşmasını sağlanmıştır.

4.2.2. Çiçekler Solmasın Projesi

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Sosyal Destek Projeleri kapsamında, Gaziantep Emniyet Müdürlüğü ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığınca “Çiçekler Solmasın Projesi” faaliyetlerine başlanılmıştır.

15 Kasım 2010 tarihinde başlayan proje 12 ay süresince devam etmiştir. Projeye SODES 110.132 TL maddi katkı sağlamıştır.

Çiçekler Solmasın Projesi ile madde bağımlısı 10 çocuğun, sosyal hayata adapte edilmesi amaçlanmaktadır.

Belirlenen amaç doğrultusunda;

- Madde bağımlısı çocuklar tespit edilerek Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Rehabilitasyon merkezine gönderilmiştir.
- Projenin hedef kitlesi olarak 10 çocuğun sosyal hayata adapte olmaları için Yarı Yol Evi adlı daireler kiralanmış ve bu dairelerin tefrişatı proje kapsamında yapılmıştır.

- Rehabilitasyon Merkezine gönderilen çocuklardan akut tedavi dönemini tamamlayan 5 çocuk işe yönlendirilmiş ve Yarı Yol Evine yerleştirilmiştir.
- Çocuklarımızın sosyal hayata adapte olmaları yönünde gerekli olan tüm çalışmalar titizlikle devam ettirilmektedir.

İl Emniyet Müdürlüğü, Çocuk Şube Müdürlüğü Suç Önleme Büro Amirliği'nce yapılan çalışmalarda 2010-2011 Eğitim Öğretim yılında Çocuk Şube Müdürlüğü olarak İçişleri Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan 20.09.2007 tarihli Okullarda Güvenli Eğitimin Sağlanmasına Yönelik Koruyucu ve Önleyici Tedbirlerin alınması konulu İşbirliği Protokolü ve 26.09.2007 tarih ve B.05.1.EGM.0.11.03.01.1904(62-88) sayılı genelge kapsamında il merkezinde bulunan 164 ilköğretim okulu ile 60 lise olmak üzere toplam 224 okulda çocuk ve gençlerimizin güvenli ve huzurlu bir ortamda yetiştirilmesi, okullarda güvenli eğitim ortamının oluşturulması, şiddet olaylarının önlenmesi, öğrencileri suç olgusunun zararlarından korunma adına farkındalık oluşturulabilmesi amacıyla 2010 – 2011 eğitim ve öğretim döneminde okullarda güvenli eğitim ortamının sağlanması faaliyet planı hazırlanmıştır.

2009-2010 eğitim ve öğretim yılı 1. s0mestri d0neminde; il merkezinde bulunan okullarda (85) adet adli olay meydana gelmiştir. Bu çerçevede, 2010-2011 yılı eğitim ve öğretim döneminde bir önceki yılda alınan tedbirler gözden geçirilerek, okullarda meydana gelen olaylar değerlendirilmiş, okulların risk dereceleri belirlenerek yapılan analizler ışığında yeni yapılanmalar ve tedbirlerin oluşturulması yoluna gidilmiştir.

Çocuk Şube Müdürlüğü bünyesinde 12 personelden oluşan 6 adet Okul Timi kurularak diğerlerine göre daha riskli konumda bulunan 16 okulda görevlendirilmiştir. Bu görevliler okullarda çocukları bilinçlendirerek, okul idareleri ile koordine kurup, eğitim öğretim yılı boyunca tatil günleri hariç okul etrafında şüpheli şahıslar, zararlı madde satıcıları, uygunsuz neşriyat satıcıları konularında duyarlı olup, okul önünde ve okul içerisinde meydana gelebilecek olaylara zamanında müdahale ederek okul güvenliğini etkin bir şekilde sağlamıştır.

Özellikle okul çevrelerinde bulunan tekel bayileri, büfeler ve bakkallar sık sık kontrol edilerek 18 yaşından küçüklere tütün ve alkollü içeceklerin satılmasına engel olunacak çalışmalar yapılmış, Play station-Atari Salonları ve İnternet Salonlarında zararlı elektronik oyunların oynatılmaması ve çalışma yönetmeliklerine uygun faaliyet gösterip göstermediği Çocuk Şube Müdürlüğü ekiplerince günlük olarak denetlenmiştir.

Çocuk Şube Müdürlüğü tarafından Şahinbey ve Şehitkamil İlçe Emniyet Müdürlükleri idaresi dâhilinde (224) ilköğretim ve lisede okul güvenliği açısından, (745) okul kantin işletmecileri ve çalışanları ile (966) okul servis sürücüsü olmak üzere toplam (1711) şahsın GBT sorgulaması yapılmıştır.

Alınan tedbirler neticesinde 2010-2011 eğitim öğretim yılı 1. sömestri döneminde; İl Merkezinde (28) ilköğretim ve (22) lise olmak üzere toplam (50) ilköğretim ve lisede (60) adet adli olay meydana gelmiştir.

Yukarıda belirtilen iki projenin birincisi ülkemizde ciddi bir sorun teşkil eden ve önemle üzerinde durularak azaltılması planlanan mala karşı suçların ana unsuru evden hırsızlıkla mücadele amacıyla geliştirilen ve toplum desteğini alma yönünde önemli bir amaç ve yöntemi bulunan projedir. Diğer projede özellikle hedef kitlede bulunan gençlerin suç ve suçlulardan uzak tutulması planlanmaktadır. Her iki proje de mağdur odaklı projeler olup temelinde suçun işlenmeden önlenmesini hedeflemektedir.

Belirtilen projeler projenin yürütüldüğü yerin coğrafi ve yerel özellikleri, suç oranları ve suç türleri dikkate alınarak hazırlanan projelerdir. Çalışmanın ana konularından biri olan Bodrum'da suçla mücadelenin toplum desteğini hedefleyerek yürütülmesi amacıyla mevcut istatistikler göz önünde bulundurularak bazı projeler hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Üçüncü bölümde bu projelere ayrıntılı olarak yer verilerek öncesi ve sonrasındaki suç oranlarına etkileri araştırılacaktır.

4.3. BODRUM'DA UYGULANAN SUÇ ÖNLEME PROJELERİ

Ege Bölgesi'nde, Muğla iline bağlı bir ilçe olan Bodrum, doğu ve kuzeydoğusunda Milas, kuzeybatı, batı ve güneyinde ise Ege Denizi ile çevrilidir. İlçe kuzeyde Güllük, güneyde Gökova Körfezi arasında bir yarımada üzerinde yer almaktadır. Bodrum İlçesi coğrafi konumu itibariyle dört hudut kapısı bulunan ve Yunanistan ülkesine ait adalara günlük ulaşım imkânı bulunan bir ilçedir. Özellikle turizm mevsimi olan yaz aylarında yarımadaya günlük araç giriş ve çıkışı Mobese verilerine göre yaklaşık 7500 araç civarındadır. Yine yerleşik nüfus, Bodrum 2010 yılı nüfus tespiti sonuçlarına göre 118.237'dir. Kilometrekareye düşen ortalama insan sayısı 173,8'dir. Nüfusun 86.647'si kasaba ve köylerde, 31.590'ı merkezde yaşamaktadır. İlçe genelinde toplam hane sayısı ise 25.716'dır. İlçe nüfusu yaz aylarında turizm hareketi nedeniyle 700.000- 800.000 kişiye ulaşır. Bodrum nüfusunun yaklaşık % 70'i dolaylı ya da doğrudan turizm alanında % 20'si tarım alanında ve % 10'da hizmet sektöründe çalışmaktadır. Nüfusun % 98 okur-yazardır. Toplam nüfusun 61.303 'ü erkek, 56.934 'i kadın nüfusedir. (www.bodrum.gov.tr).

Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğünce 2010 Yılı Nisan Ayı itibariyle uygulamaya konulan ve halen yürütülmekte olan iki adet proje hazırlanmıştır. Bu projeler öncelikli olarak vatandaşa hizmeti merkez olarak kabul etmektedirler, akabinde ise bu projeler ile kurum ve kuruluşların faaliyetlerinin işlerliği ve hizmet kalitesinin artırılması hedeflenmektedir.

Projeler hazırlanırken belirtildiği üzere vatandaşların sorunları ve ihtiyaçları, Emniyet Teşkilatı mensuplarının huzur ve güveni temin ederken karşılaştığı güçlükler, vatandaşlardan beklentileri ve vatandaşların da Emniyet Teşkilatı mensuplarından beklentileri esas alınmıştır. Bu beklenti ve hedeflere ulaşma adına diğer kurumlarla birlikte hareket edilerek eşgüdüm ve işbirliği içerisinde istenen sonuçlara ulaşmak hedeflenmiştir.

4.3.1. Emniyetli Eğitim Güvenli Öğretim Projesi

Güvenlik olgusunun tesisinin sadece polisiye önlemler ile gerçekleşmeyeceği açıktır. Bu doğrultuda suçun önlenmesinde ve meydana gelen suçların faillerinin tespiti ile adalete tesliminde vatandaşın da inisiyatif alması gerektiği açıktır. Bu doğrultuda Emniyet Teşkilatı'nın eğitim ve öğretimde aktif bir rol üstlenerek, gençlerin karşılaşılabilecekleri suçlar açısından alabilecekleri önlemler, trafik bilinci hakkında eğitilmeleri, okul öncesi öğretim sırasında ve okul sonrasında İlçe Emniyet Müdürlüğü açısından alınacak tedbirler ile suç oranlarının düşürülmesi ve gerçekleşen olayların faillerinin tespiti göz önünde bulundurularak bahsedilen proje hazırlanmıştır. Projede özellikle Okul İrtibat Görevlileri'nin daha etkin görev alması sağlanmıştır. Yine okullar vasıtasıyla öğretmenler, öğrenciler ve öğrenci velileri ile irtibat kurma fırsatı yakalanarak suçtan korunma, suçu önleme faaliyetleri ile ilgili olarak yüz yüze iletişim kurma imkânı sağlanmıştır.

İlçede bulunan 13 okulda Asayiş, Terör, Trafik Büro Amirlikleri ve Kom Grup Amirliğinin katkısıyla öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmeleri sağlanmış emniyet böylelikle eğitimin de içinde var olmuştur. Okul irtibat görevlileri sadece idareciler ve öğrenciler ile değil aynı zamanda okul aile birliği üyeleri ve öğrenci velileri ile de sürekli irtibat halinde bulunarak meydana gelen ve gelebilecek olan sorunlara karşı duyarlı bulunmaktadır. Ayrıca okul irtibat görevlilerinin irtibat bilgileri güncellenen İlçe Emniyet Müdürlüğü web sitesinden kolayca ulaşılabilecek şekilde yayınlanmaktadır.

155 Polis İmdat hattı dışında bu proje kapsamında meydana gelen adli veya idari olaylar ile ilgili olarak yeni bir hat tesis edilerek sadece öğrencilere ve çocuklara hizmet etmesi sağlanmıştır. Böylelikle yetişen nesle karşılaştığı bir olayı kolayca Polise bildirme alışkanlığı da kazandırılmıştır. Okul İrtibat Görevlileri okullarda Müdür veya Müdür Yardımcılarından seçilmiş, İlçe Emniyet Müdürlüğünde ise rütbeli bir personelin denetim ve sorumluluğunda Polis Memurlarından gruplar oluşturulmuştur. Bu gruplardaki görevliler, görevlisi bulunduğu okul ile ilgili mevcut sorunları, oluşabilecek riskleri okul personeli, öğrenci ve velilerinin de görüş ve önerileri dikkate alınarak ihtiyaca göre güvenlik

tedbirleri belirlemiş ve güvenli bir öğretimin yürütülmesi sağlanmıştır. “Emniyetli Eğitim, Güvenli Öğretim” Projesi İle

Eğitim öğretim faaliyetlerinin fiziksel ve sosyal açıdan sağlıklı yürütülmesinin sağlanması,

Öğrencinin ve öğretmenlerin ders motivasyonunun artırılması,

Huzurlu bir öğrenme ortamı sağlanması

Özellikle çocuk suçlarında önemli bir önleyici hizmet yürütülmesi,

Velilerin, öğretmenlerin ve idarecilerin bilgilendirilmeleri neticesinde İlçede meydana gelecek olayların önlenmesi,

Meydana gelen olaylarda ise vatandaşların daha bilinçli hareket etmeleri sağlanarak adli sürecin daha sağlıklı ve netice odaklı sürdürülmesi hedeflenmektedir.

4.3.2. Bilinçli Toplum Güvenli Bodrum Projesi

Değişen ve yenilenen kanuni uygulamalara, güncel tehditlere, meydana gelebilecek olaylara karşı özellikle turizm sektöründe faaliyet gösteren esnafların, turizm mevsimiyle İlçeye gelecek olan yerli ve yabancı turistlerin ve artacak olan nüfus ile birlikte oluşabilecek risklere karşı sürekli Bodrum İlçesinde ikamet eden vatandaşların bilgilendirilmelerine yönelik olarak yaz mevsimi öncesinde;

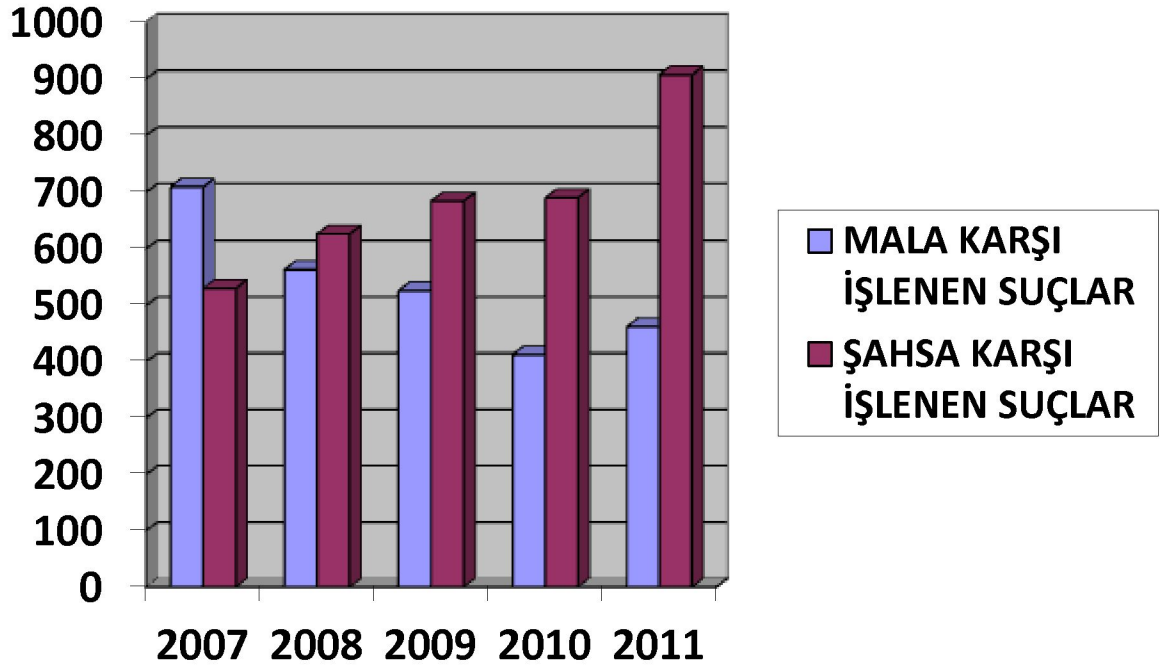
Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği’ne mensup İlçede faaliyet gösteren toplam 180 Acentenin taşımacılık ile ilgili olarak bilgilendirilmesi, yolcu taşımacılığında bilinmesi gereken kanuni uygulamalar, görülen aksaklıklar ve çözüm önerilerinin görüşülmesi yine aynı birliğe mensup esnafın yabancıların çalıştırılması, istihdam edilmesine ilişkin yasal prosedürler hakkında bilgilendirilmelerine yönelik seminer düzenlenmesi ve aynı doğrultuda ilçeye gelen yerli ve yabancı turistlere kentin tanıtımı ve suçla mücadele amaçlı görevlilerimizce hazırlanan ve basım aşamasında bulunan el broşürü, ilan, ayraç vb. materyallerin dağıtılması sağlanmıştır.

İlçede halen “S” plakalı servis minibüsü olarak faaliyet gösteren 465, “TM” plakalı 503 ticari minibüs, köy statülü 120 ticari minibüs, 764 ticari taksi ve İlçe Trafik Tescil Büro Amirliğinden tescil edilmiş toplam 50.010 araç bulunmaktadır.

Yaz aylarında da ilçede aylık araç giriş-çıkış sayısı ortalama 500.000 civarındadır. Yaz mevsiminin gelmesi ile artan trafik yoğunluğu ile birlikte vatandaşların en huzurlu ve en güvenli şekilde trafikte seyredebilmeleri amacıyla ilçede faaliyet gösteren Şoförler ve Otomobilciler Derneği Üyeleri, ticari taksi, dolmuş, servis şoförlerinin bilinçlendirilmesi, taşımacılık ile ilgili yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak amacıyla geniş katılımlı seminerler düzenlenmiştir. İlçede faaliyet gösteren sinemaların film başlangıç ve aralarında, yerel basın ve yayın organlarında özellikle emniyet kemeri, kask ve yasal hız sınırları hakkında slâyt, fotoğraf ve video kullanılarak bilgilendirmeler yapılmıştır. İlçede meydana gelebilecek -özellikle mala karşı işlenen- suçlar ile ilgili olarak Özel Güvenlik Teşkilatı mensuplarına, olaylara müdahale şekilleri ile ilgili olarak bilgilendirilme seminerleri düzenlenerek, sayı itibarıyla önem arz eden Özel Güvenlik Teşkilatının da suçla mücadeleye müdahil edilmesi sağlanmıştır.

Bodrum Yarımadası’nda görev yapan Belediye Zabıta Amirleri ile yapılan toplantıda Kabahatler Kanunu’nun tam olarak anlaşamadığı, belirtilen kanun ile ilgili olarak ne tür işlem yapılacağı ve uygulama konusunda eksiklikler olduğu tespit edilmiş ve bu doğrultuda tüm yarımada görev yapan Zabıta Kuvvetlerine Kabahatler Kanunu ve Kanunun uygulanması ile ilgili bilgilendirme amaçlı brifing verilmiştir. Yaz mevsiminde Bodrum İlçesinde faaliyetine devam eden umuma açık işletmelerin ve diğer işyerlerinin sayılarının çoğalacağı değerlendirilerek değişen kanuni mevzuat, dikkat edilecek hususlar ve karşılaşılabilecek güçlükler hakkında umuma açık işletme ve diğer işyerleri sahip ve yetkililerine yönelik bilgilendirme semineri düzenlenmiştir. Özellikle yaz aylarında artan nüfus ile birlikte meydana gelebilecek adli olayların önlenmesi amacıyla kış mevsiminde düzenlenmekte olan bilgilendirme toplantılarına, site yöneticisi ve muhtarlar ile ağırlık ve sıklık kazandırılarak devam edilmiştir.

2007 - 2011 YILLARI ARASI SUÇ İSTATİSTİKLERİNİ GÖSTEREN TABLO

Tabloyu incelediğimizde 2007'den 2011 yılına kadar mala karşı işlenen suçların sayılarında kısmen bir azalma olsa da artan nüfusa da bağlı olarak şahsa karşı işlenen suçların sayısında ciddi anlamda bir artış söz konusudur. 2010 yılı Nisan ayında başlayan Bilinçli Toplum Güvenli Bodrum projesi mala karşı işlenen suçlar üzerinde etkili olsa da şahsa karşı işlenen suçlar her geçen yıl bir öncekine göre daha da artmıştır.

Suç olgusuna uzun vadeli ve kalıcı çözüm bulabilmek bir yandan suçun nedenlerinin bilimsel olarak araştırılması diğer yandan suçla mücadelenin yine bilimsel veri ve metotlar kullanılarak yasal ve meşru sınırlar içerisinde yürütülmesiyle mümkündür. Dolayısıyla güvenlik hizmetleri alanında yapılan bilimsel çalışma, yayınlar ve projeler suç ile mücadelede en az polisiye operasyonlar kadar önemli ve gereklidir.

Suç toplumsal bir olaydır. Çözümü de yine toplumun içindedir ve toplumla beraberce bulunmalıdır. Bu bilgiler ışığında suçla mücadelenin en etkin şekilde uygulanabilmesi Polis-Halk İlişkilerinin sağlamlığı ve güvenilirliğiyle doğru orantılıdır. Belirtilen projelerde de esas olarak hedeflenen suçun halk ile birlikte önlenmesidir.

Güvenlik hizmeti mekanizmasının daha fazla ve güvenilir bilgiler ışığında kullanımının artması daha huzurlu ve güvenli bir ortamı beraberinde getirecektir. Özellikle Bodrum ilçesinde vatandaşların ihbar mekanizmalarını kullanmaktan kaçındıkları gözlemlenmiştir. Bunun pozitif yönde değiştirilmesi suçla mücadelede etkin bir rol oynayacaktır. Uygulanan ve uygulanacak olan projeler ile pozitif yönde gelişen Polis-Halk İlişkileri vatandaşlarımızın çevrelerine, etraflarında olup biten olaylara olan dikkatlerinin, duyarlılıklarının da gelişmesini beraberinde getirecektir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BODRUM İLÇESİ'NDE SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ BOYUTUYLA İÇ GÜVENLİK HİZMETLERİ YÖNETİMİ İNCELEMESİ

YÖNTEM

Bu projenin öncelikli amacı Bodrum İlçesi Polis sorumluluk alanında uygulanan Toplum Destekli Polislik Uygulamalarının suç önleme projelerinin etkinliğinin ve bu faaliyetlerin bu bölgede yaşayan insanlara ulaşabilirliğinin araştırılmasıdır.

Bu çalışmada Bodrum'da uygulanan toplum destekli suç önleme projeleri ile ilgili olarak burada yaşayan insanların bu projeye katılımları, projelerden ne şekilde faydalandıkları, çevrelerini nasıl faydalandırdıkları, suç önlemede yani bir suçun mağduru olmalarının önlenmesinde yürütülen programların etkilerinin anlaşılması amaçlanmıştır.

Suçla mücadelede toplumun katılımına duyulan ihtiyaç her gün biraz daha artmaktadır. Dolayısıyla özellikle toplumun güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasında toplum desteğinin alınması kaçınılmazdır. Bu yönüyle çalışmamız hem toplum destekli polislik projelerinin halk ve suç oranları üzerindeki etkilerini bize gösterirken diğer taraftan da mevcut projelerin eksik yanlarını veya tam anlamıyla pozitif noktalarının görülmesini sağlayacaktır böylelikle uygulanan projeler ile ilgili olarak eleştirel bir bakış açısı da getirilecektir.

TDP uygulama örnekleri gün geçtikçe ülkemizde yaygınlaşıyor olmasına rağmen halktaki polis ve suç algısına etkileriyle ilgili yapılmış çok fazla bilimsel çalışma yoktur. Bu araştırma bu konudaki eksikliği gidermek için temelde su sorulara da cevap almak için yapılmıştır: Anadolu ilçelerinde yerel imkânlarla uygulamaya konulan TDP faaliyetleri sonrasında polisin halk ile bütünleşmesi sağlanabilmiş mi? TDP faaliyetlerinin suça etkisi nedir? Polis halkla ilişkileri nasıl değişmiş? Mahallenin sorunları nelerdir? Vatandaşın kendi güvenlik tedbirlerini alma, suç korkusu ve polis görünürlüğü algısında bir değişim meydana gelmekte midir? Demografik özelliklere göre bu değişim nasıl yansımıştır? Yürütülen TDP

uygulamaları sonunda TDP ne kadar halka yayılabilmıştır veya ne kadar bilinmektedir? Polisin sınırlı kaynaklar, hızla gelişen teknoloji, sosyal çevre ve değişen mevzuat gibi baskı unsurları karşısında başarısı için TDP bir çözüm müdür?

Bu çalışma çerçevesinde Bodrum ilçesinde yaşamakta olan kişilere Toplum Destekli Polislik Faaliyetleri anketi uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS programında değerlendirilerek toplumun bu konudaki yaklaşımı incelenmiştir. İlçe genelinde uygulanmış olan projeler neticesinde vatandaşın suçun mağduru ya da faili olma noktasında, bilinç düzeyinde herhangi bir değişme ya da gelişme gösterip göstermediği projelerin işlerliğinin tespiti noktasında oldukça büyük öneme sahiptir. Güvenlik hizmetlerinin yöntem değiştirmeye yönelmesindeki asıl sebebin, mevcut polisiye uygulamaların gelişen suç taktikleri ve değişen suçlu profilleri karşısında yetersiz kalması olduğundan daha önce bahsetmiştik. İşte tam da bu noktada Bodrum genelinde uygulanmış olan projelerin halka ne kadar yansıtılabildiği ve bu projelere halkın katılımının ne kadar sağlanabildiği istatistikî verilerle incelenmiştir. Çünkü bundan sonraki güvenlik hizmetlerinin yöntem ve kurallarının belirlenmesi açısından pilot bir uygulama süreci olarak da kabul edebileceğimiz bu dönem emniyet birimleri ile halk arasındaki ilişkilerin iyi seviyelere ulaşması açısından bir fırsat olmuştur. Ayrıca bu sürecin, suçun önlenmesi ve aydınlatılabilmesi için yalnızca polisiye taktiklerin yeterli olmadığını hem hizmeti sunan polislere hem de bu hizmeti alan vatandaşa anlatması açısından çok önemli olduğu ortaya konmuştur.

5.1. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu çalışma, Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğüne yürütülen mağdur odaklı Toplum Destekli Polislik Uygulamaları Projelerinin katılımcıları olan Bodrum'daki vatandaşlara yöneliktir. Çalışma, sadece Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğüne hazırlanarak uygulamaya konulan projeler değil, ihtiyaca göre Emniyet Genel Müdürlüğüne potansiyel mağdurların birebir bilgilendirmesi yöntemiyle hedeflenen önleme faaliyetlerini de içermektedir. Örnek olarak son aylarda artan, vatandaşlarımızın telefon kullanılmak suretiyle dolandırılmasına yönelik suç faaliyetleri gösterilebilir. Bu tür olaylar ile ilgili olarak Emniyet Genel Müdürlüğü

merkezli, halkın bu tür olaylar ile ilgili bilinçlendirilmeleri ve bilgilendirilmelerine yönelik ciddi bir proje yürütülmektedir. Dolayısıyla sadece Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğü değil bir merkez olan ve tüm bu faaliyetlerin odağı ve koordinatörü olan Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğü sorumluluk alanında yürüttüğü suç önleme faaliyetleri de çalışmanın konusunu teşkil edecektir.

Bodrum ilçesinde hem bireylerin katılıp birebir eğitildikleri projeler uygulanmakta hem de kamuoyu farklı şekillerde -afişler, broşürler, reklam yayınları gibi- bilgilendirilmektedir. Bundan dolayı, Bodrum'da yaşayanların herhangi bir şekilde bu programlara katılmış olmaları ihtimalleri oldukça yüksektir. Tezin amacı, gerçekleştirilen TDP uygulamalarının Bodrum sakinlerinde ne derecede farkındalık yarattığı ve onların yaşamlarında herhangi bir değişiklik yapıp yapmadıklarını belirlemeye çalışmak olduğu için, Bodrum sakinleri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Muğla İli Bodrum İlçesi polis sorumluluk bölgesinde toplam nüfus yaklaşık 31400'dir. Evrenin tümüyle araştırmayı gerçekleştirmek mümkün olmayacağından örneklem seçilmiştir.

Örneklem, tabakalı örneklem seçme yöntemiyle seçilmiştir. Araştırmaya katılan vatandaşların anket sorularına verecekleri cevaplar açısından herhangi bir sınırlayıcı ölçüt bulunmadığından -yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik, kültürel özellikler vb-, tabakalı örnekleme yöntemiyle örneklem belirlemenin daha doğru sonuç vereceği değerlendirilmiştir. Her tabakaya eşit sayıda birey düşmesi olanaksız olacağından, her tabakadan kaç bireyin örnekleme alınacağı sorunu ortaya çıkmış fakat mahallelerin nüfusları ile orantılı bir şekilde örneklem belirlenmesi bu sorunu da ortadan kaldırmıştır. Alınan örneklemin evreni temsil yeterliği açısından bir sorunla karşılaşılması için her mahallede her 100 kişiyi temsilen en az 1 vatandaşa anket uygulanmıştır. Örnekleme seçilecek kişilerin çok büyük bir bölgede dağınık olarak oturmaması, araştırmanın uygulama aşamasının güçleşmesini engellemiştir.

2013 Yılı TÜİK verilerine göre Muğla İli Bodrum İlçesi nüfusu 140.716'dır. Bu nüfus 72.113 erkek ve 68.603 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise %51.25 erkek ve %48.75 kadındır. Bu nüfusun 32.331 kadarı Polis sorumluluk sahasında yaşamaktadır.

İlçe polis sorumluluk sahasında yaşayan ortalama her 100 kişiye 1 anket oranı temel alınarak toplamda 324 adet anket çalışması yapılmıştır.

MAHALLE	NÜFUS	YAPILAN ANKET
1) TEPECİK MAHALLESİ	950	10
2) TÜRKKUYUSU MAHALLESİ	1499	15
3) GÜMBET MAHALLESİ	2282	23
4) ÇARŞI MAHALLESİ	3083	31
5) ESKİÇEŞME MAHALLESİ	4210	42
6) KUMBAHÇE MAHALLESİ	4259	42
7) UMURCA MAHALLESİ	4896	49
8) YENİKÖY MAHALLESİ	3094	31
9) YOKUŞBAŞI MAHALLESİ	3574	36
10) CEVAT ŞAKİR MAHALLESİ	4484	45
TOPLAM	32.331	324

Polis sorumluluk sahasının en büyük nüfusa sahip mahallesi, yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, Umurca Mahallesidir. Bu mahallede 4896 kişi yaşamaktadır. Örneklem belirlenirken mahallenin en yoğun nüfusa sahip caddesi olan Dr. Mümtaz Ataman Caddesi dikkate alınmıştır. Bu cadde, işyerleri ve kafe-restoran gibi mekânların yoğunluğu açısından da önemlidir. Toplum Destekli Polislik Faaliyetleri Anketi bu cadde üzerinde belirlenen ev ve işyeri sahiplerine uygulanmıştır. Bir diğer büyük nüfusa sahip mahalle olan Kumbahçe Mahallesinden

örneklemi seçmek için ise Atatürk Caddesi ve Neyzen Tevfik Caddesi tercih edilmiştir. Bu caddeler yalnızca bu mahallenin değil aynı zamanda Bodrum ilçesinin de en popüler ve kalabalık caddeleridir. Bunun yanı sıra en eski yerleşim birimleri olmaları da bu popülaritenin kazanılmasında önemli bir faktördür. Kumbahçe Mahallesinden 42 anket katılımcısı belirlenmiştir. Diğer mahallelerdeki örneklemelerin seçimi noktasında da evreni en iyi şekilde temsil etmeleri amaçlanmış ve bu amaçla mahallelerin en yoğun nüfusa sahip, en işlek caddeleri tercih edilmiştir.

5.2. VERİ TOPLAMA TEKNİĞİ

Bu saha çalışması Muğla'nın Bodrum İlçesindeki Toplum Destekli Polislik Uygulamalarının halkın güvenlik algılarına yönelik etkilerini ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Veriler Toplum Destekli Polislik Uygulamasının sonuçlarının kapsamlı şekilde sorgulandığı anketler vasıtasıyla Bodrum'daki polis sorumluluk bölgesinde 11 mahalleden toplanmıştır. Mahalle sakinleriyle birlikte Bodrum İlçesinde yürütülen Toplum Destekli Polislik temelli projelerde yer alan kişilerin de anketlere katılması sağlanmıştır.

Toplum Destekli Polislik uygulamasının hemen sonrasında İlçe polis sorumluluk sahasında yaşayan ortalama her 100 kişiye 1 anket oranı temel alınarak toplamda 324 adet anket çalışması yapılmıştır. Bu anketlerin tamamı cevaplanmıştır. Böylece halkın güvenlik algıları yürütülen projeler sonrasında yapılan anketler vasıtasıyla ölçülmüştür.

Ölçülen faktörler ise halkın şu konulardaki algılarıdır: Polisin TDP faaliyetlerini halka duyurmadaki başarısı, polisin halkla ilişkileri, Halkın kendi güvenlik tedbirlerini alma düzeyi, suç korkusu, mahalle ile bütünleşmesi ve TDP faaliyetlerinin suça etkileri. Hizmet felsefesi ile ilgili bu tür bir değişimi halka duyurmak her kurum için oldukça zordur. Özellikle halkın güvenlik hizmetlerine duyduğu ilgi ile halka yenilikleri duyurmak için seçilecek alternatiflerin sayısı ve halkın bunlara ilgi düzeyi, yerel basın yayın organlarının ve maddi imkânların sınırları bu zorluğu doğrudan etkileyecek unsurlardır. Bu çalışmada TDP

faaliyetlerine başlanmadan hemen önce ki suç istatistikleri temel alınarak ve uygulama bir süre devam ettikten sonra halkın algısındaki değişimi ölçmek için anketler uygulanmış ve istatistiklerin değerlendirmesi yapılmıştır.

5.3. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Araştırma verilerinin toplanmasında öncelikle literatür taramasına başvurulmaktadır. Çalışma alanıyla ilgili veriler, gerek elektronik ortamdan, gerekse geleneksel bilgi kaynaklarına ulaşım sağlanarak elde edilecek ve ardından elde edilen bulgular değerlendirilecektir. Konu itibariyle literatür taramasında ölçüt olarak bilimsel bilgi niteliğindeki kaynaklara ve Türkiye’de ve Bodrum İlçesi’nde son beş yıllık istatistikler ve uygulanan strateji ve teknikler ile ilgili bilgilere öncelik tanınacaktır

Saha araştırmasını gerçekleştirmek üzere Bodrum’un mahallelerine gidilmiştir. Mahalle muhtarları ile irtibat kurularak suretiyle bizzat gidilerek mahalle sakinlerine ulaşılmış ve anketlerin doldurulması sağlanmıştır. Katılımcılara objektif olunması, anketlere isim, soy isim ve irtibat numarası yazılmasının gerekmediği, bu bilgiler yazılmadan da anketi doldurabilecekleri hatırlatılmıştır.

Veri toplama sürecinde bazı katılımcılar anketin bir devlet kurumu ile ilgili olması, devletin verdiği bir hizmet ile alakalı olması sebebiyle ankete katılma yönünde çekincelerini belirtmişlerdir. Fakat isim belirtme zorunluluğu olmadığı ve anket karşılığında imza talep edilmemesi bu çekincelerini ortadan kaldırarak objektif olarak anket sorularını cevaplamalarına imkân sağlamıştır.

5.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Araştırmadan elde edilen veriler, yapılan anketlerin cevapları SPSS programı kullanılarak çözümlenmiştir. Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğünden gerekli resmi yazışma yapmak suretiyle temin edilen suçlara dair istatistikî veriler, suç türü ve meydana geldiği ay göz önünde bulundurularak tasniflenmiş, oluşturulan

istatistik tablolarının karşılaştırılmasından yıllar arasında işlenen suçların yoğunluğunda meydana gelen değişimler ortaya konulmuştur.

Suçun önlenmesi amacıyla kullanılan toplum destekli polislik faaliyetlerinin verimliliğinin, işlerliğinin tespit edilebilmesi için özellikle mala karşı ve şahsa karşı işlenen suç türlerine dair istatistikler temin edilmiş ve bu sayısal veriler üzerinde çalışılmıştır.

TABLO 1- YAŞINIZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
18-25	42	13,0	13,0
25-35	39	12,0	12,0
35-45	91	28,1	28,1
45--55	89	27,5	27,5
55 +	63	19,4	19,4
TOPLAM	324	100,0	100,0

Bodrum İlçesinde yaşamakta olan vatandaşların büyük çoğunluğu 35-55 yaş aralığındadır. Genç nüfusun, ilçenin genel nüfusuna oranı % 25'lerde gözükmektedir. Yaz ayları yaş ortalamaları ilçe genelindeki turizm faaliyetlerinden de kaynaklı olarak düşmektedir.

Suçun önlenmesi konusunda katkı sağlayacak olan kesim yaşamakta olan vatandaşlardan oluşmaktadır. Çünkü anket çalışması Bodrum'da geçici süreli- 15 gün, 1 ay gibi- ikamet eden kişilere değil yaz kış yaşamakta olan yerleşik halka uygulanmıştır çünkü mevsimsel değişkenliğin araştırmanın verilerini etkilemesi istenmemiştir.

TABLO 2- CİNSİYETİNİZ NEDİR?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Kadın	150	46,3	46,3
Erkek	174	53,7	53,7
TOPLAM	324	100,0	100,0

İlçe genelinde uygulanan anket sayısı toplam 324 adettir. Bu anketlerden % 46,3'ü kadın katılımcılara, % 53,7'si erkek katılımcılara uygulanmıştır. Bu açıdan ilçe nüfusunun kadın erkek dağılımının dengeli olduğunu söylemek mümkündür. Bu sayede işlenmiş olan suçların mağdurlarının cinsiyetleriyle ilgili bir yorum yapmamız da mümkün olacaktır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonucunda, mala ya da şahsa karşı işlenen suçların mağduru olma noktasında kadın ya da erkek olmanın, istatistikleri etkilemediği, suça maruz kalma oranlarının anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür.

Kişilerin kendilerini bir suçtan korumak için tedbir alırken ya da suçun açığa çıkması ve aydınlatılması noktasında güvenlik güçlerine yardımcı olurken cinsiyet ile ilgili istatistikler ışığındaki bu verileri de göz önünde bulundurması gerekir. Yalnızca cinsiyet farklılığından dolayı herhangi bir suçtan daha rahat korunabileceğini düşünmesi mağdur açısından yanıltıcı olacaktır.

TABLO 3- EĞİTİM DURUMUNUZ NEDİR?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
İlköğretim	16	4,9	4,9
Ortaöğretim	71	21,9	21,9
Lisans	138	42,6	42,6
Yüksek Lisans	89	27,5	27,5
Doktora	10	3,1	3,1
TOPLAM	324	100	100

Tablo 3'te ankete katılanların eğitim durumlarıyla ilgili bilgiler sunulmaktadır. İlçe genelinde ankete katılan 227 kişinin (% 70,1'nin) eğitimlerinin Lisans ve Yüksek Lisans derecesinde oldukları görülmektedir. Bu sonuçlardan, ilçede yaşayanların eğitim öğrenim durumlarının üst düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. İlköğretim mezunu olanların oranı % 4,9'da kalmıştır. Sayfa 85'te verilen 2007-2011 yılları arası Bodrum ilçesi suç istatistiklerini gösteren tablodan yola çıkarak özellikle son yıllarda şahsa karşı işlenen suçlarda ciddi bir artış olduğunu ve bu artışın, mağdurun eğitim seviyesi ile herhangi bir ilgisinin olmadığı görülmektedir. Eğitim seviyesinin yükselmesinin, suç konusundaki farkındalığın artması için önemli bir kriter olup olmadığıyla ilgili anlamlı bir veri bulunmamaktadır.

TABLO 4– MESLEĞİNİZ NEDİR?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Çalışmıyor	8	2,5	2,5
Devlet Memuru	71	21,9	21,9
İşçi	47	14,5	14,5
Özel Sektör	136	42,0	42,0
İşveren	62	19,1	19,1
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıdaki tabloda sunulan verilerde, ilçede yaşayan insanların çalışma hayatlarıyla ilgili bilgiler yer almaktadır. İlçede yapılan araştırmalar sonucunda ankete katılanların büyük çoğunluğunun Özel Sektörde % 42; kalan bölümünün ise Devlet Memuru % 21,9; İşveren % 19,1 ve İşçi % 14,5 olarak çalışma hayatının içerisinde oldukları görülmektedir. İlçe nüfusu içerisinde % 2,5 gibi çok düşük bir oranda çalışmayan diğer bir deyişle işsizlerin yer aldığı görülmektedir.

Yapılan araştırmanın sonucunda ilçede işsizlik oranının oldukça düşük olduğu anlaşılmaktadır. İşsizlik olgusunun kişilerin özellikle mala karşı olan suçlara yönelmesinde önemli bir etken olduğu bilinmektedir. İlçe nüfusundaki çalışmayan kişi oranının % 2,5 oranında kalmasından yola çıkarak ilçede suça karışan kişilerin genellikle burada yaşamayan ve yalnızca suç işlemek için ilçeye dönemsel gelip giden kişiler olduğu yorumu yapılabilir. Özellikle yaz aylarında çevre ilçe ve illerden Bodrum'a gelip hırsızlık işledikten sonra ilçeyi terk eden belirli grupların olduğu emniyet güçlerince tespit edilmiştir.

TABLO 5– AYLIK GELİRİNİZ NEDİR?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
1000 TL ve altı	10	3,1	3,1
1000-2000 TL	91	28,1	28,1
2000-3000 TL	114	35,2	35,2
3000 TL ve üstü	109	33,6	33,6
TOPLAM	324	100,0	100,0

İlçede yapılan araştırmaya katılanlara yöneltilen bir başka soru ise aylık gelir durumlarıyla ilgili olmuştur. Yukarıda sunulan tablo, anketin uygulandığı kişilerin elde ettikleri gelir dağılımını göstermektedir. Bu araştırmaya katılanlar arasında 2000-3000 TL üzeri aylık geliri olanların oranı % 68,8'dir. Bu sonuca göre ilçe nüfusunun çoğunluğunun (Muhtaç değiliz iyi kötü geçiniyoruz ama daha iyi olabiliriz) serzenişleri durumu daha iyi anlatmaktadır.

Suç işleyen kişilerin sosyo-ekonomik durumları incelendiği zaman büyük oranda gelir düzeylerinin düşük olduğu bilinmektedir. Bodrum ilçesi geneline bakıldığında 1000 TL ve altı aylık geliri olan % 3,1 oranında kesim olduğu görülmektedir. Bu kişilerin potansiyel suçlu olmaları tabi ki kastedilmemekle birlikte suça eğilimli oranının nüfusun geneline oranla düşük olduğu söylenebilir.

TABLO 6- MEDENİ HALİNİZ NEDİR?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Evli	232	71,6	71,6
Bekâr	92	28,4	28,4
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıda sunulan tablo, ilçede yaşayanların medeni halleri hakkında bilgi edinmek için sorulmuş bir sorunun verilerini yansıtmaktadır. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun (% 71,6) Evli oldukları, geri kalan % 28,4'ünün ise Bekâr oldukları görülmektedir. Suç araştırması açısından kişilerin evlenip ayrılmış olma durumları bir önem arz etmediği için bu seçenek anket şıklarına eklenmemiştir.

TABLO 7- ÇOCUĞUNUZ VAR MI?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Yok	75	23,1	23,1
1	54	16,7	16,7
2	163	50,3	50,3
3	3	0,9	0,9
4 ve üstü	29	9,0	9,0
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıdaki Tablo, ilçede yaşayan ailelerin sahip oldukları çocuk sayılarıyla ilgilidir. Yapılan araştırmaya katılanaından elde edilen bilgilerden de anlaşılacağı gibi ilçede yaşayanların büyük çoğunluğu 2 yada daha az çocuğa sahip ailelerden oluşmaktadır. Anket katılımcıları arasında % 0,9 oranla en az sayıya sahip olan

kesim 3 çocuk sahibi olanlardır. Bu oranı 29 kişi ve % 9 ile 4 ve üstü çocuk sahibi olanlar takip etmiştir.

Ankete katılanların fert başına doldurdıkları yalnızca bir tek sayfa olmakla birlikte temsil ettikleri aileleri de dikkate alındığında suç olgusunun ne kadar ciddi boyutlarda olduğu ve aileleri ne kadar olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. 2011 yılında ciddi artış gösteren şahsa karşı işlenen suçlar yalnızca ebeveynlerin değil çocukların da maruz kaldığı bir olgudur. Çocuğu olmayan % 23,1 oranındaki kesim belki yalnızca şahsi güvenlikleri ve şahsi mülkleri açısından endişe duyuyorlarsa da geriye kalan % 76,9 oranındaki kesim hem kendi hem de çocukları açısından endişe duymaktadırlar. Öte yandan da güvenlik güçlerinin çocuklar için ilçe genelinde ayrıca bir Toplum Destekli Polislik Projesi yürütmesi gerektiği bu yüksek çocuk istatistiklerinden anlaşılmaktadır.

TABLO 8- HANGİ MAHALLEDE İKAMET ETMEKTESİNİZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Tepecik	10	3,1	3,1
Türkkuyusu	15	4,6	4,6
Gümbet	23	7,1	7,1
Çarşı	31	9,6	9,6
Eskiçeşme	42	13,0	13,0
Kumbahçe	42	13,0	13,0
Umurca	49	15,1	15,1
Yeniköy	31	9,6	9,6
Yokuşbaşı	36	11,1	11,1
Cevatşakir	45	13,9	13,9
TOPLAM	324	100,0	100,0

Tablo 8’de, ilçede yaşayanların semtlere göre nüfus yoğunluğu gösterilmiştir. İlçe genelinde nüfus, genelde en eski yerleşim yerleri olan mahallelerde yoğunluk kazanmıştır. Eskiçeşme Mahallesi, Kumbahçe Mahallesi ve Umurca Mahallesi Bodrum ilçesinin en eski ve en kalabalık yerleşim yerleridir. Bu mahallelerde yerleşim çok eski olduğu için mahalle dışından gelip buralarda yaşamaya başlayan kişiler çok çabuk fark edilmekte, kötü niyetli insanların buralarda yerleşerek suç işlemelerinin önüne geçilmektedir. Emniyet güçleri görev sürelerinin sınırlı olması nedeniyle çalıştıkları yerlerde demografik yapıya hemen hâkim olamamaktadırlar. Bu noktada vatandaşın desteği, suçun işlenmeden önlenmesi ya da işlenen suçun bir an önce aydınlatılması açısından büyük öneme sahiptir.

TABLO 9- KAÇ YILDIR BODRUM’DA İKAMET EDİYORSUNUZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
2 ve altı	43	13,3	13,3
2-4	69	21,3	21,3
4-6	60	18,5	18,5
6-8	51	15,7	15,7
8 ve üstü	101	31,2	31,2
TOPLAM	324	100,0	100,0

Tablo 9, ilçede ikamet edenlerin ne kadar zamandır burada yaşamakta olduğunu göstermektedir. Anket katılımcılarının % 13,3’ü 2 ve daha az yıldır Bodrum’da yaşamaktadır. Buradan da aslında ilçe genelinde nüfus değişiminin sık olduğunu ve yaşayan kişilerin de henüz ortamı ve şartları çok iyi bilmedikleri yorumunu yapabiliriz. Ankete katılan 324 kişinin 101 i yani % 31,2’si ise 8 yıldan daha uzun süredir Bodrum ilçesinde yaşamaktadır.

Yaşadıkları yerlerde uzun zamandır bulunanlar çevre yapısını, esnaf ve komşu ilişkilerini çok daha iyi gözlemleyebilirler. Bu sayede yaşadığı yere hâkim hale gelerek suç hakkında bir ön fikre ve suçlunun kim olabileceğine dair bir tahmine sahip olan bireyin desteği alınabilirse emniyet güçleri suçun önlenmesi açısından ciddi faydalar sağlamış olacaktır. Bodrum ilçesinde yaşayanların % 50'sinden fazlası bu açıdan çok iyi gözlemler yapabilecek durumdadırlar.

TABLO 10- YAŞADIĞINIZ MAHALLEDE HERHANGİ BİRİNİN BİR SUÇLA ALAKALI MAĞDUR OLDUĞUNU DUYDUNUZ MU?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	118	36,4	36,4
Evet	206	63,6	63,6
TOPLAM	324	100,0	100,0

Bu tabloda ankete katılanların şahsen kendilerinin bir suçun mağduru olup olmadıkları değil, yaşadıkları mahallede yaşayan herhangi birinin herhangi bir suçun mağduru olup olmadığını duyup duymadıkları da sorulmuştur. Böylelikle, sadece katılımcıların başına gelen suçlarla ilgili değil, ilçe genelinde suçun yaygınlığı hakkında da bilgi edinilmesi hedeflenmiştir. Katılımcıların % 63,6'sı kendileri bir suçun mağduru olmasalar bile, mahallelerinde yaşayan başka kişilerin bir suçun mağduru olduğunu duymuşlardır.

Oranların bu kadar yüksek olması emniyet güçlerinin polisiye taktiklerinin dışında suçun önlemesine yönelik başkaca uygulamalara da gitmeleri gerektiğini açıkça göstermektedir. Suç olgusu yalnızca bireysel değil toplumsal bir sorundur. İlçe genelindeki % 36,4'lük bir oran suçun bizzat mağduru olmasalar ya da herhangi bir suçtan mağdur olmuş kimseyi duymasalar da bir şekilde suçun toplumsal etkisine maruz kalmışlardır.

TABLO 11- HERHANGİ BİR SUÇUN MAĞDURU OLDUNUZ MU?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	118	36,4	36,4
Hırsızlık	127	39,2	39,2
Darp	20	6,2	6,2
Gasp	1	0,3	0,3
Hakaret	23	7,1	7,1
Diğer	35	10,8	10,8
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıda sunulan tablo katılımcıların şahsen bir suçun mağduru olup olmadıklarını göstermektedir. 324 kişinin yalnızca 118'i yani % 36,4'ü hiçbir suçun mağduru olmamışlardır. Bu oran genele bakıldığında oldukça düşük kalmaktadır. Geriye kalan % 63,6'lık dilimdeki herkes türlü suçlardan dolayı mağdur olduklarını ifade etmişlerdir.

Bu dilim içerisinde % 39,2'lik oranla en sık görülen suç türü 'hırsızlık' olmuştur. Hırsızlık suçunu darp, gasp, hakaret ve diğer suçlar takip etmektedir. Diğer suçlar kategorisi cinsel suçlar, şahsa karşı işlenen ağır cezalı suçlar ve devletin bütünlüğüne karşı işlenmiş olan suçlar vb gibi suçları kapsamaktadır. 2007 yılında ilçe genelinde mala karşı işlenen suçlar 700 civarındayken, şahsa karşı işlenen suçlar 500 civarındaydı. 2011 yılına gelindiğinde ise şahsa karşı işlenen suçlarda artış yaşanarak bu sayı 900'lere kadar çıkmış fakat mala karşı işlenen suçlar anlamlı bir düşüşle 400'lere gerilemiştir. Bodrum ilçesi genelinde 2009 ve 2010 yıllarında uygulanan projeler mala karşı işlenen suçların önlenmesi açısından halkın bilinç oranını yükseltmekte başarıya ulaşmıştır.

TABLO 12- TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK FAALİYETLERİ HAKKINDA BİLGİNİZ VAR MI?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	94	29,0	29,0
Evet	230	71,0	71,0
TOPLAM	324	100,0	100,0

Katılımcılara ilçe genelinde yürütülmekte olan toplum destekli polislik faaliyetlerinden haberdar olup olmadıkları sorusu da yöneltilmiştir. Tablo 12’de, alınan cevapların sayısal ve yüzdelik olarak dökümü verilmektedir. Buna göre ankete katılan 324 kişiden 230’unun yani % 71’inin bu gibi uygulamalardan haberdar olduğu ve bir şekilde bilgilendirildikleri sonucuna ulaşılabılır.

Emniyet Genel Müdürlüğü’nün vatandaşların şahsi cep telefonlarına GSM operatörleriyle anlaşma yaparak göndermiş olduğu uyarı ve bilgilendirme mesajları vatandaşın suçtan korunabilmesi için öncelikle şahsi tedbirleri almasını sağlamıştır. Örneğin ‘‘ Emniyet kemeri hayat kurtarır’’ mesajını alan bir vatandaş birinci seferde olmasa bile aynı mesajı ikinci ve hatta üçüncü kez telefonunda gördüğünde aracına bindiğinde emniyet kemerini takma ihtiyacı hissettiğini anketin yapılma aşamasında dile getirmiştir. Bir başka anket katılımcısı ise kendisini polis olarak tanıtan bir kişinin aradığını hatta arka taraftan telsiz ve siren seslerinin geldiğini söylemiş ve bu kişinin kendisinden kontör ve para istediğini de samimi bir şekilde beyan etmiştir. Anket katılımcısı birkaç hafta önce telefonuna gelen ‘‘ Kendisini polis olarak tanıtarak sizden para ve kontör talep eden şahıslara itibar etmeyiniz’’ mesajını hatırlayarak telefonu kapatıp, 155 Polis İmdat hattını aradığını paylaşmıştır. Bu şahıslar belki de bu mesajları almasalardı birer mağdur olacak ve telafisi mümkün olmayan mağduriyetler yaşayacaklardı. Toplum Destekli Polislik uygulamalarının ne denli önemli olduğu anket çalışması sırasında net bir şekilde gözlemlenmiştir.

TABLO 13 - BODRUM'DA YAPILAN TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK PROGRAMLARININ HERHANGİ BİRİNE KATILDINIZ MI?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	149	46,0	46,0
Evet	175	54,0	54,0
TOPLAM	324	100,0	100,0

Tablo 13'te ise katılımcıların bizzat kendilerinin ilçe genelinde uygulanan toplum destekli polislik uygulamalarından en az birine katılıp katılmadıkları sorulmuştur. % 54'lük bir oranla toplamda 175 kişi bu faaliyetlere katıldıklarını belirtmiştir.

2009 – 2011 yılları arasında Bodrum ilçesinde yürütülen Emniyetli Eğitim Güvenli Öğretim Projesi ve Bilinçli Toplum Güvenli Bodrum Projesi, çok büyük halk kesimlerine hitap etmiş; mahalle muhtarları, öğretmenler, öğrenciler, site yöneticileri, site güvenlikleri, otellerin özel güvenlikleri, eğlence merkezlerinin özel korumaları, bankacılar, esnaflar, sanatkârlar gibi halkın her kesiminden bireylerin katılımı sağlanmış; böylece en küçüğünden en büyüğüne vatandaşların desteğinin alınması hedeflenmiştir. İstatistikler göz önünde bulundurulduğunda ilçe genelinde yaşayan her iki kişiden birinin bu projelere katıldığı anlaşılmaktadır. Bodrum ilçesi genelinde emniyet güçlerince özel olarak hazırlanan afişler ilçenin en işlek noktalarına asılmış, el broşürleri dağıtılmış ve toplumun her kesimine ulaşmak hedeflenmiştir.

TABLO 14- GÜVENLİK HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNDE TOPLUM KATKISININ DA OLMASI GEREKLİLİĞİNE İNANIYOR MUSUNUZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	107	33,0	33,0
Evet	217	67,0	67,0
TOPLAM	324	100,0	100,0

Suçun önlenmesinde yalnızca klasik polisiye yöntemlerin uygulanmasının yeterli olup olmadığı birçok bilimsel araştırmaya konu olmuş ve bu araştırmaların büyük bir kısmında da mutlaka vatandaşların desteğinin de alınması gerekliliği ortaya çıkmıştır. İşte katılımcılara yöneltilen bu soru da vatandaşların toplum destekli polislik faaliyetlerine bakış açısını ortaya koyması açısından büyük öneme sahiptir. Katılımcıların % 67'si de suçun önlenmesi için mutlaka toplumun da desteğinin olması gerektiğine inanmaktadır.

TABLO 15- BUGÜNE KADAR HIÇ 155 POLİS İMDAT HATTINI ARADINIZ MI, ARADIYSANIZ NE AMAÇLA ARADINIZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	70	21,6	21,6
Yardım için	139	42,9	42,9
İhbar için	57	17,6	17,6
Bilgi için	58	17,9	17,9
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıdaki tablo katılımcılara yöneltilen ‘Bugüne Kadar Hiç 155 Polis İmdat Hattını Aradınız Mı, Aradıysanız Ne Amaçla Aradınız?’ sorusunun yanıtlarını

yansıtmaktadır. Katılımcıların % 21'i hiçbir şekilde 155'i aramadıklarını beyan etmişlerdir. Bu soru yöneltirken asıl amaç, vatandaşın polise bakış açısını ve hayatının herhangi bir döneminde polisle iletişime geçip geçmediğini de ölçebilmektir.

Katılımcıların % 42,9'u polisi yardım istemek için, % 17,6'sı bir suçu ihbar etmek için, % 17,9'u da herhangi bir konu hakkında bilgi istemek için aradıklarını ifade etmişlerdir. 155 polis imdat hattını hiç aramayan kişi sayısı 70'dir. Bu kişilerin çeşitli sebeplerle emniyeti aramaktan çekindikleri ya da aramaya hiç ihtiyaç duymadıkları değerlendirilmektedir. Geri kalan 254 kişi ise çeşitli sebeplerle bu hattı aramışlardır.

TABLO 16- GÖRÜŞTÜĞÜNÜZ 155 OPERATÖRÜNÜN SİZE HİTABINI VE YAKLAŞIMINI NASIL BULDUNUZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Çok kötü	10	3,1	3,1
Kötü	18	5,6	5,6
Orta	73	22,5	22,5
İyi	140	43,2	43,2
Çok iyi	83	25,6	25,6
TOPLAM	324	100,0	100,0

Tablo 16'ya göre ankete katılanlar 155 Polis İmdat Hattını en az 1 kez aramış ve operatörün kendilerine karşı olan tutumuyla ilgili bir değerlendirme yapmışlardır. % 43,2'lik oranla operatörün tutumunu 'İyi' olarak değerlendirenler çoğunluğu oluşturmaktadır. Bunun aksine % 3,1'lik bir kesim ise 'Çok kötü' değerlendirmesi yapmıştır.

155 Polis İmdat Hattında görevli polis memurları yaklaşık % 10 oranındaki bir kesim tarafından hitabetleri ve yaklaşımları açısından kötü olarak değerlendirilmişlerdir. Bu oran oldukça yüksek kabul edilebilir çünkü önceki sorularda bu hattı ne için aradıkları sorusu yöneltilen katılımcılardan birçoğu ihbarda bulunmak ve ya yardım istemek için aradıkları cevabını vermişlerdir. En zor zamanlarında emniyet güçlerinden yardım ve bilgi istemek için 155 Polis İmdat Hattını arayan vatandaşın ilk muhatap olduğu kişi tarafından ters bir tavır içinde karşılanması, yeterli yardımı alamaması polis-halk ilişkileri açısından ciddi problemlere yol açmaktadır. Bu nedenle emniyet hizmetlerini yürüten görevlilere özellikle insan ilişkileri, nezaket ve protokol, davranış bilimleri konusunda gerek okullarında gerekse meslek içinde eğitimler düzenlenmelidir. Bu kişilerin empati yeteneği kazanması suçun önlenmesi ve aydınlatılması açısından da çok önemlidir.

TABLO 17 - BUGÜNE KADAR HERHANGİ BİR OLAY ÜZERİNE BULUNDUĞUNUZ YERE POLİS EKİBİ TALEBİNİZ OLDU MU?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	121	37,3	37,3
Evet	203	62,7	62,7
TOPLAM	324	100,0	100,0

Bodrum ilçesi sınırları dâhilinde yaşayıp da herhangi bir konu nedeniyle bulunduğu yere polis ekibi talebinde bulunanlar % 62,7'lik bir orana sahiptir. Katılımcılara bu soru yöneltirken yalnızca bir suça müdahale için ekip talep etmek değil daha geniş anlamda yardım, destek vb. sebepler de hatırlatılmış ve cevaplarını buna göre vermeleri istenmiştir. 121 kişi ise bugüne kadar herhangi bir olay üzerine bulunduğu yere polis ekibi talebi olmadığını söylemiştir.

TABLO 18- GELEN GÖREVLİLERİN OLAYA MÜDAHALELERİNİ VEYA SİZE OLAN DAVRANIŞLARINI NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Çok kötü	9	2,8	2,8
Kötü	36	11,1	11,1
Orta	80	24,7	24,7
İyi	143	44,1	44,1
Çok iyi	56	17,3	17,3
TOPLAM	324	100,0	100,0

Bu soru katılımcılara, polislerin davranışları ile ilgili bir değerlendirme yapmaları için yöneltilmiştir. Toplumun desteğini alma noktasında vatandaşın polisle muhatap olduğu her aşama büyük önem taşımaktadır. Çünkü karşısındaki polisin bilgisizliğinden, kabalığından ya da herhangi bir davranışından rahatsız olan bir vatandaşın, suçun önlenmesi amacıyla polise yardımcı olması ihtimali oldukça düşük olmaktadır. Bunun bilincinde olan Emniyet Teşkilatı da personeline mesleki eğitim vermenin yanı sıra, çeşitli kişisel gelişim eğitimleri, protokol ve görgü kuralları toplantıları düzenlemektedir. Bir anlamda bu eğitimlerin geri dönüşünün alınıp alınmadığı da bu soru ile değerlendirilmiştir.

Katılımcıların % 44,1'i yani 143 kişi gelen görevlilerin olaya müdahalelerini veya kendilerine olan davranışlarını 'İyi' olarak değerlendirmişlerdir. % 24,7'si 'Orta' değerlendirmesi yaparken; 'Çok iyi' değerlendirmesi yapan kişiler % 17,3 ile azımsanmayacak seviyeye ulaşmıştır. Ama anket çalışmasına katılan 125 kişi polisin tutumuyla ilgili kötü ve orta değerlendirmesi yapmışlardır. Ülke genelinde suç önleme projeleri geliştirerek başarısından söz ettirmek isteyen bir ilçe emniyet müdürlüğü için bu oran fazla yüksektir. Vatandaşın desteğinin sağlanması için öncelikle emniyet görevlilerinin kendilerine karşı olumlu, samimi ve profesyonel

bir tavırla yaklaşımları gerekmektedir. Aksi takdirde alışlagelmiş ön yargılar, uygulamaya konulmaya çalışılan projelerin başarısının önüne geçecektir.

TABLO 19- BUGÜNE KADAR HERHANGİ BİR TRAFİK UYGULAMASINDA KONTROL EDİLDİNİZ Mİ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	22	6,8	6,8
Evet	302	93,2	93,2
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıdaki tabloda bir vatandaşın polisle en sık karşı karşıya gelebileceği kontrol türü olan trafik uygulamaları ile ilgili sorulan sorunun cevapları gösterilmiştir. Toplumun çok ciddi bir kesimi, hayatında en az 1 kez trafik polisleri tarafından genel güvenlik ve araç kayıtları bakımından kontrol edilmişlerdir. Ankete katılan 324 kişinin 302'si yani % 93,2'si bu kontrolden geçtiklerini beyan ederlerken yalnızca % 6,8'e denk gelen 22 kişi hiçbir kontrolden geçmediklerini beyan etmişlerdir.

Şimdiye kadar anket katılımcılarına yöneltilen sorulara alınan yanıtlar incelendiğinde vatandaşın polis ile en sık karşı karşıya geldiği yer trafik uygulamaları olmuştur. Bu açıdan toplum destekli polislik uygulamaları için (örneğin broşürlerin dağıtılması bu noktada yapılabilir) en verimli an trafik uygulamasının yapıldığı andır. Burada görevli polislerin profesyonel eğitim almış olmaları gerekmektedir.

TABLO 20- EN SON NE ZAMAN TRAFİK KONTROLÜNDEN GEÇTİNİZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Bugün	17	5,2	5,2
Bu hafta	58	17,9	17,9
Bu ay	95	29,3	29,3
Son 3 ay içinde	78	24,1	24,1
Son 6 ay içinde	76	23,5	23,5
TOPLAM	324	100,0	100,0

Trafik kontrolünden geçen kişilerin % 5,2'si anketin yapıldığı gün bu kontrole tabi tutulduklarını beyan etmişlerdir. Bodrum ilçesi polis sorumluluk sahasının fiziki olarak dar bir bölge olması, ilçe giriş çıkışlarının belirli noktalardan sağlanıyor olması nedeniyle trafik kontrolleri çok sık yapılmakta ve vatandaşın kimlik kontrolleri de bu şekilde yapılmaktadır.

Katılımcıların % 17,9'u bu hafta, % 29,3'ü bu ay, % 24,1'i son 3 ay ve % 23,5'i de son 6 ay içerisinde kontrol edildiklerini ifade etmişlerdir. Trafikte yapılan bu uygulamalar suça eğilimli kişilerin üzerinde caydırıcı bir etkiye sahiptir. Ya da kimlik bilgilerinde aranması, yakalanması olan şüphelilerin gerekli yasal işlemlerinin yapılmasını sağlaması açısından büyük önem arz etmektedir. İlçe genelinde bu tür uygulama noktalarından polisin 'Dur' ihtarına uymayarak kaçan ve yapılan polis kovalamacasının ardından birçok suç kaydına sahip olan suçlular yakalanmış, işlenecek olan suçlar bu sayede önlenbilmiştir.

TABLO 21- KONTROLDE GÖREVLİ POLİSLERİN SİZE OLAN TUTUM VE DAVRANIŞ ŞEKİLLERİNİ NASIL DEĞERLENDİRMEKTESİNİZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Çok kötü	6	1,9	1,9
Kötü	13	4,0	4,0
Orta	129	39,8	39,8
İyi	134	41,4	41,4
Çok iyi	42	13,0	13,0
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıdaki tablo trafik kontrolleri esnasında polisin tutumundan vatandaşın ne derece memnuniyet duyduğunu göstermektedir. Tablo geneli incelendiğinde % 39,8'in 'Orta' memnuniyet duyduğunu, % 41,1'in ise 'İyi' derecede puanlama yaptığı görülmektedir. 6 kişi ile katılımcıların % 1,9'u polisin kendisine karşı tutumun 'Çok kötü' olarak derecelendirmişken % 13 ile 42 kişi ise 'Çok iyi' puanlama yapmıştır.

Önceki tablolarla paralellik arz eden bu cevaplarda da halkın % 50'si gibi bir oranın hala polisle olan ilişkilerinde memnuniyet derecesinin düşük olduğu anlaşılmıştır. Suçluların yakalanması ve suçun önlenmesi çerçevesinde polis ile ilişkileri düşük seviyede olan vatandaşın katkı sağlayacağını düşünmek fazla iyimserlik göstermekten öteye geçemez.

Bu oranın yüksek olması belki bireysel tedbirlerin alınması oranını değiştirmeyecek, muhatap olduğu polisin tutumundan memnun olmayan vatandaş elbette ki kendi faydası için suçtan korunmaya azami ölçüde özen gösterecek fakat diğer insanların da suçtan korunmaları noktasında aynı gayreti sarf etmeyecektir. Bu

yüzden toplum destekli polislik faaliyetleri karşılıklı sevgi saygı ve yardımlaşma çerçevesinde yürütülürse çok daha başarılı sonuçlar elde edilebilecektir.

TABLO 22- HERHANGİ BİR EMNİYET BİRİMİNE GİTTİNİZ Mİ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	63	19,4	19,4
Evet	261	80,6	80,6
TOPLAM	324	100,0	100,0

Katılımcıların % 19,4'ü hiçbir emniyet birimine gitmemişken % 80,6 ile çok büyük bir çoğunluğu en az 1 kez bile olsa emniyet birimlerine gitmişlerdir. Bu ziyaret doğrudan bir suçla alakalı olmasa bile emniyet görevlilerinin çalışma şartlarını ve ortamlarını vatandaşın şeffaf bir şekilde gözlemleyebilmesi için bir imkân olarak değerlendirilebilir.

Bu sebeple emniyet görevlileri gelen vatandaşa bir misafir nezaketinde davranmalı, çoğunlukla kendisinin de şikâyetçi olduğu yoğun ve zorlu çalışma şartlarını gelen vatandaşı mağdur etmeden onunla paylaşabilmelidir. Böylelikle vatandaş da empati kurabilir ve polisle olan ilişkilerine başka bir bakış açısı geliştirebilir. Eğer emniyet görevlisi yaşadığı görev sıkıntılarını vatandaşa da yansıtır ve hizmeti aksatırsa bu kez alacağı tepki tam aksine çok daha olumsuz ve anlayıştan uzak olacaktır.

TABLO 23- GİTTİYSENİZ NE AMAÇLA GİTTİNİZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Gitmedim	69	21,3	21,3
Şikâyet	70	21,6	21,6
Şüpheli olarak	6	1,9	1,9
Yardım talebi	32	9,9	9,9
Kayıp-Çalıntı	50	15,4	15,4
Trafik-Pasaport	97	29,9	29,9
TOPLAM	324	100,0	100,0

Katılımcıların emniyete ne amaçla gittikleri de kendilerine sorulan sorulardan biri olmuştur. Bilindiği üzere polis birimleri yalnızca suç ve suçun önlenmesi ile ilgili görev yapmamakta aynı zamanda ruhsat, pasaport, ehliyet, oturum vb gibi birçok idari işlem de ifa etmektedirler. Katılımcıların da bu ve benzeri nedenlerle emniyet birimlerine gitmiş olabilecekleri değerlendirildiğinden bu soru kendilerine yönlendirilmiş ve sonraki sorulardaki memnuniyet değerlendirmelerine bir ön soru hazırlanmıştır.

Tablo 23'ün incelenmesiyle de anlaşılacağı üzere ankete katılanların % 29,9'u yani 97 kişi pasaport ve ya trafik işlemleri için emniyet birimlerine gittiklerini beyan etmişlerdir. % 21,6'sı bir şikâyet bildirmek için, % 1,9'u şüpheli oldukları için, % 15,4'ü ise kayıp çalıntı bildirimini için emniyete gittiklerini belirtmişlerdir. Açıkça görülmektedir ki emniyet birimlerine başvuran kişilerden yalnızca % 1,9'u şüpheli durumundadır. Geriye kalan %98'lik ciddi bir oran toplum destekli polislik açısından yardımı hedeflenen dilimde yer almaktadır. Bu kişilere ilk irtibat noktasında bilgilendirme yapılması ve güler yüzle karşılanmaları ileriki dönemde suç olgusu ile karşılaşılması durumunda desteklerinin alınması açısından ilk adım kabul edilebilir.

SORU 24- BURADAKİ GÖREVLİLERİN SİZE OLAN TUTUM VE DAVRANIŞLARINI NASIL DEĞERLİNDİRİYORSUNUZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Gitmedim	67	20,7	20,7
Çok kötü	5	1,5	1,5
Kötü	13	4,0	4,0
Orta	61	18,8	18,8
İyi	96	29,6	29,6
Çok iyi	82	25,3	25,3
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıdaki tablo, ankete katılanların, herhangi bir nedenle gittikleri emniyet birimindeki amir ve memurların kendilerine karşı takındıkları tutum ve davranışları hakkındaki verileri yansıtmaktadır. Katılımcıların % 54,9'u görevlilerin kendilerine karşı iyi ya da çok iyi davrandıklarını söylemişlerdir. Yapılan araştırmada kötü bir davranışla karşılaşan katılımcı sayısı oldukça düşük görünmektedir. Bunun yanı sıra bu tutumun çok iyi olduğu değerlendirilmesini de yalnızca % 25,3'lük bir kesim yapmaktadır. Bir önceki soruda anket katılımcılarına yöneltilen emniyete ne amaçla gittikleri sorusunun verileri hatırlandığında yalnızca %1.9luk kısmın şüpheli konumda olduğu dikkate alınırsa % 98'ini suçsuz vatandaşın oluşturduğu müracaatçının yalnızca % 25'inin çok memnun olması yürütülen hizmetin kalitesi açısından tartışmaya açıktır.

Anket esnasında sohbet etme imkânı bulduğum vatandaşlardan bir kısmı ehliyet ya da pasaport almak için emniyet birimine gitmiş olmalarına rağmen bazı polislerin kendilerine suçluymuşçasına muamele ettiğini; aldıkları hizmetin yalnızca idari bir hizmet olduğunu; fakat polisin her vatandaşa adeta şüpheli sıfatıyla baktığını ve bundan ciddi rahatsızlık duyduklarını dile getirmişlerdir. Elbette suçun önlenmesi

için bazı uygulamaların kısıtlayıcı olmaları zaman zaman kabul edilebilir fakat hiçbir zaman suçun önlenmesi ve ya başkaca her hangi bir amaçla vatandaşın kötü muameleye tabi tutulması kesinlikle kabul edilebilir değildir. Yürütülen projelerin başarıya ulaşması açısından ilk bakışta önemsiz gibi gözüken bu gibi hassas konuların emniyet birimlerince dikkate alınması ve acil şekilde bu olumsuzlukların giderilmesi gerekmektedir. Bu sorunlar çözüldüğü takdirde projelerin başarısı kendiliğinden katlanarak artacak ve vatandaşın çok daha olumlu geri bildirimler alınacaktır.

SORU 25- BUGÜNE KADAR EMNİYETTEN, SUÇLA İLGİLİ BROŞÜR ALDINIZMI?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	140	43,2	43,2
Evet	184	56,8	56,8
TOPLAM	324	100,0	100,0

Katılımcılara, emniyetten suç ve suçlularla ilgili bilgilendirici broşür alıp almadıklarıyla ilgili yöneltilen soruya % 56,8 oranında kendilerine böyle bir broşür dağıtıldığı ve kendilerinin suç konusunda bilgilendirildikleri cevabını vermişlerdir.

Projeler çerçevesinde erişilen vatandaşların ilçe genelinde % 50'nin üzerine çıkması, her iki kişiden birinin bilgilendirildiğini, dağıtılan broşürlerin yalnızca o kişiyi değil ulaştığı evlerdeki kişileri de etkilediği sayısal verilerin incelenmesi sonucunda anlaşılmaktadır. Bu broşürlerde 2007-2011 yılları arasında işlenmiş olan suçlar türlerine göre incelenmiş ve ilçe genelinde en sık görülen suçlara özellikle odaklanılarak vatandaşlar çoğunlukla bu suçlara karşı bilgilendirilmiştir.

SORU 26- EMNİYETTEN SUÇLA İLGİLİ BİLGİLENDİRİCİ SMS ALDINIZ MI?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	114	35,2	35,2
Evet	210	64,8	64,8
TOPLAM	324	100,0	100,0

Katılımcılara yöneltilen bir başka soruda ise, emniyetten suç ve suçlularla ilgili bilgilendirici SMS alıp almadıkları sorulmuştur. Araştırmaya katılanların % 64,8'i emniyetten suç ve suçlarla ilgili SMS bilgileri aldıklarını söylemişlerdir. Broşürlere oranla bilgilendirme SMS 'lerinin çok daha fazla sayıda vatandaşa ulaşmış olmasının başlıca sebebi SMS uygulamasının ülke genelinde Emniyet Genel Müdürlüğü koordinesinde yürütülen projenin bir parçası olmasıdır.

Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde uygulanan Toplum Destekli Polislik uygulamaları içerisinde SMS gönderme olmamasına rağmen ülke genelinde çok yaygın olmasından dolayı anket sorularına bu konuda eklenmiştir. Ayrıca SMS 'lerin ulaşacağı hedef kitlenin, broşürlerin ulaşacağı hedef kitleden daha yüksek bir orana sahip olacağı ön görüldüğünden SMS uygulaması da uygulamaya konulmuştur.

Vatandaşlardan birçoğu şahsi cep telefonuna ulaşan bir mesajı yolda kendisine verilen ya da posta kutusuna bırakılan bir broşürden daha etkileyici bulduğunu çünkü bu uygulamanın kendine özel bir uygulama olarak hissettirdiğini anket sırasındaki sohbetlerimizde ifade etmiştir.

SORU 27- BODRUM'DA MEYDANA GELEN SUÇLARLA İLGİLİ GÖRSEL BİR YAYINA ŞAHİT OLDUNUZ MU?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	150	46,3	46,3
Evet	174	53,7	53,7
TOPLAM	324	100,0	100,0

Anket katılımcılarına ilçede meydana gelen suçlarla ilgili bilgilendirici bir görsel yayına şahit olup olmadıkları hakkında yöneltilen bu soruya, katılımcıların % 53,7'si, ilçede görünürlüğün fazla olduğu noktalara emniyet tarafından asılmış olan bazı afişleri görmüş oldukları ve zaman zaman da ilçede yayın yapmakta olan yerel televizyon kanalında izledikleri kısa bilgilendirici reklamlar dolayısıyla bilgi sahibi oldukları cevabını vermişlerdir.

İlçede sıkça rastlanılan suçlarla ilgili bu tür görsel yayınların yapılması, vatandaşa her an benzer bir suçun mağduru olabileceğini hatırlatması ve kendi güvenliği için öncelikli tedbirleri alması yönünden büyük önem taşımaktadır. Zaten araştırmanın asıl sorunsalı da kişilerin kendi güvenliklerini öncelikle kendileri sağlamaları noktasında bu tür projelerin işlerliğinin tespiti olduğundan vatandaşın verdiği yanıtların ne anlama geldiği iyi incelenmelidir.

SORU 28 – ÇEVRENİZDE VEYA AİLENİZDEN HERHANGİ BİRİ TARAFINDAN OLASI BİR SUÇ İLE İLGİLİ OLARAK BİLGİLENDİRİLDİNİZ Mİ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	39	12,0	12,0
Evet	285	88,0	88,0
TOPLAM	324	100,0	100,0

Ankete katılanlara, çevrenizden veya ailenizden herhangi biri tarafından, işlenmesi olası bir suç ile ilgili olarak bilgilendirildiniz mi sorusu yöneltilmiştir. Ankete katılan 324 kişiden 285'i kendilerinin emniyet görevlileri tarafından bu konuda bilgilendirildiklerini söylemişlerdir. Anket sırasında yapılan ikili görüşmelerden, vatandaşın bu bilgilendirmenin yapılması esnasında polislerin hal ve hareketlerinin, kendilerine karşı tutumlarının verdikleri bilgi ve önerileri göz önünde bulundurmaları açısından fazlasıyla önemsedikleri anlaşılmıştır.

Öyle ki, bazı vatandaşlar kendilerini ziyaret eden ya da bir toplantıda konuşmacı konumunda olan görevlilerin üniformalarına, kişisel bakımlarına gösterdikleri özene ve konuşma üsluplarına kadar dikkat ettiklerini paylaşma gereği görmüşlerdir. Bu açıdan, toplum destekli polislik faaliyetlerini yürütmekte olan görevlilerin özenle seçilmeleri ve bu gibi konularla ilgili mutlaka önceden bilgilendirilmeleri, projelerin başarılarının arttırılmasını sağlayacaktır.

SORU 29 – BİLGİLENDİRİLDİĞİNİZ BİR SUÇ İLE İLGİLİ OLARAK BAŞKACA ŞAHISLAR TARAFINDAN MAĞDUR EDİLMEMEYE ÇALIŞILDINIZ MI?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Bilgilendirilmedim	34	10,5	10,5
Hayır	80	24,7	24,7
Evet	210	64,8	64,8
TOPLAM	324	100,0	100,0

Tablo 29'da; ankete katılanlara, daha önceden kendilerinin emniyet görevlileri tarafından bilgilendirildikleri bir suçla ilgili, başka şahıslar tarafından mağdur edilip edilmedikleri sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların % 64,8'i bilgi sahibi oldukları bir suçla ilgili olarak başka şahıslar tarafından mağdur edilmeye çalışıldıklarını söylemişlerdir.

Katılımcılar daha çok telefonla aranarak kendilerinden para ya da kontör talebinde bulunulması yani bir dolandırıcılık suçuna ve de mala karşı işlenen hırsızlık suçuna maruz bırakılmaları girişimine uğradıklarını fakat daha önceden bu konularda emniyet görevlileri tarafından yüz yüze ya da kendilerine cep telefonları ile ulaşılarak yapılmış olan uyarıları ve de ilçe genelindeki güvenlik toplantılarına katıldıkları için bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Böylelikle işlenmesi muhtemel kimi suçların önüne geçilmiş hem güvenlik hizmetinin devlete olan maliyetleri düşürülmüş hem de vatandaşın maddi manevi herhangi bir kayba uğramaması yaşadığı toplumda güven içinde ve huzurla yaşaması sağlanmıştır.

SORU 30 – MAĞDUR EDİLMEME ÇALIŞILDIYSANIZ BU KONU İLE İLGİLİ DAHA ÖNCE BİLGİNİZ OLMASI MAĞDURİYETİNİZİ ENGELLEDİ Mİ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Bilgilendirilmedim	38	11,7	11,7
Hayır	130	40,1	40,1
Evet	156	48,1	48,1
TOPLAM	324	100,0	100,0

Tablo 28 ve Tablo 29'daki soruların devamı olarak, herhangi bir suçla ilgili olarak mağdur edilmeye çalışılan katılımcılardan, daha önceden bilgi sahibi olmalarının mağduriyetlerini engelleyip engellemediği sorusunun cevabı istenilmiştir. Ankete katılanların % 48,1'i evet cevabını vermişlerdir. Anket geneline bakıldığında bu oranın neredeyse her iki kişiden birine denk geldiği görülecektir. Bu da demek oluyor ki maliyeti düşük projelerle polis halk ilişkilerini bozmadan vatandaşın huzurunu ve güvenliğini sağlamak mümkün olabilmektedir.

Bu çalışmanın ışığında emniyet güçlerinin hem kendi işlerinin kolaylaşmasının hem de vatandaşın korunmasının kimseye bir kısıtlama getirmeden

sağlanmasının mümkün olduğu anlaşılmalı ve klasik polisiye uygulamalar bir kenara bırakılarak toplumun desteği alınmalı ve suçlar henüz işlenmeden önlenmelidir.

SORU 31 – EVET İSE, NASIL ENGELLEDİ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	152	46,9	46,9
Broşür	47	14,5	14,5
SMS	109	33,6	33,6
Bilgilendirme programı	11	3,4	3,4
Görsel yayın	3	0,9	0,9
Diğer	2	0,6	0,6
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıdaki tablo, mağdur edilmeye çalışılan kişilerin kendilerini nasıl mağduriyetten koruduklarıyla ilgili ayrıntılı bir sunumdur. Katılımcıların % 46,9'u her şeye rağmen mağduriyetlerinin engellenemediğini, diğer katılımcıların % 33,6'sı SMS aracılığıyla, % 14,5'i daha önceden almış oldukları broşürlerle ve çok küçük bir grup ise görsel bilgilendirme programları sayesinde herhangi bir suçun mağduru olmaktan korunabildiklerini beyan etmişlerdir.

Bu istatistikî veriler ışığında projelerdeki uygulamaların vatandaş tarafından hangisinin daha başarılı olduğu değerlendirilebilir. Emniyet Genel Müdürlüğü koordinesinde vatandaşların özel cep telefonlarına gönderilen SMS 'lerin suçun önlenmesi noktasında sağladığı fayda diğer uygulamaların hepsinin toplamalarının dahi çok daha üzerinde fayda sağlamıştır. Buradan yola çıkılırsa bu SMS 'lerin yalnızca dolandırıcılık konusunda değil trafik güvenliği, can ve mal güvenliği gibi konularda da kısa açık ve anlaşılır bir şekilde hazırlanarak belirli zaman aralıklarında

vatandaşlara ulaştırılması yerinde bir hizmet olacaktır. Örneğin; bayram dönemlerinde birçok vatandaşımız gerek tatil amacıyla gerekse memleketlerine ailelerini ziyaret etmek amacıyla trafiğe çıkmakta ve maalesef bu dönemlerde trafik kazaları normal zamanlardan çok daha sık meydana gelmektedir. Bu konudaki SMS uygulaması bayram günlerine göre planlanıp içlerine bir de bayram tebriki dilekleri eklenirse vatandaşların duyarlılığı artacaktır. Bu sayede bir kaza bile meydana gelmeden önlenebilir ise proje başarıya ulaşmış olacaktır.

SORU 32- İKAMETİNİZDE HERHANGİ BİR ÖNLEM ALIYOR MUSUNUZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	27	8,3	8,3
Kapı kilidi	120	37,0	37,0
Kamera	74	22,8	22,8
Alarm	60	18,5	18,5
Diğer	43	13,3	13,3
TOPLAM	324	100,0	100,0

Ankete katılanlara ikametlerinde olası bir hırsızlık olayına karşı ne gibi önlemler aldıkları sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların % 37'si kapılarındaki kilitlerini, % 22,8'i ilaveten kamera sistemlerini, % 18,5'i ise kapı kilidi ve kamera sisteminin yanı sıra alarm sistemlerini de önlem olarak kullandıklarını söylemişlerdir. İlçedeki konutların büyük çoğunluğunun bahçeli olması nedeniyle İkamet edenler diğer bir önlem olarak evcil hayvan beslediklerini ve bunun da bir tür önlem olduğu yanıtını vermişlerdir. Herhangi bir önlem almadıklarını söyleyenlerin sayısı ise 27 ile % 8,3 orana sahiptir.

Anket katılımcıları ile yapılan ikili görüşmelerde kamera sistemi kurdurduğunu beyan eden kişilerden bazılarının bu kameraları internet üzerinden temin ettikleri, yalnızca görünürde bir kamera sistemi kurulu imajı yaratmayı amaçladıkları ama gerçekte bu kameraların yalnızca caydırıcı nitelikte olduğu ve görüntü kaydı vb. yapmadığını ifade etmişlerdir. Ülkemizde hala elektronik sistem maliyetlerinin çok yüksek olması maalesef vatandaşı bu gibi uygulamalara sevk etmiştir. Güvenlik hizmetleri için ayrılan bütçeden belirli bir miktarın, özellikle büyük yerleşim bölgelerinde güvenlik sistemleri kurulumuna katkı sağlaması amacıyla vatandaşa hibe edilmesi ya da yerel güvenlik teşkilatlarının bu sistemi ilçe genelinde kurması için devlet tarafından ayrıca bir ödenek sağlanması faydalı olacaktır.

SORU 33 – İŞYERİNİZDE HERHANGİ BİR ÖNLEM ALIYOR MUSUNUZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	15	4,6	4,6
Kapı kilidi	53	16,4	16,4
Kamera	118	36,4	36,4
Alarm	103	31,8	31,8
Diğer	35	10,8	10,8
TOPLAM	324	100,0	100,0

Katılımcılar bir önceki anket sorusunda evlerinde aldıkları güvenlik önlemlerinin başında kapı kilidinin yeterli olduğunu belirtiyor iken konu işyerleri olduğunda kapı kilidinin yanı sıra kamera sistemlerinin de tedbir olarak öncelikli başvurulmuş bir yöntem olduğunu belirtmişlerdir. 118 katılımcı kamera sistemi taktırdığını, 103 kişi alarm sistemi kurdurduğunu ifade etmiştir. Bir önceki tablo ile yapılan karşılaştırma sonucunda vatandaşın iş yerlerini korumak için almış olduğu

tedbirlerin evlerini korumak için almış olduğu tedbirlere oranla daha yoğun olduğunu belirtmek mümkündür.

2007-2011 yılları arasında Bodrum ilçesi genelinde işlenen suçları gösterir tablolar incelendiğinde sayısal olarak evden hırsızlık suçunun daha fazla olduğu görülmektedir. Fakat ilçedeki ev-iş yeri sayısı göz önünde bulundurulduğunda hırsızlıkların birçoğunun iş yerlerinden yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Bundan dolayı vatandaşın aldığı tedbirin iş yerlerinde yoğunlaşmış olması beklentiler doğrultusundadır.

SORU 34- ARACINIZDA HERHANGİ BİR ÖNLEM ALIYOR MUSUNUZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Hayır	75	23,1	23,1
Direksiyon kilidi	50	15,4	15,4
Özel otopark	108	33,3	33,3
Alarm	69	21,3	21,3
Diğer	22	6,8	6,8
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıdaki tablo kişilerin araçlarında herhangi bir güvenlik önlemi alıp almadıkları sorusuna verdikleri cevapların istatistikî sonuçlarını yansıtmaktadır. Katılımcıların % 33,3'ü araçlarını özel otoparklarında park ederek güvenlik önlemi aldığını belirtirken, diğer taraftan % 23,1'lik bir kesim ise herhangi bir önlem almadığını belirtmiştir.

İlçenin fiziki konumu dolayısıyla araç hırsızlığı sık görülen suçlardan biri olmamaktadır. Çünkü ilçe giriş ve çıkışı tek bir ana caddeden sağlanmakta ve bu caddeler üzerinde MOBESE kameraları bulunmakta, bunun yanı sıra emniyet

kuvvetleri de sıklıkla uygulama yapmaktadır. Oto hırsızlıklarının bu nedenle aydınlatılıyor olması suçluların ilçe genelinde daha çok ev ve iş yerlerine yönelmesine neden olmuştur.

SORU 35 – TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK FAALİYETLERİNİ NASIL BULMAKTASINIZ?

DEĞERLER	SIKLIK	YÜZDE	GEÇERLİ YÜZDE
Çok kötü	9	2,8	2,8
Kötü	37	11,4	11,4
Orta	98	30,2	30,2
İyi	80	24,7	24,7
Çok iyi	100	30,9	30,9
TOPLAM	324	100,0	100,0

Yukarıdaki tablo; toplum destekli polislik faaliyetlerinin vatandaş tarafından nasıl değerlendirildiğini göstermesi noktasında belki de anketin en önemli sorusunun sayısal verilerini yansıtmaktadır. Katılımcıların % 30,9'u çok iyi yanıtını verirken; çok kötü, kötü ve orta cevabını verenlerin oranı neredeyse % 50'yi bulmaktadır. Bu oran yürütülen toplum destekli polislik faaliyetlerinin planlanmasındaki başarının, projeler uygulamaya konulduğunda düştüğünü yansıtmaktadır.

Açıkça görülmektedir ki 2006-2007 yıllarında uygulanmaya başlanan bu projeler henüz ilk toplum destekli polislik faaliyetleri olduklarından dolayı bazı noktalarda eksik ve yetersiz kalmışlardır. Yine de klasik polislik anlayışının terk edilmesi ve topluma güvenlik hizmeti sunulurken öncelikli olarak yine toplumun huzur ve memnuniyetinin gözetilmiş olması ileriye yönelik umut vaat edici bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

5.5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Güvenlik, toplumsal yaşamın huzur içinde devamının ve kamu düzeninin sağlanmasında başta gelen bir kolluk hizmetidir. Toplum-devlet ilişkileri bakımından güvenlik özel ve önemli bir hizmet alanıdır. Güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinde dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de birtakım değişmelerin ve gelişmelerin olduğu görülmektedir.

Gelişen ve değişen toplumsal koşullar ve teknolojiye meydana gelen değişimler, güvenlik hizmetlerini doğrudan etkilemekte ve yeniden şekillendirmektedir. Modern yaşamın neden olduğu toplumsal değişimler çerçevesinde gelişmiş dünya ülkelerinde temel polislik yaklaşımı, polisin suç olmadan önce, kendiliğinden ve pro-aktif bir anlayışla harekete geçmesidir. Pro-aktif yaklaşım, polisin duyarlılığının üst seviyelerde olduğu ve polisin toplumsal mekânlara nüfuz ettiği bir anlayışa karşılık gelmektedir. Bu anlamda; polis, yalnız suçun oluşmasını bekleyen, pasif bir gözetleyici olmayıp, toplumda temel ve önemli nitelikte koruyucu, düzenleyici ve caydırıcı görevleri yerine getiren bir icra gücüdür. Bu görevlerin temelini, insanî ve günlük ilişkileri düzenlemek ve toplumsal yaşamın sağlıklı devamı için kamu düzenini sağlamak oluşturmaktadır.

Toplum destekli polislik faaliyetlerinin akademik bir çalışmaya konu edilmesi fikri; Muğla ili Bodrum ilçesinde, suçların henüz işlenmeden önlenmesi için vatandaşların de desteğine ihtiyaç duyulması fakat vatandaşların ihbar mekanizmalarını kullanmaktan kaçındıklarının gözlemlenmesi üzerine ortaya çıkmıştır. Suç ve suçlular ile mücadelenin en önemli ve etkin yolu toplumu bilinçlendirerek böylelikle mağdur potansiyelini en aza indirmektir. Bu noktadan hareketle vatandaşların fikirlerinin pozitif yönde değiştirilmesi için bir takım projeler uygulamaya konulmuş, suçla mücadelede etkinliğin artırılması hedeflenmiştir. Bu çalışmada Bodrum ilçesi polis sorumluluk alanında uygulanan Toplum Destekli Polislik Uygulamalarının suç önlemedeki etkinliğinin ve bu faaliyetlerin bölgede yaşayan insanlara ulaşabilirliğinin ne seviyede olduğu araştırılmıştır. Son olarak yapılan anketlerle, halkın bu faaliyetlere bakış açısı değerlendirilmiş, ilçe genelindeki

suç istatistikleri suç türlerine göre düzenlenerek, uygulanan projelerden sonra işlenen suç sayısında anlamlı bir değişiklik olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bodrum ilçesinde etkin bir güvenlik hizmeti yürütülmesinde kabul gören anlayış; suçla mücadeleye ve güvenlik politikalarının uygulanmasına toplumun katılım ve desteğinin sağlanmasına dayanmakta; öncelikle toplumsal beklentilerin ve taleplerin karşılanması bu anlayışın odak noktasını oluşturmaktadır. TDP 'nin alanda uygulanması bakımından, güvenlik hizmetlerinin ve polis-toplum ilişkilerinin geliştirilmesi yönüyle aşağıdaki amaçlar öngörülmüştür:

- Toplumun öncelikli güvenlik beklentileri ve önerilerinin tespitine yönelik güvenlik memnuniyet ölçümleri yapılarak, müşteri odaklı hizmet anlayışı geliştirmek,
- Toplum temsilcileri ile periyodik güvenlik sorunlarını paylaşım toplantıları düzenlenerek, toplumun güvenli yaşama katılım ve katkı sağlamak,
- Toplumda suçtan mağdur olmuş şahıslara Toplum Destekli Polis temsilcileri tarafından psikolojik ve moral destek sağlamak,
- Eğitim çağı çocuklarımızın ve gençlerin suçlara ve kötü alışkanlıklara karşı korunmasına yönelik etkin çalışmalar yürütmek,
- Suçların oluşumuna etki eden olumsuz faktörlerin belirlenmesi ve giderilmesine yönelik ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlanarak çalışmalar yürütmek,
- Halkın suçlara karşı kendini koruma arzusu ve güvenli yaşamın sağlanmasına yönelik toplumsal bilinçlendirme etkinlikleri yapmak,
- Toplumun sosyal ve kültürel etkinliklerine katılarak polis - halk ilişkisini geliştirmek,

- Toplumda oluşan güvenlik kaygısı ve suç korkusunu azaltarak kentlerdeki yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunmak, toplumda güvenlik bilincini ve duyarlılığını artırmak,
- Önleyici güvenlik hizmetleri kapsamında programlar ve kampanyalar düzenlemek,
- Güvenlikte toplumsal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi kapsamında panel, konferans, seminer, sempozyum ve benzeri etkinlikler düzenlemek,
- Güvenlik konusundaki toplumsal gereksinimlere ve taleplere cevap verebilmek için hizmetlere uygun nitelikte uygulama projeleri ve modelleri geliştirmek,
- Güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinde geliştirilen yeni TDP felsefesi ve anlayışının bütün personele yaygınlaştırılmasını sağlamaktır.

Bu amaçlar ışığında Bodrum ilçesinde uygulanmış olan Emniyetli Eğitim Güvenli Öğretim Projesi ve Bilinçli Toplum Güvenli Bodrum Projesi ile ilçede yaşayan her kesimden insana ulaşılması hedeflenmiştir. Düzenlenen toplantılar ve çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan ziyaretler ile TDP 'nin amacı vatandaşlara anlatılmış ve varsa polis-vatandaş ilişkileri bağlamındaki önyargıları yıkılmaya çalışılmıştır.

Uygulamalar sırasında yaşanan en büyük sıkıntı, vatandaşların daha önceden herhangi bir şekilde polisle karşı karşıya gelmiş olmaları ve polisin tutumu ve bilgi seviyesi bakımından yetersiz olduğu kanısının zihinlerinde yer etmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü TDP denildiğinde vatandaşın ilk endişesi bir anlamda muhbirlik görevi üstlenmek durumunda kalacağı yanılgısıdır. Oysaki toplum destekli polislik uygulamalarının asıl amacı öncelikle suçun işlenmeden önlenmesini sağlamaktır. Vatandaşın üstüne düşen sorumluluk ise bir suçluyu ihbar etmekten daha çok kendisinin bir suçun mağduru olmasının engellenebilmesi için gerekli tedbirleri almasıdır. Anket uygulamaları sırasında katılımcıların samimi sohbetleri neticesinde anlaşılmıştır ki Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğü görevlileri bu

noktada eski anlayışı yıkmak için özverili bir çalışma içine girmişler; kalıcı bir netice alınabilmesi için henüz çok erken sayılmakla birlikte; vatandaşın bir niyet olarak değişme ve gelişme olduğunu görmesi bakımından olumlu bir adım atmışlardır.

Anket yapılan kişilerin % 67'si suçun önlenmesi için mutlaka toplumun da desteğinin olması gerektiğini savunmuşlardır. Katılımcıların % 42,9'u polisi yardım istemek için, % 17,6'sı bir suçu ihbar etmek için, % 17,9'u da herhangi bir konu hakkında bilgi istemek için 155 Polis İmdat'ı aradıklarını ifade etmişlerdir. Vatandaşlar % 43,2'lik oranla operatörün tutumunu 'İyi' olarak değerlendirmiştir. Bodrum ilçesinde yaşayıp da herhangi bir konu nedeniyle bulunduğu yere polis ekibi talebinde bulunanlar % 62,7'lik bir orana sahiptir. Katılımcıların % 44,1'i yani 143 kişi gelen görevlilerin olaya müdahalelerini veya kendilerine olan davranışlarını 'İyi' olarak değerlendirmişlerdir.

TDP hakkında ne düşündükleri sorusu yöneltilen katılımcıların % 30,9'u çok iyi yanıtını verirken, % 30,2'lik yüzde ile orta diyen katılımcılar ikinci sırada yer almışlardır. Araştırmada % 24,7 ile iyi yorumunu yapanlar olduğu gibi, kötü yanıtını veren % 11,4'lük kesimde bulunmaktadır. Sonuç olarak, toplum destekli Polislik faaliyetleri adı altında yapılan bu çalışmalarını iyi ve çok iyi olarak yorumlayanlar olduğu kadar yetersiz bulanların da bulunduğu görülmüştür. Uygulamaların henüz çok yeni olduğu düşünüldüğünde başarı seviyesinin bu noktalarda kalması kabul edilebilir bir durum olarak görülmekte ise de emniyet görevlilerine bu başarının artırılması noktasında büyük görevler düştüğü de açıkça anlaşılmaktadır.

2007 yılı suç istatistikleri incelendiğinde Bodrum ilçesi polis sorumluluk sahasında mala karşı işlenen suçların sayısının 709 olduğu görülürken şahsa karşı işlenen suçların sayısının 530 olduğu görülmektedir. 2011 yılına gelindiğinde ise mala karşı işlenen suçların sayısının 462 olduğu görülürken şahsa karşı işlenen suçların sayısının ise yükselerek 907 olduğu görülmektedir. 2007 yılı itibariyle ilçe genelinde uygulanmaya başlanan TDP projeleriyle birlikte mala karşı işlenen suçların sayısında kademeli olarak bir düşüş olduğu söylenebilir. Fakat şahsa karşı işlenen suçlar yürütülen tüm faaliyetlere rağmen herhangi bir düşüş göstermemiştir. Uygulamaya konulan TDP projeleri esas olarak mala karşı işlenen evden hırsızlık,

işyerinden hırsızlık, gasp, kapkaç gibi suçları önlemeyi hedeflemiştir ve bu açıdan bakıldığında yürütülen faaliyetlerin anlamlı bir başarıya ulaştığı söylenebilir.

Bodrum ilçesinde suçların işlenmeden önlenmesi noktasında vatandaşın katkı ve desteğini sağlamaya yönelik yürütülen TDP projeleri ile birlikte;

Polisin, hizmetinde olduğu toplumun temel problemleri ile doğrudan ve aracısız bir ilişki kurarak meşgul olmasına ve toplum-polis ilişkilerinin gelişmesine imkân sağlanmıştır.

Suç önleme faaliyetleri ve düzensizliklerin giderilmesi çerçevesinde toplumdaki polise bilgi akışının artmasına imkân sağlanmıştır.

Toplum ve polis arasında çift yönlü etkin bir iletişim sağlanarak suçla mücadele toplumun geneline yaygınlaştırılmıştır.

Toplum destekli polislik toplumun her türlü sorunun belirlenerek çözümlenmesi çerçevesinde, suçla mücadeleye ve toplumdaki sorunlara ilişkin ilgili kurum ve kuruluşların harekete geçirilmesine yönelik mekanizmalar oluşturulmuştur.

Suçla mücadele hizmetlerinin toplum odaklı yürütülmesine imkân sağlanmıştır.

Suç mağduriyetlerinin azaltılması ve suç mağdurlarının bilinçlendirilmesine ilişkin suçla mücadele odaklı çalışmalar yapılması için imkânlar yaratılmıştır.

Polisin, toplumun risk altındaki kesimlerine yönelik stratejiler geliştirmesine ve onları suçtan korumasına yönelik çalışmalar yapabilmesine imkân veren elverişli bir alan sağlanmıştır.

Polisin suçla mücadeleye yönelik faaliyetlerinin topluma aktarılmasında ve bunların toplum tarafından benimsenmesi ve desteklenmesinde geri besleme mekanizması sağlıklı bir biçimde çalıştırılmıştır.

İleriki dönemlerde bu projelerin başarılarının arttırılması için ise alan sınırlaması olmaksızın şahsa karşı işlenen darp, hakaret, yaralama gibi suçlara yönelik olarak da benzer projeler planlanmalı ve aciliyetle uygulamaya konulmalıdır.

Projenin yürütülmesinde görevli emniyet görevlileri profesyonel bir eğitimden geçirilmeli, vatandaşla yaşanabilecek her türlü gerginlik ve anlaşmazlıkta yetki ve sınırlarını aşmadan en hızlı ve sağlıklı çözümü üretebilecek şekilde donanıma sahip olmalıdırlar.

Bu görevliler halkla ilişkiler, hitabet, protokol ve görgü gibi alanlarda hizmet içi brifingler ve toplantılarla sık sık eğitime tabi tutulmalı ve vatandaşla olan ilişkilerinde empati kurmayı başarabilecek şekilde donatılmalıdırlar.

Hizmetin yürütüldüğü birimlerin şeffaflaşması sağlanmalı, her iş ve işlem basamağında vatandaşın harici denetimine ve kontrolüne imkan verecek şekilde yerleşim düzeni kurulmalıdır.

Emniyet görevlileri yetki ve sorumlulukları çerçevesi ile ilgili çok kapsamlı şekilde bilgilendirilmeli; bu yetkilerini aştıklarında ya da yetkileri olmayan bir uygulamada bulduklarında nasıl bir yaptırımla karşılaşacaklarını öğrenmelidirler.

Gelişen teknoloji sayesinde suçun işlenmeden önlenmesi ya da işlenmiş bir suçun aydınlatılmasında birçok teknik imkân kullanılabilir. Bilindiği üzere MOBESE gibi bilişim sistemleri hem kurulum aşaması hem de bakım ve tamirati oldukça masraflı olan sistemlerdir. Yerel imkânlarla bu giderlerin karşılanamayacağı bilindiğinden, hazine bütçesinin ilgili kaleminden yalnızca bu bilişim sistemlerine yönelik ayrı bir kalem ayrılması yerinde bir tedbir olacaktır.

Güvenlik hizmetini sunan emniyet görevlileri toplumla iç içe ve her zaman insanlarla iletişime açık olmalı, toplumun üyeleri ile sıkı bir işbirliği içerisinde bulunmalıdırlar.

TDP projeleri ile toplumda genel güvensizlik hissini ve suç korkusu azaltılmaya çalışılmalı ve herkese aynı düzeyde ve eşit nitelikte hizmet sunulması sağlanmalıdır.

Ayrıca bu çalışmaların başarıya ulaşabilmesi için hizmetlerin yürütülmesinde objektif bir yaklaşım benimsenmeli, vatandaşın güvenlik hizmetlerinin yürütülmesinde sorumluluk alma bilincini geliştirilmelidir. Toplumun risk altındaki kesimleri ile özellikle irtibat kurulmalı ve kaliteli ve etkin bir güvenlik hizmeti sunumu için gerekli teknik, idari ve diğer tedbirler alınmalıdır.

Dikkatlerden kaçmaması gereken bir nokta da hizmetlerin yürütülmesinde bölgesel özelliklerin ve farklılıkların mutlaka dikkate alınması gerekliliğidir. Örneğin Ege bölgesinin kültür ve yaşayışıyla Doğu Anadolu bölgesinin gelenek-görenekleri büyük farklılıklar göstereceğinden; suçun önlenmesi için uygulamaya konulacak projelerin de bu farklılıkları gözeten nitelikte olması gerekmektedir.

Bodrum'da uygulanmakta olan programların en temel eksiklerinden bir tanesi (ülkemizde uygulanmakta olan birçok projede olduğu gibi); suç önleniminin yalnızca polisin çalışmalarıyla önlenebileceğinin düşünülmesidir. Eğitim çağındaki çocuklara ulaşabilmek adına okullara ziyaretlerde bulunulması ve çocukların hoşlanabileceği bazı hediyelerin dağıtılması vb. çalışmalar anlamlı olmakla birlikte; bu çalışmaların yürütülmesinde 'Okul Aile Birlikleri (FAST) Projesi, Milwaukee, ABD' örneğinde olduğu gibi uzman pedagoglar, sosyologlar ve psikologlar ile işbirliği içerisinde çalışılması, projelerin verimliliği açısından çok ciddi farklar yaratacaktır. Çünkü emniyet görevlileri, eğitimleri boyunca ağırlıklı olarak mesleki dersler almakta ve bu eğitimler genellikle teorik olduğu için toplumun geneline ilgilendiren böylesine ciddi bir konuda yetersiz kalmaktadırlar.

Modern kamu yönetimi yaklaşımları ekseninde gelişen yeni güvenlik hizmetleri anlayışları, kamu düzeni polisliği kavramı çerçevesinde güvenlik hizmetlerine toplumsal katılımı sağlamayı, halkın talep ve ihtiyaçlarını dikkate alarak güvenlik politikalarına yön vermeyi, gelişen ve değişen sosyal koşullar kapsamında bu alanda yürütülen hizmetlerin de yeniden yapılandırılmasını amaçlamalıdır.

KAYNAKÇA

Akers, R. L. .2000. *Criminological Theories Introduction, Evaluation, and Application*, Roxbury Yayıncılık, Los Angeles, s.166,169.

Aksoy, H. . 2004. Coğrafi Profillemeye, *Polis Dergisi*, Sayı 41, Ankara, s.73-78.

Aktuğ, A. .2006. Toplum Destekli Polislik Uygulamaları Antalya Emniyet Müdürlüğü Modeli, Önlemek Tedavi Etmekten Daha İyidir, *Polis Dergisi*, Sayı 34, Ankara, s.178-182.

Alderson, J. .1989. *İnsan Hakları ve Polis*, Çev. İhsan Kuntbay, TODAİ Yayınları, Ankara, s.187.

Alyot, H. .1947. *Türkiye’de Zabıta Tarihi Gelişimi ve Bugünkü Durumu*, Kanaat Basımevi, Ankara, s.10-11.

Arslan, M. M. .2005. Toplum Destekli Polislik Denizli Emniyet Müdürlüğü Uygulaması, Bir Taşla Sürüyü Düşürmek, *Polis Dergisi*, Sayı 45, s.167-178.

Aydın, A. H. .1996. *Polis Meslek Hukuku*, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, s.1, 14, 49-53.

Aydın, A. H. 2008. Toplumsal Güvenlik ve Yerel Siyaset, *Yerel Siyaset Dergisi*, Sayı 28, Ankara, s.8-9.

Beccaria C. .2004. *Suçlar ve Cezalar Hakkında*, Çeviren Sami Selçuk, İmge Kitabevi, Ankara, s.31,48,102.

Bayley, H. D. .1994. *Police For The Future*, Oxford University Yayınları, New York, s.121,127.

Bayley, H. D. . 2006. *Gelecek İçin Polis*, Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayınları, Ankara, s.111-114,129.

Bilton, T., Bonnett, K., Jones, P., Lawson, T., Skinner, D., Stanworth, M., 2008. *Sosyoloji*, Ankara: Siyaset Kitabevi, s.394

Bolu, O. Uludağ, Ş. Doğutaş, C. 2010. Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt 65, Sayı 1, Ankara, s.30-56.

Brodeur, J. P. , Ouellet G. .2004. “What Is a Crime? A Secular Answer”, in *What Is a Crime?*, UBC Yayıncılık, Kanada, s.2,31-33.

Çilesiz, C. 2012. Toplum Sözleşmesi- Devlet: Özgürlük- Güvenlik, *İdarecinin Sesi Dergisi*, s.32-36.

Çoban, E. .2005. Ülkemizin Yeni Bilgi ve Güvenlik Konsepti Mobese, *Polis Dergisi*, Sayı 45, s. 21-27.

Dağ, H. .2003. Suçla Mücadele, *Polis Dergisi*, Sayı 34, Ankara, s.22,106-109.

Demirbaş, T. .2001. *Kriminoloji*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s.313,314.

Demirbaş T. .2005. *Kriminoloji*, Seçkin Yayınları, Ankara, s.60.

Dönmezer, S. .1984. *Sosyoloji*, Genişletilmiş 9. Baskı, Savaş Yayıncılık, Ankara, s.114.

Dönmezer, S. .1994. *Kriminoloji*, Beta Yayıncılık, İstanbul, s.55-56,85,158.

Durkheim E. .1994. *Sosyolojik Metodun Kuralları*, Çev. Enver Aytekin, Sosyal Yayınları, İstanbul, s.112-119.

Dündar, A.N. .1988. *Açıklamalı-İçtihatlı-Örnek Uygulamalı Emniyet Teşkilatı ve Hizmetleri*, Yiğit Ofset, Ankara, s. 1.

Dündar, N. .2002, *Suç ve Suçlu Profili 2*, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara, s. 6.

EGM, 2006. *Toplum Destekli Polislik Hizmet Standardı*, Ankara, s.293-294.

- EGM, 2009. *Stratejik Plan 2009-2013*, EGM Yayınları, Ankara, s.122-127.
- Erem, F. .1997. *Suç Bilimi Açısından Adalet Psikolojisi*, Adil Yayınevi, Ankara, s.6.
- Ergut, F. .2004. *Modern Devlet ve Polis*, İletişim Yayınları, İstanbul, s.229,230,235.
- Esgin, E. 2004. Suçun Sosyolojik ve Kriminolojik Analizi, *Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 1, Ankara, s.47.
- Fert, İ. .2004. *Suçların Aydınlatılmasında Çağdaş Metod: Suç İstihbarat Analizi*, Interpol Daire Başkanlığı, Ankara, s.33.
- Geleri, A. .2001. *Önleyici Polislik Hizmetleri*, SNF Yayıncılık, Ankara, s. 5,6.
- Geleri, A. .2003. *Önleyici Polislik*, Seçkin Yayınları, Ankara, s.26,103.
- Giddens, A. .2000. *Sosyoloji*, Ayraç Yayınları, Ankara, s. 186.
- Giritli, İ. ,Bilgen, P. ,Akgüner, T. . 1988. *İdare Hukuku I*, Der Yayınları, İstanbul, s. 24.
- Gökulu, G. .2010. Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi, Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 24, Sayı 1, s.209-226.
- Gürer, C. .2004. Suç Analizi: Çağdaş Polisi Vazgeçilmez Silahı, *Polis Dergisi*, Sayı 41, s.23-29.
- Henry S. ,Milovanovic D. .1996. *Constitutive Criminology- Beyond Postmodernism*, Sage Yayınları, Londra, s. 139.
- İçli, T. .1993. *Türkiye 'de Suçlular-Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri*, AKM Yayını, Ankara, s.44,513.
- İçli, T. .1994. *Kriminoloji*, Bizim Büro, Ankara, s.76,78,111.

İçli, T. .2004. *Kriminoloji*, Martı Kitap ve Yayınevi, Ankara, s.46,47,52-57.

İçli, T. .2007. *Kriminoloji*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, s.23.

Kavgacı, H. İ. 1997. *Demokratik Polislik, Temel Yaklaşımlar*, Maset Matbaacılık, Ankara, s.27,31,44.

Kelly, L. .2000. *Kadınlar ve Çocuklara Yönelik Şiddete Karşı Polislikte Görüş, Yenilik ve Uzmanlık*, Council of Europe, s.28 .

Kelling, G. L. .1988. *The Evolving Strategy of Policing, Perspectives on Policing: U.S. Department of Justice*, National Institute of Justice, s.35 .

Kıratlı, M. . 1973. *Koruyucu İdari Hizmetler*, TODAİE Yayını:135, Ankara, s.76.

Kızmaz, Z. .2005. Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 29, s.149,167.

Kongar, E. .1995. *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*, Remzi Kitapevi, İstanbul, s.185,186.

Okçabol, D. .1939. *Meslek Tarihi*, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara, s.8-9.

Özbay, Ö. .2004. Age, Delinquency and Social Bonding Theory, *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, s.55,56.

Polat, O. .2004. *Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar*, Seçkin Yayınları, Ankara, s.38.

Poloma, M. .1993. *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*, Çev. Hayriye Erbaş, Gündoğan Yayınları, Ankara, s.38.

Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu, 04.07.1934 tarih ve 2559 sayı, md.1,9/2.

Sarpdağ, M. .2005. *Çocuk Suçluluğu ve Polis*, Ahsen Matbaacılık, Ankara, s.35.

Seyhan, K. .2006. Çocukta Suçluluğun Gelişmesine Yol Açan Faktörler, *Polis Dergisi*, Sayı 34, Ankara, s. 96-97.

Soyaslan, D. .1996. *Kriminoloji*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, s. 48.

Şafak, A. .1989.*Ceza Muhakemeleri Usulü ve Polis*, Liberta Yayınları, Ankara, s.72.

Tezsever, S. .1992. *Polisin Yetkileri*, Polis Akademisi Yayınları, İstanbul, s.2.

VoldG. ,Bernard T. ,Snipes J. .2002. *Thoeretical Criminology*, 5. Baskı, Oxford Yayınları, New York, s.158.

Vural, M. Z. . 1970. *Polisin Görev ve Yetkileri*, Ulutaş Matbaası, İstanbul, s.15.

Yılmaz, İ. .2004. Şehir Suçlarını Önleme, Yerel Yönetimler İçin Bir Rehber Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Bir Demokratik Toplum İçindeki Günlük Yaşam İçinde Karşılaşılan Şiddete Cevaplar, *Polis Dergisi*, Sayı 38, Ankara, s.481-492.

Yılmaz, S. Suçu Açıklamak İçin Önerilen Sosyal ve Biyolojik Teoriler, https://www.academia.edu/5058451/Sucu_Aciklamak_icin_Onerilen_Sosyal_ve_Biyolojik_Teoriler

Yücel M. T. .2004. *Kriminoloji*, Umut Vakfi Yayınları, İstanbul, s. 37.

EK-1/ SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ İLE İLGİLİ PROJELER

1. AVRUPA'DA VE AMERİKA'DA UYGULANAN SUÇ ÖNLEME PROJELERİ

Avrupa ve Amerika'da uygulanan stratejiler şu şekilde sıralanabilmektedir:

1.1. Hırsızlık Suçu İle Mücadele Projeleri

1.1.1. Evden Hırsızlığı Önleme Projesi

Bu çalışma grubunun faaliyetlerinin uygulanma sürecinde yararlanılan yöntemler aşağıdaki gibidir:

- ◇ Polis kayıtlarına göre evden hırsızlık suçunun sık işlendiği bölgelerin coğrafi analizinin GIS yazılımı kullanılarak yapılması. Bu çatı altında, hırsızlık sorununun yoğun olduğu yerlerde mağduriyet problemi daha fazladır tezini öne sürebilmektedir.
- ◇ Polis kayıtlarında geçen hırsızlık olaylarının incelenmesi. Bu yöntemle elde edilen sonuç, evden hırsızlık suçunu işleyenlerin %51'inin ikametgâhının olay yerine olan mesafesinin 1000 metreden; %77'sininkinin de 2000 metreden daha az olmasıdır.
- ◇ Hırsızlarla yapılan mülâkatlar. Bu yöntemin uygulanmasından sonra varılan sonuç, olay yerine olan yakınlık ve hırsızlık yaparken yakalanma riski nedeniyle hırsızların kendine bir merkez seçmeleridir.

Bu analiz süreciyle ilgili olarak, Çalışma grubu, bu amaçla evden hırsızlık olaylarıyla ilgili Amerika'da yürütülen bir araştırmayı temel alarak “yaralı mağdurlar”, “hırsızlığa güdülenme” ve “koruma yetersizliği” konularında üç seminer düzenlemiştir. Bu konferanslara, bilgilerinden istifade edilmesi amacıyla farklı kuruluşların temsilcileri de davet edilmişlerdir. Sonuçta, Cambridge Suç Azaltma Birimi'nin ve EFS5'nin ortak çalışmalarıyla geliştirilen mağdurları güçlendirme projeleri gibi faaliyetler artık hayata geçirilmeye başlanmıştır. Aşağıda bu projeler ayrıntılı olarak ele alınmaktadır:

Hırsızlık olaylarından mağdur olan bireyler için önleyici bilgilerin yazılı olarak toplanması:

KeepSafe Projesi: Düşük gelir düzeyinde olan bireylerin evlerine EFS ortaklarınca ücretsiz güvenlik kilidi takılmasını öngörmektedir.

Gatesafe Projesi: Belirli yollara güvenlik donanımının bulunduğu kapıların takılmasını öngörmektedir.

Korumayla ilgili görevlere odaklanan projeler ise aşağıda belirtilmiştir:

PostWatch Projesi: Bu projede, postacılar tehlike arz eden durumları polise doldurdukları bir form yoluyla bildirmek durumundadırlar.

Neighborhood Watch Projesi: Bölgede yaşayan bireylerin komşuluk bağının kuvvetlenmesi için ileri düzey eğitim günü düzenlenmiştir ve hedefe ulaşmada düzenlenen seminerler tamamlayıcı bir rol oynamıştır.

Şimdiye kadar “koru(n)ma” konusuna kayıtsız kalan vatandaşlardan da toplanan bilgilerle belediyelerce düzenlenen ortak toplantılar

Maksatlı Yapılan Devriye Gezileri: Polisin devriye hizmetleri mümkün olduğunca söz konusu amaca dönük yapılmalıdır. Böyle bir faaliyet, polis teşkilatının geliştirdiği “sector-policing” sisteminin tanınmasına yönelik yapılmıştır. Aynı şekilde, potansiyel suçlular için bir dizi proje geliştirilmiştir ve bu proje serisinden gençler için de projeler hazırlanmıştır.

1.2. Çocuk Suçluluğu İle Mücadele ve Çocukların Korunması İle İlgili Projeler

Çocuk suçluluğu ile mücadele ve çocukların korunması projelerine örnek olarak Okul-Aile Birlikleri (FAST) Projesi örneği incelenecektir.

1.2.1. Okul Aile Birlikleri (FAST) Projesi, Milwaukee, ABD

Okul-aile birliği projesi FAST, hem eğitici etkinliklerine katılan ebeveynlere, hem de ergenlik çağında risk altında kalan gençlere yönelik olarak geliştirilen ailelere yardım programıdır. FAST, 1988’de Madison/Wisconsin’de

uygulamaya başlanmıştır. 1990'dan beri eyalet çapında yürütülen bu program, Wisconsin'de yerel makamlarca yılda bir milyon dolar değerinde bir sermaye karşılığında desteklenmektedir. 1993'te FAST kâr amaçlı çalışmalar yürütmeyen Amerika Aile Hizmetleri Teşkilatı tarafından ulusal arenada en önemli program olarak seçilmiştir. Daha büyük hayır kurumlarının sağladığı destek, bu programın 1995'te 200 bölge ve 24 eyalete yayılmasını sağlamıştır. 1997'de FAST Amerika Sağlık Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı ve Çocuk Adaletini Sağlama ve Suç Önleme Bürosu tarafından kabul görmüştür.

Okul-aile birliği programının hedefleri aşağıda gösterilmektedir:

- Okul hayatında başarısız olması nedeniyle risk grubunun kapsamında olan gençlere yardım edilmesi,
- Ailelerin güçlendirilmesi,
- Ailelerin alkol ve diğer bağımlılık potansiyeli olan maddelerden uzak tutulması,
- Günlük hayatta yukarıda bahsedilen sorunla karşılaşan ebeveynlere ve gençlere yönelik stres azaltma çalışmaları,

Okul-aile birliği programının ilkeleri ve yapısı, özenle hazırlanan terapilere, çocuk psikiyatrisine, grup çalışmalarına, strese ilişkin yapılan incelemelere ve sosyal yardımlara dayanmaktadır.

Bu programın temel unsuru, risk altında bulunan çocuklara oyunlarla eğitim amaçlı uygulanan "Special Play" isimli bir faaliyettir. Ebeveynler, bu çalışmayı evde uygulamışlardır. Sekiz haftalık bu kurslara tüm ebeveynler katılmıştır. Bu katılıma paralel olarak, iki yıllık süre zarfında her ay ailelere yardım etmeyi hedefleyen "FASTWORKS" isimli bir grup oluşturulmuştur. Sekiz hafta süren organizasyonlardan elde edilen sonuçlar, çocukların sınıfta ve evde gösterdiği davranışlar, çocukların özdenetimi, birbirleriyle olan işbirliği, ebeveynlerin okulda yürütülen çalışmalara katılmaları ve azalma kaydeden bir sosyal izolasyon hakkında istatistikî açıdan büyük önem taşımaktadır. Bu konuyla ilgili yapılan daha kapsamlı çalışmalar, programın kalıcı etkilerine işaret etmektedir.

FAST, ayrıca ebeveynlerin de memnuniyetini sağlamakla yükümlüdür. FAST, uyuşturucu kullanımının önüne geçmek amacıyla ebeveynler, öğrenciler ve yerel makamların ortak çalışmalar yürütmesi sayesinde öğrencilerin içinde yaşadığı şartların iyileştirilmesi ve ailelerin güçlendirilmesini mümkün kılmıştır. Bu programın başarıyı yakalamasına ilişkin altı neden ileri sürülmektedir:

- Uygulanacak stratejiler, yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlara dayanarak belirlenmektedir.
- Dört ile dokuz yaşları arasındaki çocuklar için geliştirilen önleyici bir strateji olarak bu program, çocukların karşılaşılabileceği riskleri erkenden tanımlamaktadır.
- Riskli durumlar, risk grubunda bulunma ihtimali olan öğrencilerin FAST programına katılmasını sağlayan öğretmenler aracılığıyla erkenden tahmin edilmektedir.
- Bu programın planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında, okulların, velilerin ve belediye personelinin oluşturduğu ve hiyerarşik bir düzen gerektirmeyen bir grubun ortak çalışmalarıyla ilerleme kaydedilmektedir.
- Programın uygulandığı bölgede ebeveynlerin ve çocukların risk altında bulunan çocuklarla ilgili düzenlenen toplantılara iştirak etmeleri durumunda FAST isimli bu programa tamamıyla katkı sağlamaları mümkün olmaktadır.
- Ebeveynler, çocuklarına yönelik yürütülen önleyici hizmetler doğrultusunda desteklenmektedir ve FAST toplantılarına katılan sekiz ila on iki aileyle bir grup oluşturmaları durumunda programın öngördüğü faaliyetlere katılmaları doğrultusunda teşvik edilmektedirler.

2. TÜRKİYE'DE UYGULANAN SUÇ ÖNLEME PROJELERİ

2.1. Çocuk Suçları İle Mücadele Projeleri

2.1.1 Çocukların Mutlu Geleceği İçin Umut Yıldızı Projesi, Gaziantep

Risk altında suça sürüklenmiş, sokağı yurt edinmiş, uyuşturucu bağımlısı olmuş, olumsuz şartlarla karşı karşıya kalan çocukların, suçlardan ve zararlı alışkanlıklardan korunmasına yönelik, mesleki eğitim verilerek istihdam edilmelerinin sağlanması ve topluma faydalı bireyler olarak topluma kazandırılması amacıyla:

İşçileri Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından imzalanan Emniyet Genel Müdürlüğü, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve İŞKUR Genel Müdürlüğü işbirliği Protokolü ile gerçekleştirilmesi kararlaştırılan “Çocukların Mutlu Geleceği İçin Umut Yıldızı Projesi ” Gaziantep ilinde, 12.04.2010 tarihinde hayata geçmiştir. Proje, İŞKUR finansman desteği ile GESOB (Gaziantep Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği), MEKSA VAKFI İÜEM (Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı İşletmeler Üstü Eğitim Merkezi), MEB (Milli Eğitim Bakanlığı), Gaziantep İl Emniyet Müdürlüğü, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Denetimli Serbestlik Müdürlüğü, GSO (Gaziantep Sanayi Odası), SHÇEK (Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu), İl Sağlık Müdürlüğü işbirliği ile gerçekleştirilmiştir.

İl Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü tarafından, aile olurları alınan 16-18 yaş grubu 40 çocuk, 20'şer kişilik iki grup halinde eğitime alınmıştır. Çocuklar, GESOB MEKSA VAKFI İÜEM'e ait atölyelerde “Kaynakçılık ve Tornacılık” meslek edindirme kurslarına yönlendirilmiştir.

Kurs süresince, Gaziantep Esnaf ve Sanatkarları Odaları Birliği Mesleki Eğitim atölyeleri ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı İşletmeler Üstü Eğitim Merkezi'nde, Çocuk Şube Müdürlüğü'nden bir personel hafta içi her gün sabah 08:00 akşam:17:30 saatleri arasında görevlendirilmiştir.

- Eğitim; günde 6 saat, haftada 5 gün olarak toplam 100 fiili günde tamamlanmıştır. (yaklaşık 5 ay)

- Her grup 600'er saatlik teorik ve pratik eğitim almıştır.
- Eğitim programının 1/3 lük yani 200 saatlik bölümü, Psikologlar tarafından psiko-sosyal destek programı şeklinde her gün 2 saat olarak uygulanmıştır.
- Günlük kalan 4 saat ise mesleki eğitime ayrılmıştır.
- Kursiyerlere her ayın sonunda İŞKUR tarafından günlük (15 TL), GESOB MEKSA tarafından günlük (6 TL) ücret ödenmiştir. (günlük ödenen toplam 21 TL)
- Kursiyerlerin birçoğu proje kapsamında aldıkları bu paralar ile ailelerinin geçimine katkıda bulunmuştur.
- Kursiyerler eğitim süresince proje kapsamında İŞKUR tarafından iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı sigortalanmıştır.

Eğitim sürecinde; tüm kursiyerler muayene, tahlil, röntgen işlemleri ile sağlık taramasından geçirilmiş, gerekli ise reçeteler yazılmış ve kan grubu tespiti yapılmıştır. Kursiyerlerin motivasyonunun artırımına yönelik olarak doğum günü kutlamaları yapılmış, pastalar kesilerek hediyeler verilmiştir. (Çocuk Şube Müdürü, GESOB MEKSA İÜEM Komisyon üyelerinin katılımı ile). Eğitime düzenli devamı sağlamak amacıyla o güne kadar hiç devamsızlık yapmayan kursiyerler hediyelerle ödüllendirilmiştir. (Çocuk Şube Müdürü, GESOB MEKSA İÜEM Komisyon üyelerinin katılımı ile) Eğitim Psikologlarının önerisi doğrultusunda, Gaziantep Diş Hekimleri Odasının desteği ile kursiyerlerimize “Ağız ve Diş Sağlığı” eğitimleri verilmiş, diş fırçalama alışkanlığı kazandırmak amacıyla da her kursiyere birer adet diş fırçası ve birer adet diş macunu hediye edilmiştir. Yerel ve Ulusal Basının da projeye ilgisi çekilmiş ve TRT GAP Diyarbakır radyosunda canlı yayında umut yıldızı projesi anlatılmıştır. AA Gaziantep bürosu muhabiri tarafından ziyaret edilen proje geniş kapsamlı haber yapılarak yerel ve ulusal basında yer almıştır.

Kursiyerlerden 14 kişi tesviyecilik, 17 kişi kaynakçılık meleğinde olmak üzere toplam 31 kişi eğitimlerini tamamlamıştır. Toplam 9 kişinin eğitimi yarıda bırakma sebepleri;

Kavgaya karışarak eğitim ortamını olumsuz etkilemek (3)

Tedavi sonrası yeniden maddeye bulaşmak (1)

Motor kazası ile sol ayağı diz altından kesilmek (1)

Motor kazası ile diz kapakları zedelenmesi nedeniyle ayağı kırılmak(1)

Devamsızlık yaparak % 10 sınırını aşmak(2)

Sağlık nedeniyle kurstan ayrılan (1)

01.09.2010 tarihinde sona eren eğitim sonrasında 02.09.2010 tarihinde test şeklinde sınav yapılmıştır. Eğitimi başarı ile tamamlayan kursiyerler Çıraklık Eğitimi kapsamında aşağıda belirtilen işletmelerde işe yerleştirilip sigortalı olarak çalışmaları ve mesleki eğitime devam etmeleri sağlanmıştır. 11.10.2010 günü belge töreni yapılarak kursiyerlerin sertifikalar verilmiştir. Kursiyerlerin eğitim ürünleri ve resimleri sergilenmiştir.

2.2. İkamet Edilen Çevre ve Halkın Desteğinin Sağlanması Projeleri

2.2.1. Kapı Zili Projesi, Rize

Rize İl Emniyet Müdürlüğü ilgili birimlerinin yapmış oldukları incelemeler sonucunda evden ve işyerinden yapılan hırsızlıkların birçoğunda evde ikamet eden kişilerin ya da işyerinde çalışmakta olanların bazı ihmallerinin de olduğunun anlaşılması neticesinde ‘Kapı Zili’ projesinin uygulamaya konulmasına karar verilmiştir. Proje kapsamında 1000 daire sahibine ulaşılmış ve ulaşılan 1000 daire sahibinden 489 daire sahibinin, kapılarını hiçbir şey sormadan direkt olarak açtıkları tespit edilmiş olup, apartman sakinlerinin %49 ‘nun güvenlik bilinci ve anlayışının oluşmadığı görülmüştür. Bunun en büyük sebebi ise, apartman sakinlerinin Rize ‘de kolay kolay bir şey olmayacağını düşünmeleri ve güvenli olduklarına inanmalarıdır. Kapı Zili Projesi ile ulaşılan 1000 daire sahibinden 473 daire sahibinin ise kapılarını uydurulan yalan üzerine (sucu, tüpçü, posta, anahtarımı unuttum) açtıkları tespit edilmiştir. Bunun en büyük sebebi olarak, komşuya gelmiş olduğunu ve yanlış basıldığını düşündüklerinden dolayı kapıları açtıkları ve bunu da alışkanlık haline getirdikleri ortaya çıkmıştır.

Kapı Zili Projesi ile ulaşılan 1000 daire sahibinden sadece 38 daire sahibinin, uydurulan yalana inanmayıp kapıyı açmadıkları tespit edilmiş olup, apartman sakinlerinin %4 'nün güvenlik bilinci ve anlayışının olduğu görülmüştür. Proje kapsamında 1826 kişi ile görüşülmüştür. Ancak kapı zili projesinin gerek yerel gerekse ulusal basında sık sık yer almasıyla birlikte daha geniş kitlelere ulaşılmış olup, ziyaret edilmeyen diğer apartman sakinlerinin de bu vasıta ile bilinçlendirilmeleri sağlanmıştır. Kapı Zili Projesinde bazı apartman kapılarının açık olduğu tespit edilmiştir. Bunların sebepleri araştırıldığında ise;

Çocukların sık sık dışarı çıktıklarından dolayı kapı aralarına taş koyduklarını, aksi halde çocukların devamlı zilleri çalarak rahatsız ettikleri,

Apartment altındaki işyeri sahipleri “ Biz burada apartmanı kolluyoruz, girip çıkanları tanıyoruz, bu nedenle kapıları kapatmaya gerek duymadıklarını “, beyan ettikleri,

Bazı apartman kapılarının demir olması sebebiyle kapı kapanırken sert kapandıkları ve kapı otomatliğini bozduğundan dolayı açık kaldığı,

Apartment sakinlerinin hepsinde anahtar olmadığından dolayı bazı daire sakinlerinin dışarıda kalmamaları için kapıyı açık bıraktıkları,

Apartmentta oturanların bir kısmının dış kapıyı kapattıkları, ancak çoğunluğun her zaman uymadığı için uyan kişilerinde bir zaman sonra kapıyı kapatmadıkları tespit edilmiştir.

09.07.2006-17.12.2006 tarihler arasında ve 09.07.2007-17.12.2007 tarihleri arasında Rize İli Merkez bölgesinde meydana gelen evden hırsızlıkların olayların karşılaştırmaları yapıldığında projenin uygulanması sonrasında ev ve işyerlerinden yapılan hırsızlıkların öncesine göre önemli ölçüde azaldığı tespit edilmiştir. Kapı zili Projenin başlangıç tarihinden bitiş tarihine kadar Rize İli Merkez bölgesinde meydana gelen 12 evden hırsızlık olayına karşı, bir önceki senenin aynı tarihleri arasında ise 22 evden hırsızlık olayı meydana gelmiş olup, % 45 'lik bir azalmanın olduğu tespit edilmiştir.

EK-2/ TOPLUM DESTEKLİ POLİS UYGULAMALARI ARAŞTIRMASI ANKETİ

Bu araştırma toplum destekli polislik hakkındadır. Bodrum ilçesi genelinde yürütülmekte olan toplum destekli polislik faaliyetlerinin suçun önlenmesindeki etkinliğini ve işlerliğini ölçmek üzere hazırlanmış olan bu anket soruları içerisinde kişisel bilgileriniz, yaşadığınız çevreniz, güvenlik tedbirleriniz ve başınıza gelmiş olaylar hakkında sorular bulunmaktadır. Anketi doldurmak yaklaşık olarak 45 dakika sürmektedir. Lütfen bütün soruları elinizden geldiğince yanıtlamaya çalışınız. Anlamadığınız bir soru olursa, görevli arkadaşımıza sorabilirsiniz. Sorulara eksiksiz cevap vermeniz oldukça önemlidir.

Bu araştırma sizin bilginizi test etmemektedir. Bundan dolayı, hiç bir sorunun doğru veya yanlış cevabı söz konusu değildir. Araştırmanın geçerli ve güvenilir olabilmesi için, en önemli şey soruları yanıtlarken dürüst olmaktır. Sizin yanıtlayacağınız her soru, araştırmanın değerini arttıracaktır ama yanıtlamak istemediğiniz soru olursa boş bırakabilirsiniz.

Bu araştırma soru formundaki sorulara vereceğiniz yanıtlar araştırmanın amacı dışında kesinlikle kullanılmayacak, hiçbir kurum ve ya kuruluşla paylaşılmayacaktır. Araştırmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma ile ilgili herhangi bir sorunuz var ise, aşağıdaki numara ve e-mail adresinden bana ulaşabilirsiniz.

Pınar Hicran ÖZKAN

Araştırmacı

Muğla Üniversitesi

pinarhicran@hotmail.com

1-Yaşınız? .....

2-Cinsiyetiniz? .....

3-Eğitim Durumunuz?

1)Okuryazar değilim

2)İlköğretim

3)Ortaöğretim

4)Lisans

5)Yüksek lisans

6)Doktora

4-Mesleğiniz? .....

5-Aylık Geliriniz?(TL).....

6-Medeni Haliniz?

1)Evli

2)Bekâr

3)Diğer .....

7-Çocuğunuz Var Mı?

(0)Yok

(1)

(2)

(3)

(4)

8- Hangi Mahallede Yaşıyorsunuz? .....

9-Kaç Yıldır Bodrum'da İkamet Ediyorsunuz?.....

10- Yaşadığınız mahallede herhangi birinin bir suçla alakalı mağdur olduğunı duydunuz mu?

- 1) Hayır   2) Evet

11-Bugüne Kadar Herhangi Bir Suçun Mağduru Oldunuz Mu, Olduysanız Hangi Suçun Mağduru Oldunuz?

- 1)Hayır
- 2)Evet hırsızlık suçunun mağduru oldum,..... kere
- 3)Evet darp suçunun mağduru oldum,..... kere
- 4)Evet gasp suçunun mağduru oldum,..... kere
- 5)Evet hakaret suçunun mağduru oldum,..... kere
- 6)Evet cinsel bir suçun mağduru oldum,..... kere
- 7)Evet,diğer.....

12-Toplum Destekli Polislik Faaliyetleri Hakkında Bilginiz Var Mı?

- 1)Hayır   2)Evet

13-Bodrum'da yapılan toplum destekli polislik programlarının herhangi birine katıldınız mı?

- 1)Hayır   2)Evet

14-Güvenlik Hizmetlerinin Yürütülmesinde Toplum Katkısının da Olması Gerektiğine İnanıyor Musunuz?

- 1)Hayır   2)Evet

15-Bugüne Kadar Hiç 155 Polis İmdat Hattını Aradınız Mı, Aradıysanız Ne Amaçla Aradınız?

- 1)Hayır
- 2)Evet, yardım istemek için aradım
- 3)Evet, bir ihbarda bulunmak için aradım
- 4)Evet, bilgi istemek için aradım
- 5)Evet, diğer.....

16-Görüştiğiniz 155 Operatörünün Size Hitabını Ve Yaklaşımını Nasıl Buldunuz?

Çok kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok iyi
1	2	3	4	5

17- Bugüne Kadar Herhangi Bir Olay Üzerine Bulduğunuz Yere Polis Ekibi Talebiniz Oldu Mu?

- 1)Hayır
- 2)Evet

(18. soru, 17. sorunun cevabı 'evet' ise cevaplanacak)

18-Gelen Görevlilerin Olaya Müdahalelerini Veya Size Olan Davranışlarını Nasıl Değerlendiriyorsunuz?

Çok kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok iyi
1	2	3	4	5

19-Bugüne Kadar Herhangi Bir Trafik Uygulamasında Kontrol Edildiniz Mi?

- 1)Hayır
- 2)Evet

20-'Evet' İse En Son Ne Zaman Kontrol Edildiniz?

Bugün	Bu hafta	Bu ay	Son 3ay içinde	Son 6ay içinde
1	2	3	4	5

21-Kontrolde Görevli Polislerin Size Olan Tutum Ve Davranış Şekillerini Nasıl Değerlendirmektesiniz?

Çok kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok iyi
1	2	3	4	5

22-Herhangi Bir Emniyet Birimine Gittiniz Mi?

- 1)Hayır   2)Evet

23-Gittiyseniz Ne Amaçla Gittiniz?

- 1) Şikâyetle bulunmak için
 2) Şüpheli olarak
 3) Yardım talebinde bulunmak için
 4) Kayıp çalıntı bildirim için
 5) Trafik, pasaport müracaatı gibi idari işlemler için
 6) Diğer.....

24-Buradaki Görevlilerin Size Olan Tutum Ve Davranışlarını Nasıl Buldunuz?

Çok kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok iyi
1	2	3	4	5

25-Bugüne Kadar Emniyetten, Suçla İlgili Bilgilendirici Broşür Aldınız Mı?

- 1) Hayır   2) Evet

26- Bugüne Kadar Emniyetten, Suçla İlgili Bilgilendirici SMS Aldınız Mı?

- 1) Hayır   2) Evet

27-Bodrum’da Meydana Gelen Suçlar İle İlgili Bilgilendirici Bir Görsel Yayına Şahit Oldunuz Mu?

- 1) Hayır   2) Evet

28-Çevrenizde Veya Ailenizden Herhangi Biri Tarafından Olası Bir Suç İle İlgili Olarak Bilgilendirildiniz Mi?

- 1) Hayır   2) Evet

(29. soru, 28. sorunun cevabı ‘evet’ ise cevaplanacak)

29-Bilgilendirildiğiniz Bir Suç İle İlgili Olarak Başkaca Şahıslar Tarafından Mağdur Edilmeye Çalışıldınız Mı?

- 1) Hayır   2) Evet

30-Mağdur Edilmeye Çalışıldıysanız Bu Konuyla İlgili Daha Önce Bilginizin Olması Mağduriyetinizi Engelledi Mi?

- 1) Hayır   2) Evet

31- Evet ise, nasıl engelledi?

- 1) Daha önce almış olduğum bilgilendirme broşürü sayesinde
- 2) Daha önce almış olduğum bilgilendirme SMS’i sayesinde
- 3) Daha önce katılmış olduğum bilgilendirme programı sayesinde
- 4) Daha önce izlediğim bir görsel yayın sayesinde
- 5) Diğer .....

Çeşitli Basın, Yayın Organlarından, Dağıtılan Broşür Ve Kitapçıklardan, Bire bir Bilgilendirme Yöntemiyle Yürütülen Önleyici Tedbirlerden Veya Çevreniz Ve Ailenizdeki Bireyler Tarafından Yapılan Uyarılar Neticesi Özellikle Sıkça Meydana Gelen Suçlar İle İlgili

32- İkametinizde Herhangi Bir Önlem Alıyor Musunuz?

- 1) Hayır
- 2) Evet, evden çıkarken kapımı kilitliyorum
- 3) Evet, evime kamera taktırdım
- 4) Evet, evime alarm taktırdım
- 5) Evet, diğer.....

33- İşyerinizde Herhangi Bir Önlem Alıyor Musunuz?

- 1) Hayır
- 2) Evet, işyerimden çıkarken kapımı kilitliyorum
- 3) Evet, işyerime kamera taktırdım
- 4) Evet, işyerime alarm taktırdım
- 5) Evet, diğer.....

34- Aracınızda Herhangi Bir Önlem Alıyor Musunuz?

- 1) Hayır
- 2) Evet, direksiyon kilidi taktırdım
- 3) Evet, özel bir otoparka park ediyorum
- 4) Evet, aracıma alarm taktırdım
- 5) Evet, diğer.....

35-Toplum Destekli Polislik Faaliyetlerini Nasıl Bulmaktasınız?

Çok kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok iyi
1	2	3	4	5

Anketimiz sona ermiştir, katılımınız için teşekkür ederim.

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : PINAR HİCRAN ÖZKAN

Doğum Yeri : ANKARA

Doğum Yılı : 13.11.1984

Medeni Hali : BEKAR

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1998-2002 : Ankara Milli Piyango Anadolu Lisesi

Lisans 2002-2006 : Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi

Yabancı Dil : İngilizce, Rusça

MESLEKİ BİLGİLER

2006-2010 : Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğü/Komiser Yrd.

2010-2013 : Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğü/Komiser